

Bu sayımızda

Təhsil nazirinin Neftçala şəhərində vətəndaşların qəbulu vaxtı dəyişdirilib

→səh.3

Onlayn sorğu: müəllim peşəsinə maraq artıb

→səh.3

Pedaqoji təhsil və müəllim hazırlığı: dünya təcrübəsi

→səh.6

YUNESKO-nun "Global məqsədlər" dərsləri

→səh.8

Yeni ilin ilk medalları

Və yaxud şagirdlərimizin qələbə əzmi

Son illərdə Azərbaycan məktəblilərinin dünyanın nüfuzlu beynəlxalq fənn olimpiadalarından vətənə medallarla qayıtması artıq xoş ənənəyə çevrilib. Bu günlərdə təhsil ictimaiyyəti bu xoş ənənənin növbəti sevincini yaşadı. Bu sevinci yaşadan və hər birimizdə fəxarət hissini yaradan Təhsil Nazirliyi nəzdində Respublika Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyinin şagirdləri oldu. Şagirdlərimiz 9-15 yanvar 2019-cu il tarixlərində Qazaxıstanın Almatı şəhərində keçirilən Beynəlxalq Jautikov Olimpiadasında ölkəmizi layiqincə təmsil edərək 2019-cu ilin ilk olimpiada medallarını komandamızın hesabına yazdılar. Liseyin 10-cu sinif şagirdləri Abutalıb Namazov, Murad Eynizadə informatika fənni üzrə gümüş medal, 11-ci sinif şagirdi Ramil Cəbiyev və 10-cu sinif şagirdi Murad Ağazadə riyaziyyat fənni üzrə gümüş medal, 11-ci sinif şagirdi Murad Ağayev isə bürünc medal qazanıblar.

Şagirdlərimizin Qazaxıstandakı uğurlu çıxışını "Azərbaycan müəllimi" qəzetinə şərh edən Təhsil İnstitutunun istedadlı uşaqlarla iş şöbəsinin müdiri, Respublika və Beynəlxalq fənn olimpiadaları üzrə koordinator Fuad Qarayev onların qələbə əzmini çox yüksək qiymətləndirib: "Hər il Qazaxıstanda təşkil olunan Beynəlxalq Jautikov Olimpiadasında məktəblilərimiz 15 fərqli ölkədən olan şagirdlərlə riyaziyyat, fizika və informatika fənləri üzrə yarışaraq öz bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirirlər."

→Ardı səh.6

Rəqəmsal insan və elm

Elm və texnologiyaların görünməmiş sürətlə inkişafı bəşəriyyətin gələcəyi haqqında proqnozları bir trendə çevirib. Bir sıra alimlər bu qənaətdədirlər ki, insan global dəyişikliklər astanasındadır. Bir qrup tarixçi hətta belə bir ehtimal irəli sürür ki, "homo sapiens" özünün son yüzilliyini yaşayır. Bütün bu öncəgörmələrin bir qaynağı var - süni intellekt. Futuroloqlar düşünürlər ki, insan beyninin məhsulu olan süni intellekt o qədər inkişaf edəcək ki, sapiens özünü tarixin səhnəsindən sıxışdırıb çıxaracaq. Bu ssenarinin optimist və pessimist ardıcılıqları var. Birincilər güman edirlər ki, insan süni intellektlə daha da güclü olacaq və indiyədək aşılmaayan üfüqləri fəth edəcək. İkincilər isə ehtiyat edirlər ki, süni intellekt insanı bütün fəaliyyət sferələrindən sıxışdırıb çıxaracaq.

Dünyaca məşhur futuroloq və fizik, yapon əsilli amerikalı alim Mitio Kaku özünün "Fizikanın gələcəyi", "Əqlin gələcəyi" və "Mümkün olmayanın fizikası" kitablarında insanın gələcəyi və süni intellekt mövzularına geniş yer ayırır.

Robotlar və onlardan istifadə qaydaları

Kaku hesab edir ki, yeni onillik ərəfəsində ən mühüm texnoloji nailiyyət

süni intellektir. Eyni zamanda, nanotexnologiyalar, biotexnologiyalar və molekulyar səviyyədə ixtiralar diqqət mərkəzində olacaq. Artıq bu gün həkimlər "ağıllı eynək"lər vasitəsilə edilən əməliyyatlar zamanı internetdən yararlanırlar. Həmin eynəklərə pasiyentlərin xəstəlik tarixçəsi, MRT nəticələri və rentgen göstəriciləri yüklənib. Növbəti mərhələ "Robodoc" proqramıdır ki, həkimlər internet vasitəsilə xəstələri müalicə edə biləcəklər. İndi biz həkimlərin qəbulunda, analiz növbələrində saatlarla vaxt itiririk, gələcəkdə isə bütün bunlar

internet vasitəsilə mümkün olacaq. Söhbət yalnız tibb sahəsindən getmir. Götürək elə hüquq. Təsəvvür edin ki, hansısa xarici ölkədə avtomobillə qəzaya düşmüşsünüz. Hüquqi prosedurları yoluna qoymaq üçün vəkilə ehtiyac olmayacaq. Mitio Kaku bu prosesi belə görür: "Biləyinizdə "ağıllı saat" olacaq, bütün dövlətlərin hüquq sahəsindəki sənədləri müxtəlif dillərdə həmin saatlara yüklənəcək. Şərti adı "Global vəkil" olan bu proqram vasitəsilə siz hüquqa dair nə çətinlikləriniz var, öhdəsindən gələ biləcəksiniz. Belə kompüter və robotlar sizə bütün sferalarda köməklik göstərəcəklər. Bina tikintisindən tutmuş universitetlərdəki dərslərinizədək".

→Ardı səh.11

Köçürülmək istəyən tələbələrin nəzərinə

Fevralın 1-dən tələbələrin ölkə daxilində və xaricdə yerləşən ali təhsil müəssisələrindən köçürülməsi, yaxud bir ixtisadan digərinə dəyişdirilməsi, eləcə də ölkəmizdə yerləşən orta ixtisas təhsil müəssisələrində, magistratura səviyyəsində təhsilalanların köçürülməsi üzrə elektron sənəd qəbuluna başlanılacaq.

Transfer.edu.az portalı vasitəsi ilə həyata keçiriləcək sənəd qəbulu fevralın 7-dək davam edəcək. Portala müraciət edən şəxslər köçürülmək istədiyi təhsil müəssisəsini seçmək imkanına malikdir. Bunun üçün təhsilalanların tələb olunan məlumatları daxil etməklə, köçürülmə meyarlarına uyğun gəlib-gəlmədiyini müəyyən edə bilərlər.

Təhsil Nazirliyi və Dövlət İmtahan Mərkəzi ilə birgə fəaliyyət çərçivəsində yaradılan transfer.edu.az portalı tələbələrin köçürülməsi prosesinin sadələşdirilməsinə və şəffaflığın təmin olunmasına məqsədinə xidmət edir.

Tələbələrin köçürülməsi Təhsil Nazirliyinin razılığı ilə qış və yay tətili dövründə həyata keçirilir.

Ana dilimizin demokratik cumhuriyyətə qədər keçdiyi tarixi yol

Hər bir xalqın mənəvi sərvətlərinin fəvqündə onun ana dili durur. Cəmiyyətdə ana dilinin inkişafı ilə bağlı olan problemlər, onun təkmilləşdirilməsi, saflaşdırılması milli mədəniyyətin əsas məsələləridir. Hər bir xalq öz mədəniyyətini müəyyən mərhələsində ana dilini özünün fundamental mənəvi dəyəri kimi dərk edir, onun tədrisini, saflığını, öyrənilməsinə və cəmiyyətdə işlədilməsinə nizamlaşdırır.

Lakin yuxarıda qeyd olunanlar ən çox milli dövlətçilik şəraitində və birbaşa dövlətin diqqəti, qayğısı və himayəsi ilə baş verir. Müəyyən tarixi dövrlərdə çoxsaylı xarici istilalar və basqılar nəticəsində Azərbaycan dövlətçiliyinin yaranma prosesi ləng və ziddiyyətli getmiş, müstəqillik arzu olaraq qalmış və ölkədə hakimiyyət idarəçiliyi yadlar tərəfindən həyata keçirilmişdir.

Nəticədə ana dilimiz çox zaman şifahi ədəbi dil kimi işlənmiş, əsasən Nəsimiyə qədər dini ədəbi dil olaraq qalmış, yalnız Nəsimidən sonra yazılı ədəbi dilin sifət bədii üslubu yaranmışdır.

Parodoksal görünsə də, qəbul etməliyik ki, folklor şeir üslubu təşəkkül tapana qədər şifahi ədəbi dil ana dilinin aparıcı inkişaf xəttini təşkil etmişdir. Azərbaycan ədəbi dilinin milli şeir üslubu XIV-XV əsrlərdə müasir folklor şeir üslubu əsasında formalaşmışdır.

Milli xalq şeir üslubu Azərbaycan yazılı ədəbi dilinin klassik poeziyadan sonrakı üslubu olmuş və müasir ədəbi dilin, xüsusilə onun bədii üslubunun əsasını təşkil etmişdir. Bu mənada folklor əsaslanan bədii üslub ana dili tariximizin köklü anlayışı olaraq, həm dil, həm də ədəbiyyat tariximizin mərkəzi problemlərindən biri sayılmalıdır.

Həç sirr deyildir ki, milli dövlətin olmadığı şəraitdə ana dili prolemi milli və siyasi məsələyə çevrilə bilər. Xarakterik haldır ki, Azərbaycanda da ana dili məsələsi milli şüurun oyanışı ilə, milli dövlət qurulması ərəfəsində ortaya çıxdı.

→Ardı səh.7

Məktəbi bitirməyə tələsənlər...

Ötən həftə ümumi təhsilin hər hansı səviyyəsini vaxtından əvvəl bitirmək istəyən istedadlı şagirdlər üçün ekster-nat qaydasında imtahanlar keçirilib. Bu imtahanlar Təhsil Nazirliyinin müvafiq əmri ilə təsdiq edilmiş "Ümumi təhsil pilləsinin ibtidai, ümumi orta və tam orta təhsil səviyyələrinin vaxtından əvvəl bitirilməsi Qaydaları"na əsasən keçirilib. 2 - test imtahanı və müsahibə mərhələsindən ibarət olan imtahanlara Bakı şəhər məktəblərindən 10 şagird qatılıb.

İmtahanın birinci, yəni test mərhələsində şagirdlər 3 saat vaxt ərzində ibtidai, ümumi orta və tam orta təhsil səviyyələrini üzrə test tapşırıqlarını yerinə yetiriblər.

Əvvəlcədən elan olunduğu kimi, ekster-nat imtahanlarının nəticələrini

BSTİ tərəfindən yaradılmış komissiya 5 ballıq şkala üzrə qiymətləndirir. İkinci, yəni müsahibə mərhələsində isə komissiya üzvləri tərəfindən 10 şagirdin bilik və bacarıqları yoxlanılaraq müvafiq rəy verilib. İmtahan qiyməti hər iki mərhələnin nəticələri əsasında müəyyənləşdirilir.

Bu imtahanda iştirak edənlərin sinifdən-sinfə keçib-keçməyəcəyi, buna qadir olub-olmadıqları qalsın bir yana. Görəsən, ümumi təhsilin hər hansı səviyyəsini vaxtından əvvəl bitirmək istəyənlər kimlərdir? Onlar hara, niyə tələsirlər? Uşaqlıqlarının bitməsinə niyə bu qədər çox arzulayırlar?

Bu və başqa suallara cavab tapmaq üçün "Azərbaycan müəllimi" imtahanlarının müsahibə mərhələsində iştirak edərək şagirdlərin, onların valideynlə-

rinin və müsahibəni aparan komissiya üzvlərinin fikirləri ilə maraqlanıb.

Qeyd edək ki, müsahibə mərhələsində də test mərhələsində olduğu kimi 10 şagird var. Hamısı valideynləri ilə gəlib. 220 nömrəli məktəb-liseydə təşkil edilən imtahanlarda həyəcən zirvəsidir. Uşaqların həyəcanı valideynlərinə, valideynlərinə isə uşaqların həyəcanına qarışıb. Bu məsələyə elə-belə baxmayın. Müşahidələrimiz göstərir ki, bu imtahanlarda uşaqlardan çox valideynlər həyəcanlıdır. Axı, bu sınaq daha çox onların sınağı, onların arzusu-dur...

Məlum olur ki, 10 şagirddən 6 nəfəri rus bölməsində təhsil alır. Ancaq Azərbaycan dili hər birinin öz ana dilidir. Aralarında ana dilimizdə fikrini ifadə etməkdə çətinlik çəkən yoxdur.

"Bu imtahanda uğur qazana bilsəm..."

Elşad Məmmədov nəvəsini gətirib. Baba 71 nömrəli məktəb-liseyde III sinif şagirdi olan nəvəsi Gülşən Məmmədlinin yanvar ayından IV sinifdə oxumasını arzulayır. Özü də bu niyyəti Gülşən hələ bağcadaykəndən var: "Təhsil işçisi olduğum üçün bu prosesdən xəbərim var. Nəvəmin qabiliyyətini hələ bağçaya gedən vaxtdan müşahidə edirdim. Bu qabiliyyətini inkişaf etdirmək üçün ona yol göstərdim. Birinci sinifdə bir az artırdı, ikinci sinifin sonunda ana dili və riyaziyyat üzrə tamamilə proqramı bitirmişdi."

→Ardı səh.4

"Bu işlə xüsusi müəllimlər məşğul olmalıdır"

Stanford Universitetinin doktorantı Cəfər Cəfərov:
"Orta məktəb müəllimindən olimpiadaya hazırlıq dərsi keçməsinə istəmək doğru deyil"

Səh.9

RƏSMİ XRONİKA

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 17-də Cəlil Məmmədquluzadənin 150 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 16-da Sumqayıtda Kimya Sənaye Parkının ərazisində inşa olunmuş "SOCAR karbamid" zavodunun açılışında iştirak edib. Sonra dövlət başçısı müəssisənin kollektivi ilə görüşüb. Prezident görüşdə çıxış edib.

■ Prezident İlham Əliyev yanvarın 16-da İran İslam Respublikasının Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisi Məhəmməd Baqerinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

■ Prezident İlham Əliyev yanvarın 16-da "Uşaq hüquqları haqqında" və "Qaçqınların və məcburi köçkünlərin (ölkə daxilində köçürülmiş şəxslərin) statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 7 dekabr tarixli 1387-VQD nömrəli Qanununun tədbiri haqqında sərəncam imzalayıb.

■ Ölkə başçısı İlham Əliyev yanvarın 15-də ölkəmizdə səfərdə olan Fransa Respublikasının sabiq Prezidenti Nikola Sarkozy ilə görüşüb.

■ Ölkə başçısı İlham Əliyev yanvarın 15-də Konsulluq xidmətlərinin göstərilməsində şəffaflığın artırılması məqsədilə "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin

edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 5 sentyabr tarixli 706 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə Fərman imzalayıb.

■ Yanvarın 15-də Prezident İlham Əliyev Arif Nizam oğlu Alishanovun "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin sədri vəzifəsindən azad edilməsi, Gürsel Qüdrət oğlu İsmayilzadənin Azərbaycan Respublikasının Yaponiyada fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsindən geri çağırılması haqqında sərəncamlar imzalayıb.

■ Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 14-də Ümumdünya Gömrük Təşkilatının baş katibi Kunio Mikuriyanı qəbul edib.

■ Prezident İlham Əliyev yanvarın 14-də Bakının Qaradağ rayonunun Qobustan qəsəbəsində Səhiyyə Nazirliyinin yeni inşa olunan 17 saylı birləşmiş şəhər xəstəxanasının açılışında iştirak edib. Dövlət başçısı tibb müəssisəsinin kollektivi ilə görüşüb.

■ Yanvarın 11-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclası keçirilib. Ölkə başçısı İlham Əliyev iclasda giriş və yekun nitqi söyləyib.

■ Dövlət başçısı İlham Əliyev yanvarın 11-də Naxçıvan Muxtar Respublikasının bir sıra birinci instansiya məhkəmələri hakimlərinin və sədrlərinin təyin edilməsi haqqında sərəncam imzalayıb.

Azərbaycan Respublikasında 2019-cu ilin "Nəsimi ili" elan edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan xalqının çoxəsrlik ənənələrə malik bədi və fəlsəfi fikrində dərin iz qoymuş mütəfəkkir şair İmadəddin Nəsiminin zəngin irsi bu gün də insanların mənəvi-əxlaqi kamilləşməsində mühüm əhəmiyyətə malikdir.

Şərq xalqlarının mədəni sərvətlər xəzinəsində özünəməxsus layiqli yer tutan Nəsimi yaradıcılığı uzun illərdən bəri elmi-ədəbi fikrin diqqət mərkəzindədir. Şairin irsinin ölkəmizdə sistemli tədqiqi və təbliği ümummilli lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə Nəsiminin 600 illik yubileyinin keçirildiyi vaxta təsadüf edir. Böyük söz ustasının 600 illiyinin YUNESKO-nun görkəmli şəxsiyyətlərinin və əl-mətdar hadisələrin yubileyi siyahısına daxil edilməsi ilə Nəsiminin 600 illik yubileyinin keçirildiyi vaxta təsadüf edir. Böyük söz ustasının 600 illiyinin YUNESKO-nun görkəmli şəxsiyyətlərinin və əl-mətdar hadisələrin yubileyi siyahısına daxil edilməsi Azərbaycan dili və ədəbiyyatı tarixinin tədqiqində yeni mərhələ açmışdır. Nəsiminin əsərləri ölkəmizdə

də dəfələrlə işıq üzü görmüşdür. Şairin əsərləri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında" 12 yanvar 2004-cü il tarixli Sərəncamına əsasən, kütləvi tirajla nəşr olunaraq ölkə kitabxanalarına hədiyyə edilmişdir.

Ötən illər ərzində Nəsiminin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi istiqamətində silsilə tədbirlər həyata keçirilmiş və onun ədəbiyyatda, incəsənətdə parlaq obrazı yaradılmış, eləcə də 1979-cu ildə ölkəmizin paytaxtında heykəli ucaldılmışdır.

2017-ci ilin may ayında Parisdə YUNESKO-nun baş qərargahında Nəsiminin vəfatının 600 illiyi qeyd edilmiş, 2018-ci ilin sentyabr ayında ölkəmizdə ilk dəfə Nəsimi şair, incəsənət və mədəniyyət festivalı keçirilmişdir.

2019-cu ildə Nəsiminin anadan olmasının 650 illiyi tamam olur. Azərbaycanın ədəbi-mədəni fikir tarixinin bu əlamətdar hadisəsinin dövlət səviyyəsində layiqincə qeyd edilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Böyük Azərbaycan şairi İmadəddin Nəsiminin 650 illik yubileyinin qeyd edilməsi haqqında" 2018-ci il 15 noyabr tarixli 689 nömrəli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə müvafiq tədbirlər planının hazırlanıb həyata keçirilməsi tapşırılmışdır.

Nəsimi irsinin müasir humanitar düşüncənin tələbləri kontekstində aktuallığını, milli mədəni-mənəvi dəyərlərin təbliği baxımından xüsusi əhəmiyyəti nəzərə alaraq və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

2019-cu il Azərbaycan Respublikasında "Nəsimi ili" elan edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 11 yanvar 2019-cu il

Azərbaycan Respublikasında bir sıra dövlət orqanlarının strukturunun optimallaşdırılması və idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan Respublikasında bir sıra dövlət orqanlarının strukturunu optimallaşdırmaq və idarə edilməsinin təkmilləşdirmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Borcunun İdarə Edilməsi Agentliyi ləğv edilsin və onun funksiyaları Nazirliyin Aparatına verilsin.

2. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyinin əsasında Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyi yaradılsın.

3. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin Qiymətli Metallər və Qiymətli Daşlara Nəzarət Dövlət Xidməti ləğv edilsin.

4. Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin tabeliyində Gənclərin Problemləri üzrə Elmi Araşdırmalar Mərkəzi ləğv edilsin.

5. Bakı şəhərində, habelə "ASAN xidmət" mərkəzlərinin yerləşdiyi Azərbaycan Respublikasının digər inzibati ərazi vahidlərində "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 5 sentyabr tarixli 706 nömrəli Fərmanının 5-ci hissəsində nəzərdə tutulan dövlət xidmətləri yalnız "ASAN xidmət" mərkəzlərində həyata keçirilsin.

6. Müəyyən edilsin ki, Azərbaycan Respublikası Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin saxlanılması üçün hər il üçün dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitin (dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri) istisna olmaqla) yuxarı həddi Nazirliyin tabeliyindəki qurumların ("AzInTelekom" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti istisna olmaqla) dövlət büdcəsinə ödədiyi dividəndin cəmi məbləğinin yuxarı həddi ilə məhdudlaşsın.

7. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyası:

7.1. hüquq mühafizə və hərbi sahələrdə fəaliyyət göstərən dövlət orqanlarının və qurumlarının fəaliyyətinin daha səmərəli və düzgün təşkili, idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsi, eyni və ya oxşar səlahiyyətlərin daha optimal həcmə resurs sərf edilməklə həyata keçirilməsi məqsədilə həmin dövlət orqanlarının və qurumlarının sayının, saxlanma xərclərinin və işçilərinin say həddinin optimallaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

7.2. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının, habelə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının strukturuna daxil olan (tabeliyindəki) elm, elmi tədqiqat, araşdırma, ixtisasartırma və digər bu kimi sahələrlə məşğul qurumların (institut, mərkəz, təhsil müəssisəsi və s.) fəaliyyətində səmərəliliyi artırmaq və onların idarə edilməsini təkmilləşdirmək üçün təkliflər hazırlanması məqsədilə işçi Qrupu yaradılmasını və müvafiq təkliflərin Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim edilməsini altı ay müddətində təmin etsin;

8. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

8.1. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

8.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

8.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını nəzərdə saxlasın və bunun icrasını barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

8.4. bu Fərmanın 5-ci hissəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyinin, Daxili İşlər Nazirliyinin, Vergilər Nazirliyinin, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin, İqtisadiyyat Nazirliyinin, Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsinin, Dövlət Gömrük Komitəsinin, Dövlət Miqrasiya Xidmətinin, Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin və Milli Arxiv İdarəsinin "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 5 sentyabr tarixli 706 nömrəli Fərmanının 5-ci hissəsində nəzərdə tutulan dövlət xidmətlərini bilavasitə icra edən bölmələrinin ştat vahidlərinin ümumi say həddi daxilində həmin dövlət orqanlarının işçilərinin ümumi say həddinin azaldılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

8.5. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki Akkreditasiya və Nostrifikasiya İdarəsinin ləğv edilməsinin və onun funksiyalarının Nazirliyin Aparatı vasitəsilə həyata keçirilməsinin təmin edilməsi ilə bağlı bir ay müddətində tədbirlər görsün;

8.6. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin tabeliyindəki qurumlarla bağlı aşağıdakı tədbirlərin görülməsini təmin etsin və bu barədə bir ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

8.6.1. Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutunun, Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutunun, İstedadlı Uşaqlarla İş Mərkəzinin və Respublika Elmi-Pedaqoji Kitabxanasının vahid qurumda birləşdirilməsi;

8.6.2. Respublika Bədən Tərbiyəsi Mərkəzinin və "Təhsil" Respublika İdman Mərkəzinin vahid qurumda birləşdirilməsi;

8.7. üç ay müddətində:

8.7.1. mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarında, dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərdə və səhmlərinin (paylarının) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin balanslarından çıxarılaq özəlləşdirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla müəyyən etsin;

8.7.2. bu Fərmanın 8.7.1-ci yarımbəndinə əsasən müəyyən olunacaq siyahıdan kənarda qalan vəzifələrdə işləyən şəxslərə xidmət edən xidməti nəqliyyat vasitələrinin mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarının, dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin və səhmlərinin (paylarının) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin balanslarından çıxarılaq özəlləşdirilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla müəyyən etsin;

8.8. Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin və onun yanında Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyinin əsasnamələrinin layihələrini, habelə işçilərinin say həddi barədə təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

8.9. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

9. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, İqtisadiyyat Nazirliyi, Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi, Milli Arxiv İdarəsi və Dövlət İmtahan Mərkəzi bu Fərmana əsasən ləğv olunan dövlət orqanlarında işləyən dövlət qulluqçularına münasibətdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2011-ci il 1 iyul tarixli 464 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət orqanları ləğv edilərsə və ya ştatlar ixtisara düşərsə, vəzifə məaşına və ixtisasa uyğun iş düzəlməkdə və ya dövlət orqanlarında tutduğu vəzifəyə uyğun vəzifə tutmaqda dövlət qulluqçusunun "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 21.1.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş üstünlüyünün həyata keçirilməsi Qaydası"na uyğun olaraq tədbirlər görsünlər.

10. Azərbaycan Respublikasının Gənclər və İdman Nazirliyi, Təhsil Nazirliyi, Ədliyyə Nazirliyi, Daxili İşlər Nazirliyi, Vergilər Nazirliyi, Dövlət Gömrük Komitəsi, Dövlət Miqrasiya Xidməti və Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidməti bu Fərmana əsasən ləğv olunan dövlət qurumlarında (struktur bölmələrində) işləyən işçilərin tabeliklərində olan digər qurumlarda və ya struktur bölmələrində müvafiq vakant vəzifələrə təyin edilməsi ilə bağlı tədbirlər görsünlər və nəticəsi barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versinlər.

11. Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi:

11.1. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının informasiya sistemlərinin inventarizasiyasını və eks-pertizasını həyata keçirsin, bu sahədə idarəetmənin təkmilləşdirilməsi və xərclərin optimallaşdırılması, o cümlədən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının elektron informasiya sistemlərinin fəaliyyətinin mərkəzləşdirilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin DATA mərkəzi vasitəsilə həyata keçirilməsinə dair təkliflərini altı ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

11.2. "Azərbaycan Respublikasının 2019-cu il dövlət büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun təbiiqi ilə bağlı bir sıra məsələlər barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 22 dekabr tarixli 431 nömrəli Fərmanında onun üçün nəzərdə tutulmuş, habelə növbəti illərin dövlət büdcəsində nəzərdə tutulacaq vəsait həddində dividəndin tabeliyindəki qurumlar tərəfindən dövlət büdcəsinə ödənilməsinin təmin etsin.

12. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları bu Fərmanın 11.1-ci bəndindən irəli gələn vəzifələrin icrasını ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Nəqliyyat, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinə müvafiq şərait yaradılmasını və kömək göstərilməsini təmin etsinlər.

13. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 17 yanvar 2019-cu il

Gənc müəllimlər üçün Yaponiyada təqaüd proqramı

Yaponiyanın Təhsil, Mədəniyyət, İdman, Elm və Texnologiya Nazirliyi tərəfindən "Gənc müəllimlər üçün təlim təqaüd proqramı" (Kyokensei) elan olunub.

Təqaüd proqramında ingilis və ya yapon dillərini yaxşı bilən, ümumtəhsil məktəbində ən azı 5 il çalışan 35 yaşa qədər gənc müəllimlər iştirak edə bilərlər.

Bu proqram məktəblərdə tədris sistemi üzrə tədqiqat aparmaq istəyən gənc müəllimlər üçün Yaponiyanın müxtəlif universitetlərində 1-1.5 illik təqaüdlə təhsil almaq imkanı verir. Təlim kursu ümumilikdə 1 il davam edir, kursa başlamazdan əvvəl yapon dili kurslarını təklif edən universitetlər də var. Həmin kurslarda iştirak edən müəllimlərin təqaüd müddəti 1.5 il davam edir. Aylıq təqaüd, ikitərəfli aviabile, təhsil haqqı xərcləri Yaponiya hökuməti tərəfindən qarşılanacaq.

Müraciət edənlər proqramda iştirak müddəti başa çatdıqdan sonra ölkələrinə qayıtmalı və müəllimlik fəaliyyətinə davam etməlidirlər. Proqram bitdikdən sonra Azərbaycana və müəllimlik fəaliyyətinə qayıda bilməyən şəxslərdən Yaponiya hökuməti tərəfindən təqdim olunan təqaüdü geri qaytarılması tələb oluna bilər.

Təqaüd proqramında iştirak etmək istəyənlər sənədlərini Yaponiyanın ölkəmizdəki səfirliyinə 8 fevral 2019-cu il saat 12.00-dək təqdim edə bilərlər.

Təqaüd proqramı hər universitetin təlim kursuna uyğun olaraq 2019-cu ilin oktyabr ayından 2021-ci ilin mart ayına kimi davam edəcək.

Ətraflı məlumatla bu linkdən tanış olmaq mümkündür: <https://edu.gov.az/page/228/15971>

Təhsil nazirinin Neftçala şəhərində vətəndaşların qəbulu vaxtı dəyişdirilib

Təhsil naziri Ceyhun Bayramovun Neftçala şəhərindəki Heydər Əliyev Mərkəzində Hacıqabul, Salyan, Neftçala, Biləsuvar, Cəbrayıl rayon və Şirvan şəhər sakinlərinin 18 yanvar 2019-cu il tarixinə nəzərdə tutulmuş qəbulunun vaxtı dəyişdirilib.

Qeydiyyatdan keçmiş vətəndaşlara qəbulun vaxtı barədə əlavə məlumat veriləcək.

SABAH tələbələri xüsusi təqaüdə layiq görülənlər

Təhsil Nazirliyinin SABAH qruplarının Karyera Akademiyası çərçivəsində tərəfdaşı olan “GoldenPay” şirkəti SABAH tələbələri üçün xüsusi təqaüd ayırıb.

Təqaüd informasiya texnologiyaları və iqtisadiyyat istiqamətli ixtisaslar üzrə təhsil alan III kurs tələbələri üçün nəzərdə tutulub. Müsabiqədə iştirak etmiş 49 tələbədən Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin tələbəsi Əsgər Nağıyev və Azərbaycan Texniki Universitetinin tələbələri Emin Məhəmmədli və Samir Əliyev təqaüdə layiq görülənlər.

Qalib tələbələr 2018-2019-cu tədris ilinin sonunadək aylıq 150 manat məbləğində təqaüd əldə edəcəklər.

Qeyd edək ki, müsabiqə Azərbaycanda ilk onlayn ödəmə xidməti olan Hesab.az platformasını yaratmış “GoldenPay” şirkətinin təşəbbüsü ilə təşkil olunub. Şirkətin məqsədi eyni zamanda korporativ sosial məsuliyyət siyasəti çərçivəsində SABAH qrupları ilə yaxından əməkdaşlıq edərək təhsilə mütəmadi töhfə verməkdir.

Turizm-xidmət sahəsi üzrə kadr hazırlığı

Quba Peşə Liseyi və İsmayılı Peşə Tədris Mərkəzində

Cari tədris ilindən başlayaraq “Turizm-xidmət sahəsi üzrə kadrların təkmilləşdirilməsi və iş yerində təcrübə proqramı” layihəsi çərçivəsində Quba Peşə Liseyi və İsmayılı Peşə Tədris Mərkəzində turizm-xidmət sahəsi üzrə kadr hazırlığına başlanılıb.

Təcrübə proqramı Təhsil Nazirliyi, “British Council” təşkilatı və ölkədə fəaliyyət göstərən turizm-xidmət sektoru üzrə müəssisələr ilə birgə əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilir.

Layihənin əsas məqsədi turizm-xidmət sahəsi üzrə müəllimlərin potensialının artırılması, işgötürənlərin iştirakı ilə milli standart və kvalifikasiyalara uyğun kurikulumların hazırlanması və peşə təhsili müəssisələrinin məzunlarının işlə təmin olunmasına imkan yaradılmasıdır.

Layihə Turizm və Sosial Xidmətlər üzrə Peşə Təhsil Mərkəzində “aşpaz”, “oteldə konsiyerj” və “mehmanxanada təsərrüfat işləri üzrə nəzarətçi” ixtisasları üzrə həyata keçirilib. Layihəyə uyğun olaraq, Birləşmiş Krallığın “People1st” təşkilatı tərəfindən müvafiq ixtisaslar üzrə yeni kurikulum və tədris materialları hazırlanıb, müəllimlər üçün təlimlər təşkil olunub.

“Turizm-xidmət sahəsi üzrə kadrların təkmilləşdirilməsi və iş yerində təcrübə proqramı”na cəlb olunan peşə təhsili müəssisələrinin tələbələrindən 60 faizindən çoxu işlə təmin olunub.

Gələcəkdə layihənin əhatə dairəsinin daha da genişləndirilməsi və müvafiq sahələr üzrə peşə təhsili müəssisələrinin bu layihəyə cəlb olunması nəzərdə tutulur.

Təhsil işçilərinin beynəlxalq təlimlərdə iştirakı ilə bağlı seçim müsabiqəsi

“eTwinning Plus” layihəsinə qoşulmuş təhsil işçilərinin 2019-cu il ərzində xarici ölkələrdə keçiriləcək beynəlxalq təlimlərdə iştirakı ilə bağlı seçim müsabiqəsinə start verilib.

İl ərzində “eTwinning” proqramı üzrə layihələrdə iştirak edən təhsil işçiləri üçün müxtəlif seminar, konfrans və peşəkar inkişaf proqramları təşkil olunur. Xarici ölkələrdə keçirilən tədbirlər əsasən 2-3 gün davam edir. Müəllimlər üçün təlimlərdə iştirak ödənişsizdir.

Tədbirlərdə iştirak üçün seçim müsabiqəsi 2 mərhələdə aparılır. 1-ci mərhələyə müraciət edən iştirakçı ən azı 1 il “eTwinning Plus” layihəsində iştirak etməli, aktiv və başa çatmış 5-dən artıq təhsil layihəsinin müəllifi və ingilis dilində ünsiyyət bacarıqlarına malik olmalı, “eTwinning” portalından istifadə edə bilməlidir.

Müsabiqənin 2-ci mərhələsinə keçən namizədlər Təhsil Nazirliyinin İşçi Qrupu tərəfindən müsahibə olunur. Müsahibədən uğurla keçən namizədlər “eTwinning” proqramı çərçivəsində Avropada keçiriləcək beynəlxalq təlimlərdə iştirak hüququ qazanırlar.

Azərbaycanda “eTwinning Plus” layihəsi 2016-cı ildən etibarən Təhsil Nazirliyinin Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi tərəfindən reallaşdırılır. Layihə çərçivəsində indiyədək 419 məkəbdən 1166 müəllimin iştirakı ilə 1053 təhsil layihəsi həyata keçirilib.

Onlayn sorğu: müəllim peşəsinə maraq artıb

Təhsil Nazirliyinin saytında keçirilən “2018-ci ildə təhsil sahəsində ən uğurlu yeniliklər hansılardır?” sorğusu başa çatıb.

Bir ay davam edən onlayn sorğuda 1483 nəfər iştirak edib.

Onlardan 609 nəfər müəllim peşəsinə marağın artmasını, 306 nəfər “Təhsil haqqında” Qanuna edilən dəyişiklikləri, 248 nəfər I siniflərə elektron qəbulun aparılmasını, 153 nəfər məktəbhazırlığın əhatəsinin genişlənməsini, 91 nəfər ali təhsilin keyfiyyət göstəricilərinin yüksəlməsini, 76 nəfər nüfuzlu elmi jurnallarda Azərbaycan alimlərinin nəticələrinin çap olunmasını 2018-ci ildə təhsil sahəsində ən uğurlu yenilik hesab edib.

Beləliklə, sorğunun nəticəsinə əsasən, 2018-ci ildə təhsil sahəsində ən uğurlu yenilik müəllim peşəsinə marağın artması olub.

Növbəti Resurs Mərkəzi Füzuli məktəbində açılıb

Niyazi RƏHİMOV

Artıq bir neçə ildir ki, ölkəmizdə Təhsil Nazirliyi və “British Council”-un təşkilatı dəstəyi ilə bir sıra layihələr həyata keçirilir. Bu layihələrdən biri də ingilis dilinin tədrisi ilə bağlı yaradılan resurs mərkəzləridir. İstər paytaxtda, istərsə də bölgələrdə yaradılan resurs mərkəzlərinin əsas məqsədi müəllim və şagirdlərin ingilis dili bacarıqlarının, xüsusilə danışq qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsidir.

Bu günlərdə belə resurs mərkəzlərindən biri də Bakının Qaradağ rayonunun Müşfiqabad qəsəbəsində qaçqın və məcburi köçkünlər üçün tikilmiş yeni yaşayış massivində yerləşən Füzuli rayon 50 nömrəli tam orta məktəbdə açılıb. Təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva, Böyük Britaniyanın Azərbaycandakı səfiri Karol Krofts, “British Council” təşkilatının ölkəmizdəki nümayəndəliyinin direktoru Samr Şahın iştirakı ilə açılan mərkəz təşkilatın sayca 12-ci ingilis dili mərkəzidir. Onu da qeyd edək ki, mərkəzlər ingilis dilinin öyrənilməsi üçün zəngin kitab resursları, audio və video materiallar, jurnal, elektron resurslar və bütün lazımı texniki avadanlıqlarla təmin olunub.

“Layihədən gözlənilərimiz çoxdur”

Füzuli rayon 50 nömrəli tam orta məktəbin direktoru, həmçinin mərkəzin rəhbəri Günel Kazımova bizimlə söhbətdə bildirib ki, mərkəzin bu ərazidə açılması həm şagirdlərin, həm pedaqoji heyətin, həm də valideynlərin böyük sevincinə səbəb olub. O, təhsilin coğrafiyasının olmadığını, belə mərkəzlərin təkə şəhər məktəblərində deyil, ətraf ərazilərdə də fəaliyyətini tədqiqəlayıq hal kimi qiymətləndirib: “Məktəbimiz Təhsil Nazirliyinin həyata keçirdiyi layihələrdə yaxından iştirak edir. Qeyd edim ki, Təhsil Nazirliyinin 2017-ci ildə ilk dəfə təşkil etdiyi “Təhsildə inkişaf və innovasiyalar üzrə qrant müsabiqəsi”ndə məktəbimiz qalib oldu. Hesab edirəm ki, bu müsabiqədə qalib olmağımız Resurs Mərkəzinin məktəbimizdə açılmasına zəmin yaratdı. “British Council”-un nümayəndələri Mərkəzi seçərək təbii ki, bir çox məktəblərə baxış keçiriblər. Təşkilatın sonda bizim məktəbi seçməyi kollektivimiz üçün qürurverici bir haldır. Onu da deyim ki,

Müəllim və şagirdlər ingilis dili biliklərini artıracaqlar

layihə çox böyük layihədir və ondan gözlənilərimiz çoxdur”. Məktəb direktoru layihənin icrası zamanı ingilis dilinin tədrisi, inkişafı ilə bərabər şagirdlərin Böyük Britaniya və eyni zamanda digər ingilisdilli ölkələrin xalqlarının mədəniyyəti, tarixi ilə yaxından tanış olacaqlarını da vurğulayıb. O, bu mərkəzlərin həmçinin iki xalq arasında dostluq münasibətlərinin, ikitərəfli əməkdaşlığın inkişafına tökan verəcəyini bildirib. Resurs Mərkəzinə seçilən şagirdlər haqqında da danışan Günel Kazımova onu da qeyd edib ki, mərkəzdən təkə rəhbərlik etdiyi məktəbin şagirdləri deyil, eyni zamanda qəsəbədə yerləşən Ağdam, Cəbrayıl və Xocavənd rayonlarının qaçqın və məcburi köçkün məktəblərinin şagirdləri də yararlanacaq: “Mərkəzdə 100-dən artıq şagird dil biliklərini təkmilləşdirəcək. Şagirdlər “British Council”-un nümayəndələri tərəfindən seçilib. Seçim

aparılarkən onların akademik göstəriciləri və ünsiyyət bacarıqları əsas götürülüb. Mərkəzdə şagirdlər siniflər üzrə deyil, bilik səviyyələri üzrə qruplaşdırılıb. Təşkilatın nümayəndələri mərkəzə üzv seçdikləri hər bir şagirdlə ayrıca söhbət etdikdən sonra qərar verib”. Məktəb direktoru mərkəzdə şagirdlərdən başqa ingilis dili müəllimləri üçün də təlimlər təşkil olunduğunu və 4 aydan sonra mərkəzdə şagirdlərlə həmin təlimdə iştirak edən müəllimlərin məşğul olacağını da diqqətə çatdırıb.

“İngilis dilinin tədrisi ilə bağlı bilmədiyimiz bir çox məsələlər var”

Füzuli rayon 50 nömrəli tam orta məktəbin ingilis dili müəllimi Ramidə Hacıyeva da yeni yaradılan mərkəz haqqında öz fikirlərini bildirib. O, mər-

kəzdə müəllimlər üçün keçirilən təlimlərin çox yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu deyib: “Təlimlərimiz dekabrın davamıdır. Qısa müddət keçməsinə baxmayaraq bu təlimlərdə çox biliklər əldə etdiyimizi deyirəm. 16 il pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olmağımıza baxmayaraq bu təlimlər zamanı başa düşdüm ki, ingilis dilinin tədrisi ilə bağlı bilmədiyimiz bir çox məsələlər var. “British Council”-un nümayəndələri bizə tamamilə fərqli metodlarla təlimlər keçir. Düşünürəm ki, bu təlimlər gələcəkdə dilin tədrisi ilə bağlı bizə töhfələr verəcək. Onu da deyim ki, biz ingilis dilini tədris edərkən qrammatika qaydalarına daha çox üstünlük veririk. Standartlar da bunu bizdən tələb edir. Lakin Resurs Mərkəzində qrammatika ilə bərabər danışq, ünsiyyət bacarıqlarının formalaşması daha prioritet hesab edilir. Mərkəzin məktəbimizdə yaradılması şagirdlərdə ingilis dilinə marağı daha da artırıb. Bununla bağlı bir canlanma hiss olunur”. Resurs Mərkəzində mövcud olan texniki avadanlıqlardan, orada yaradılan şəraitdən də danışan R.Hacıyeva şagirdlərlə bu üsullarla keçilən dərslərin daha maraqlı gəldiyini də sözlərinə əlavə edib.

Mərkəzdə keçilən dərslər şagirdlər üçün maraqlıdır

Məktəbin şagirdləri Natavan İmanova və Ağalar Qənizadə də mərkəz haqqında öz düşüncələrini bizə bildirdi. N.İmanova qeyd edib ki, mərkəzdə yeni-yeni biliklər əldə edir. O, məşğələ gününü səbrsizliklə gözlədiyini də sözlərinə əlavə edib. Mərkəzdə başqa məktəbin uşaqları ilə tanış olduğunu, özünə çoxlu dostlar qazandığını deyib. O, həmçinin mərkəzdəki müəllimlərdə də dost olduğunu sevincilə ifadə edib.

Mərkəzin üzvlərindən olan Ağalar Qənizadə də buradakı müəllimlərin keçdiyi dərslərin çox maraqlı olduğunu deyir. O, müəllimlərin şagirdlərə hər hansı bir sözü öyrəndikləri təqdirdə kiçik hədiyyələr verdiyini bildirib. Ağalar məktəbdə keçilən dərslər mərkəzdə keçdikləri məşğələni də müqayisə edib. O, məktəbdən fərqli olaraq mərkəzdə dərslərin daha əyləncəli keçdiyini, məşğələlərin 45 dəqiqə deyil, 90 dəqiqə olduğunu, lakin bu vaxtın necə gəlib keçdiyini hiss etmədiklərini də qeyd edib.

görülmüş iştirakçılar mükafatlandırılacaq.

Onu da qeyd edək ki, “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsinin keçirilməsinin əsas məqsədi şagirdlərin Azərbaycan və dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin yaradıcılıqları haqqında məlumatlılıq səviyyəsini artırmaq, ədəbiyyat nümunələrinin məktəblilər tərəfindən mütaliə olunması vəziyyətini öyrənmək və mütaliə sahəsində xüsusi fəallığı ilə fərqlənən şagirdləri aşkara çıxarıb rəğbətəndirməkdən ibarətdir.

“Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsinin ilk mərhələsinə yekun vurulub

(şəhər) mərhələsində şagirdlər 3 saat vaxt ərzində yazılı tapşırıq yerinə yetirəcəklər. Tapşırıqların cavabları müvafiq meyarlar əsasında qiymətləndiriləcək.

Müsabiqənin yekun turu isə mart-aprel aylarında Bakı şəhərində təşkil olunacaq. Finalda müsabiqə iştirakçıları 3 variantda təklif olunmuş mövzular-

dan birini seçərək inşa yazmalı və sorğu vərəqində onlara təqdim olunmuş 10 sualı yazılı cavablandırmalıdır.

İnşa yazı 10 ballıq şkala üzrə, 10 sualın hər biri isə maksimum 10 balla qiymətləndiriləcək. Hər bir iştirakçının yekun balı hər iki tapşırıq verilən ballar əsasında müəyyən olunacaq.

Müsabiqədə I, II, III yerlərə layiq

Sənin "BucketList"-in varmı?

Poçt göyərçinləri ilə bağlı aparılan araşdırmalar zamanı müəyyən edilib ki, bu quşların saxlandığı yerlərdən qapalı qəfəsdə çox uzağa aparılmalarına baxmayaraq, geri dönüşləri çətin olur. Belə ki, göyərçin havaya buraxıldıqdan az sonra üç dəfə dövrə vurub minlərlə km. uzaqlıqda olan evin istiqamətini müəyyən edir və heç bir yanlış yol vermədən həmin istiqamətə uçar. Alimlər qeyd edirlər ki, göyərçinin bu cür hədəf müəyyən edib, buna uyğun hərəkət etmək bacarığı canlılardan yalnız insanda var. Üstəlik, insan özü üçün aydın hədəf, məqsəd qoya bilsə, ora getmək üçün marşrutu bilməsi vacib deyil, düşüncəsində yaxşı dizayn etdiyi "məqsəd" özü maqnit kimi çəkir. Sadə dillə izah etsək, tutaq ki, insanın arzusu, hədəfi, məqsədi iş tapmaqdırsa o, 200 manatlıq da olsa, iş tapacaq. Bir insanın hədəfi sağlam, maraqlı, zəngin, xoşbəxt həyat yaşamaqdırsa, o, ucqar kənd məktəbində hamdan çox məas alıb, sənəti, xoşbəxt həyatını yaşayacaq. Yəni hədəfin böyük-küçlü, yaxın-uzaqlığı olur. Var düzgün qoyulan, dizayn edilən hədəf, bir də var hədəfi beyində oks etdirməmək, hərəkət etməmək. Xoşbəxt olmaq, çoxlu pul qazanmaq, yaxşı ailə qurmaq və s. oxşar arzularla yaşayanlar elə bilirlər ki, məqsədlərinə çatıblar, çünki hədəf qoyulub. Lakin bunlar məqsəd, hədəf deyil, arzu. Məqsəd arzu-dan fərqli şeydir. Məqsəd aydın, yazılı və

Sənan NƏCƏFOV

xaosdan çıxmaq yolları aranda daha çox lazım gəlir. Burada daha bir psixoloji məqam: siyahı bizə yaşadığımız həyatın necə qısa olduğunu xatırladır, "bütün bunları necə çatdıracağam", - deyərənə baş qaldırır. Sənətlərin qədrini bil. İnsanlar var ki, şirkətlərlə birlikdə velosiped sürməyi həyatı əhəmiyyətli arzu kimi yazır. Əmək haqqını son qəpiyinə qədər xeyriyyəçiliyə xərcləməyi düşününənlər də var. Bəs sizin, "BucketList"-iniz varmı? Yoxdursa, elə bu məqaləni oxuduqdan sonra tərtib edə bilərsiniz arzulardan fərqli şeydir. Məqsəd aydın, yazılı və

Aleksandr Qreham Bell "Bütün fikrinizi etməkdə olduğunuz işin üzərində mərkəzləşdirin. Günəş şüaları bir yerə mərkəzləşmədən oranı yandırmaz", - deyir. Türkiyənin məşhur yazarlarından Həkimoglu İsmayılın insanın hədəflərinə bağlanması mövzusunda tövsiyələri çox mənalıdır: "Sizdən biriniz roman yazarı olmağı hədəfləyirsə, olimpiada-

Məktəbi bitirməyə tələsənlər...

← Əvvəli səh.1

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

Bu proqramı mənimsəməyin ona çətinlik yaratmadığını görüb sınaq qərarına gəldim. Gülşən III sinfin tam, IV sinfin yarımillik proqramını öyrənib".

Bu arzusunun nəvəsinə təsirinə gəlincə, bəbə hesab edir ki, nəvəsinin potensialı olduğu üçün proqramı qabaqlamağın, uşağı əlavə yükləməyin ona bir ziyanı olmaz.

Gülşən imtahanının nəticəsini yüksək qiymətləndirir. Bu imtahanların onun biliyini və imkanlarını artıracağına inanır: "Həkim olmaq, bu arzuma daha tez çatmaq istəyirəm. Bu imtahanlarda uğur qazana bilsəm, 11 deyil, 10 il oxuyacağam və bir il daha tez həkim olacağam".

Görəsən, Gülşən təhsilin növbəti səviyyəsini də vaxtından əvvəl bitirmək istəyir bilirmi? Heç tərəddüd etmədən cavab verir: "Mənim buna şansım çoxdur".

"Şansdan çox, özümə güvənirəm"

Leyla Məmmədova üçün şans ikinci plandadır. O, özünə güvənir. Test imtahanını uğurla başa vurub. Komissiyanın qərarının istəyi ilə üst-üstə düşsə, növbəti ildən X sinifdə təhsil almaq istəyir: "Hazırda 177 nömrəli tam orta məktəbdə VIII sinifdə oxuyuram. İmtahandan keçib IX sinif buraxılış imtahanlarında iştirak etmək niyyətindəyəm".

Bu istəyini nail olmaq üçün isə şansdan çox biliyinə güvənir: "Doğrudur, bəlkə şans da lazımdır. Ancaq şansdan çox, özümə güvənirəm. Çünki IX sinfin proqramını bilirəm. Test mərhələsində sualların 80 faizinə yazmaqla uğurlu nəticə əldə etmək mümkündür. Təsdiq etmək istəyirəm ki, mən IX sinfin buraxılış imtahanlarında iştirak edə və növbəti dərs ilindən X sinifdə təhsil ala bilərəm".

Niyə X sinifdə oxumaq istədiyinə gəlincə, Leyla VIII sinifdə özünü pis hiss edir: "Hiss edirəm ki, bu proqram mənə təkrar kimi görünür. Heç nə maraqlı gəlmir. Hər il sinif yoldaşlarımdan irəli gedirdim. Bu il də müəllimlərim mənə təklif etdilər ki, bu vəziyyətdən qurtarmaq üçün eksternat imtahanlarında iştirak edim".

İngilis dilini ana dili səviyyəsində bilən Leyla bakalavr təhsilini Bakıda, ancaq ingilis dilində alacaq. Təhsilin növbəti pillələrində harada, hansı dildə oxuyacağına isə hələlik qərar verməyib.

"Babam kimi pilot olacağam"

Malik Məmmədov 304 nömrəli məktəb-liseyin VIII sinif şagirdidir. Növbəti ildən növbəti təhsil səviyyəsi üzrə təhsil almaq istəyir. Pilot olmağa tələsir, babası Eldəniz Məmmədov kimi. Babasının yolunu davam etdirmək niyyətindədir. Həyəcədən babasının adını unutsa da, imtahanlarda uğur qazanıb: "Builki buraxılış imtahanlarına qatılmaq və orta ümumi təhsil səviyyəsini daha tez tamamlamaq istəyirəm. Babam Eldəniz Məmmədov ulu öndər Heydər Əliyevin şəxsi pilotu olub. Mən də daha tez təhsilimi tamamlamaq, vətənim qarşısında borcunu daha tez yerinə yetirmək, hərbi xidmətimi başa vurub daha tez pilot olmaq istəyirəm".

Gülşən Məmmədli

Leyla Məmmədova

Malik Məmmədov

Aydan Əmirzadə

"Validəylərimin gözündə yüksək yerlərdə olduğum üçün..."

Zahir Quluzadə 314 nömrəli tam orta məktəbdə oxuyur. Validəylərinin gözündə yüksək səviyyələrdə olduğunu görür və o yerə can atır: "Validəylərimin gözündə yüksək yerlərdə olduğum üçün yüksək hədəflərə nail olmalıyam. Atam və anam həkimdir. Böyük qardaşım Uludağ Universitetində oxuyur. Mən də həkim olacağam. Arzum plastik cərrah olmaqdır. Məncə, bunun üçün bacarığım da yetərinə var".

Zahir Quluzadənin fikrincə, test mərhələsində göstərdiyi nəticə yaxşıdır. Psixoloqların qarşısına çıxmağa hazırdır: "Özümü psixoloji cəhətdən möhkəm hesab edirəm. İnsan üzərində işləmək o qədər də rahat bir iş deyil. Özümü buna hazır hiss edirəm".

Aydan Əmirzadə 141 nömrəli tam orta məktəbin III sinif şagirdidir: "Çox böyük arzum var. Müəllim olmaq istəyirəm. Müəllimlik ən dəyərli peşədir. Mən də müəllim olmaq istəyirəm ki, uşaqları öyrədim".

"NASA-da işləmək istəyirəm"

Mehriban Səttarova III sinifdə oxuyur. Müsahibədən çıxdı: "Bu imtahanlardan keçə bilsəm, artıq IV sinifdə oxuyacağam. Müsahibə də yaxşı keçdi. Məndən gələcəkdə kim olmaq istədiyimi soruşdular, sevimli məşğuliyyətlərimlə maraqlandı. Onlara seçim yazdığımı dedim. Hələ seçiləndən dedim".

Mehriban Səttarovanın çox böyük arzuları var. Universitetlə bağlı qərarını hələ verməmişdir, artıq iş yerini müəyyənləşdirib: "NASA-da işləmək istəyirəm". Hansı universitetdə təhsil alacağı ilə bağlı qərar verməyə isə tələs-mir: "Hələlik bilirməm, ola bilər Almaniya oxuyaram".

Mehribanı NASA-ya hazırlayacaq ölkəyə gəlincə: "İngilis dilini bilirəm. İstənilən Avropa ö-

kəsində yaşaya və oxuya bilərəm. Artıq alman dilini də öyrənməyə başlayıram. İngilis və rusca bilirəm. Azərbaycan dili isə ana dilimdir. Orta təhsilimi öz ölkəmdə tamamladıqdan sonra istənilən ölkədə, istənilən universitetə gedə biləcəyəm".

"Uşaqların taleyi ilə bağlı qərar verərkən..."

Müsahibə bitir. Komissiya öz işini yekunlaşdırır. Maraqlıdır, onlar kiçik müsahibələri barədə nə düşünürlər?

Müsahibə Komissiyasında Bakı şəhəri Təhsil İdarəsi Təlim Dəstək Mərkəzinin direktoru Züleyxa Ələkbərova və Təlim Dəstək Mərkəzinin psixoloji xidmət üzrə metodisti Səidə Əhmədova təmsil olunub. Komissiyanın ilkin rəyi ilə maraqlanırdı. Onları cəmi 2 şagird heyrləndirirə bilib.

Züleyxa Ələkbərovanın fikrincə, sevincidir ki, uşaqlar daha çox irəli getmək, dünyagörüşlərini inkişaf etdirmək istəyir və bunun üçün daim axtarırdırlar. Hətta belə imtahanlara qıvrmaq üçün özlərində qıvrmaq hissi edirlər: "Ancaq 10 nəfərdən yalnız 2 nəfər bizi özünü intellektual səviyyəsi, dünyagörüşü ilə təəcübləndirdi".

Komissiya üzvlərinin fikrincə, sinif adlamaq, yuxarı sinif keçmək uşaqlarda başqa keyfiyyətlər tələb edir: "Sinifdən-sinifə keçmək o deməkdir ki, şagird xüsusən istedadla malik olmalıdır. Onlar akademik savadlarına, psixoloji durumuna və dünyagörüşünə görə ola bilər şagirdlərimizdən fərqlənə bilərlər".

Səidə Əhmədova müsahibə mərhələsində psixoloq rəyinə nədən ehtiyac duyulduğunu belə izah edib: "Bu, şagirdlərin sinifdən-sinifə keçməyə nə qədər hazır olduğunu müəyyənləşdirmək üçündür. Bugünkü iştirakçılar arasında sinif adlamasına qıvrmaq məsələsi kimi yavaş, "Mən XI sinifdə oxumalıyam, niyə aşağı siniflərdə oxuyuram?" - deyərən uşaqlar varsa, biz o qığılcımı görə bilərik, bu, təhsilimizin qələbəsi ola bilər".

spesifik olur. Onu asanlıqla izah etmək, ölçmək və nail olacağımız vaxtı müəyyən etmək mümkündür.

Mark MakKormak "Harvard Biznes Məktəbində nəyi öyrətmirlər" kitabında 1979-1989-cu illərdə Harvardda aparılan araşdırma haqqında söz açır. Magistr diplomu almış məzunlara sual verilmişdi: Konkret yazılı məqsədiniz və onlara nail olmaq üçün hansısa planlarınız varmı? Məlum olmuşdur ki, məzurların yalnız 3%-nin yazılı məqsədləri var, məzurların yalnız 3%-nin yazılı məqsədləri var, amma onlar qələmə alınımayıb. Yerdə qalan 84%-in bir məqsədi var: universitetdən canını qurtarıb, illərin əziyyətini yay tətilində çıxarmaq. On il sonra həmin məzurları yenidən araşdırıb, hazırkı durumları haqqında sual verilib. Məlum olub ki, məqsədi olan 13% məzun məqsədsiz məzurlara nisbətən 2 dəfə artıq gəlirə malikdir. Ən maraqlısı, gələcək haqqında həmişə yazılı, həm də şifahi məqsədləri olan 3% isə yerdə qalan 97%-dən 10 dəfə artıq gəlirə malikdir.

Bəli, konkretlik vacibdir. Təsəvvür edin ki, megapolislərdən birinə getmişiniz. Siz bir şirkəti tapmalı, ora işə düzəlməlisiniz. Yalnız şirkətin adını bilirsiniz və kommersiya qurumlarının qeydiyyat reyestrində həmin şirkətin adında 10 min şirkət var. Təbii ki, ünvanı da bilirsiniz. Bundan əlavə, küçə adlarını və rəqəmləri göstərən tablolar da yoxdur. Şirkəti tapmaq sizin üçün mümkün ola bilərmi? Buna nə qədər vaxt gedər? Təəssüf ki, çoxumuz həyatımızı bu cür yaşayırıq. Adi insan həyatda xəritəsiz gəzən turist kimi yaşayır. Nə plan var, nə də məqsəd. Sual yaranır: yaxın 2 il üçün meqapolisdə axtardığınızı tapmaq üçün xəritəniz-planınız varmı?

2007-ci ildə Roba Raynerin "Hələ ölməmişəm" filmi (The Bucket List) prokata buraxıldı. Filmdə Morqan Friman mexanik işləməyə məcbur olmuş istedadlı tarixçi, Cek Nikolson isə öz pul kəsinin boşalmasına dözməyən milyarder rollarını oynayırdılar. Hər iki qəhrəmanın ciyərlərində xərçəng aşkar olunur və onlar qərara gəlirlər ki, bir az qorub, bir az da ciddi olan siyahı - həyatlarının qalan hissəsində reallaşdırmaq istədikləri arzularının siyahısını (The Bucket List) tutsunlar.

Bu filmədən sonra "BucketList" ideyası dəbə mindi. İngilis dilindən hərfi tərcümədə "siyahı zənbili" olan bu söz məcazi mənada işlədilir və təxminən "ölənə qədər tutulacaq siyahı" mənası verir. Bəs bu siyahı nədir? Əslində, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, bu, təkcə arzular siyahısı deyil. Bu, özünü aşma, yeni mərhələyə qədəm qoyma, fərqli mühitə addımlamaq metodudur. Konkret desək, bu bizi xoşbəxt edəcek arzuların reallaşması siyahısıdır. Bununla sən əminsən ki, xərclədiyən resurslar ürəklə istədiyini arzuya çatmaq üçündür. Bu siyahı həyatda durgunluq yarananda, depressiya əlamətləri görünəndə,

lara qatılacaq bir idmançı sürəti ilə çalışmalıdır. İçinizi roman doldurmalıdır. Çörəyin, pendirin qiymətini unutmalısınız. Başqa şeyləri ağılınızdan silməlisiniz. Hündürlüyə tullanma məşqləri edən adam futbolçu ola bilər. Roman yazarı olmaq istəyən ümumdünya miqyasında tanınacaq yazar olmağı qarşısına məqsəd qoymalıdır. Aradabir qaçan olimpiada rekordunu qura bilməz. Hər kəs gəzib-əylənərkən, o, çalışmalıdır".

Hədəfə bağlanmaq, onunla bir vaxtda halına gəlmək, yatarkən, gəzərkən, hətta gündüzlük fəaliyyətləri həyata keçirərkən hər zaman hədəfini düşünmək lazımdır. Düşünməkdən yuxurlarınız qaçaacaq və əzminiz əsla tükənməyəcək. Mahiyyəti nə olursa olsun, mütləq sizə hədəflərinizi xatırladacaq bir yol seçin.

4 iyul 1952-ci il. 34 yaşlı qadın Florens Çadvik Sakit okeanında Katalina adasından 21 mil məsafədə olan Kaliforniya sahillərinə doğru üzüməyə başlayır. Əgər müvəffəq olarsa, bu uğurlu ilk imza atan qadın olacaqdı. Bu xanım İngiltərə və Fransa arasındakı La-Maş boğazını hər iki yöndə üzüb keçən ilk qadın idi. Kaliforniya sahillərinə az qalmış dəniz üzünü sıx duman tutmuşdu, su isə olduqca soyuq idi. Florenslə bərabər hərəkət edən qayıqda TV reportyorlar, jurnalistlər, anası və həyat yoldaşı həyəcanla onu izləyirdi. Dondurucu soyuğa və köpək bahığı təhlükəsinə baxmayaraq, tam 15 saat üzdü. Kaliforniya sahillərinə çatmağa yarım mil qalmış Florens yarışmanı dayandırmaq istədiyini bildirdi. Anasının, yoldaşının, məşqçisinin xatırlamalarına baxmayaraq, yarış yarıncı saxlayır. 6 ay sonra eyni marşrutu seçən xanım Çadvik bu dəfə həmin 21 mil məsafəni rahatlıqla üzüb keçir. Jurnalistlərin "ilk dəfə daha çox şanslı idin. Niyə 1,5 mil qalmış yarışçı dayandırdın" sualına Florens qısa və konkret cavab verir: "Hava dumanlı idi, hədəfi görmürdüm".

Hədəf qoymağa və onu reallaşdırmağa bu gündən başlayın. Gözləməyin. O ruh halı əsla gəlməyəcək. Və bacardığınız qədər tez hərəkət edin.

Hər bir Böyük İnsan həyatını bir cümləyə həsr edə bilər. Kimisi hərəkəti ilə, kimisi sözləri ilə adını tarix yazdırır. Məsələn, Sokrat deyirdi ki, "sorgulanmamış həyatı yaşamağa dəyməz". Və yaxud "Ya bir yol tapacağıq, ya bir yol tapacağıq" Hannibalin həyat şüarıdır. Marks yaddaşlarda "Fəhlənin zəncirlərdən başqa itirəcəyi heç nəyi yoxdur" ifadəsi ilə qalıb. Martin Lüter Kinqin "Bir rəy var" fikri, Dekartın "Düşünürəmsə, demək varım", Mövlananın "Nə olursan ol, gəl", Mömin Sökmenin "Hər şey sənənin başlar", Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin "Bir kərə yüksələn bayraq bir daha enməz", Heydər Əliyevin "Mən fəxr edirəm ki, azərbaycanlıyam" ifadələri yaddaşlara əbədi həkk olunub. Elə isə sualımız sadədir: Bəs sənin şüarın nədir? Nə ilə yadda qalacaq?

İctimaiyyət nümayəndələri BDU-da imtahan prosesini izləyib

Ruhiyə DAŞSALAHLI

İmtahanlar ciddi nəzarət altındadır. Eyni vaxtda bir prosesə həm müəllim-koordinatör, həm rəhbər koordinatör, həm də kameralar vasitəsi ilə nəzarət olunur. Auditoriyalarda 330 nəfər müəllim-koordinatör işləyir. Elektron mərkəzin əməkdaşları kameraların ötürdüyü görüntüləri diqqətdən qaçırmamaq üçün gözünü monitoradan ayırır. Buna baxmayaraq, kameralar da gördüyünü yaddaşına yazır. Bu işə imtahandan sonra hər hansı mübahisəli durum yaranarsa, həqiqəti üzə çıxartmaq, ədaləti bərpa etmək üçündür.

Səhət 100 ilin təhsil müəssisəsindən, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yadigarından - Bakı Dövlət Universitetindən gədir. Yanvarın 16-da universitet qapılarını ictimaiyyət nümayəndələrinin üzünə açdı. Açdı ki, hər kəs burada gədən yeniliklərdən, keyfiyyət artımından, mühit dəyişikliyinə xəbər tutsun.

İmtahan vaxtıdır

Beləliklə, Bakı Dövlət Universitetində səhər saat 10:00 imtahan vaxtıdır. İmtahanlar düz 3 saat çəkir. Artıq iki həftədir ki, bu il 100 illiyini qeyd edən universitetin tələbələrini gərginliyi, həyəcanı davam edir. Başqa sözlə, universitetdə daha bir nəslin həyəcan dolu payız imtahan sessiyası start götürüb. Bakı Dövlət Universiteti rektorluğu yanında İctimai Nəzarət və Məsləhət Şurasının üzvləri, Milli Məclisin deputatları, təhsil ekspertləri, qeyri-hökumət təşkilatları, kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri, valideynlər və ictimaiyyət nümayəndələri 2018-2019-cu tədris ilinin payız semestrinin imtahan sessiyasına qatılaraq bu həyəcanı şahidinə çevrilib. Onlar imtahan sessiyasının şəffaf keçirilməsi, tələbələrini biliyinin qiymətləndirilməsində obyektivliyin təmin olunması məqsədi ilə həyata keçirilən tədbirlərlə tanış olublar.

Tanışlığa universitetin böyük akt zalından başlayıblar. Burada imtahanlara nəzarət edən müəllim-koordinatörün bölgüsü həyata keçirilir. Bölgü iki qrup - təbiət fənləri və humanitar fənlər üzrə aparılır. Bu bölgüyə əsasən, təbiət fənləri üzrə fakültələrin müəllimləri humanitar ixtisaslar üzrə aparılan imtahanlara, humanitar ixtisaslar üzrə fakültələrin müəllimləri isə əksinə, təbiət fənləri üzrə keçirilən imtahanlara nəzarət edirlər.

Prosesi izləyən İctimai Nəzarət və Məsləhət Şurasının üzvləri, media nümayəndələri və digər iştirakçılar bölgüdən sonra auditoriyalara üz tutublar.

Yazılı, yoxsa şifahi?

Bakı Dövlət Universitetində imtahanlar əsasən yazılı aparılarsa da, bəzi fənlərdə istisnalar var. Məsələn, hər hansı xarici dil üzrə praktikum və dil inkişafı ilə bağlı fənlərin imtahanı şifahi keçirilir.

Başqa bir istisna isə universitetin sağlamlıq imkanları məhdud tələbələri üçün nəzərdə tutulub. Təhsil müəssisəsində belə tələbələr üçün xüsusi şərait yadılır. Sağlamlıq imkanı ilə əlaqədar olaraq yazmaq çətinliyi olan tələbələr üçün şifahi imtahanlar təşkil edilir.

“Sürətli və ədalətli qiymətləndirmə mexanizminin şahidi olduq”

Bu auditoriyada hüquqşünaslıq ixtisası üzrə imtahan başlayıb. Tələbələr qarşısında kağızlar ağ deyil. Bu da o deməkdir ki, onlar verəcəkləri cavabları artıq müəyyənləşdiriblər. Zalda 8 nəzarətçi müəllim fəaliyyət göstərir. Koordinator-müəllimlərdən biri məlumat verir ki, onlar auditoriyada köçürmə hallarının baş verməməsi, tələbələrini maraqlandıran suallara vaxtında cavab verməsinin təmin etməyə görə məsuliyyət daşıyırlar. Müəllimlər deyib ki, yanvar ayının 3-dən imtahan prosesində nəzarətçi müəllim kimi iştirak edirlər və indiyədək hər hansı ciddi problemlə qarşılaşmayıblar.

İmtahan verənlərdən biri - Nigar Şahgə-

Tələbələrin biliyinin qiymətləndirilməsində obyektivliyin təmin olunması məqsədi ilə zəruri tədbirlər görülüb

liyeva IV kurs tələbəsidir. Hüquq fakültəsində hüquqşünaslıq ixtisası üzrə təhsil alır. Universiteti əla səviyyədə başa vurmağa hazırlaşır: “İndiyədək kəsirim olmayıb. Bu semestrə də 2 imtahan vermişəm. Artıq üçüncü imtahanımı verirəm. Təhsil mühiti yaxşıdır. Təhsil aldığı müddətdə yalnız kitab problemi ilə qarşılaşdım. Kitabxanada kitab çatışmazlığı olur. Ona görə də lazım olan vəsaitlərin surətini çıxarıb istifadə etmək məcburiyyətində qalırdıq. Amma müəllimlərin dərəcəmə metod, təhsil mühiti normaldır. Deyərdim ki, ölkəmizdə hüquq üzrə ən yaxşı kadrlar bizim universitetdə yetişdirilir. Bu semestrəndən isə imtahanların keçirilməsində şəffaflıq artırılıb. Ədalət prinsipləri güclənib. Qiymətləndirmədə də bu semestr fərqi hiss etdik. İmtahanların cavabları daha tez elan olundu. Bilirsiniz ki, kimliyindən asılı olmayaraq, imtahanlar insanları mütəlak gərginləşdirir. Cavablar gecikdikcə gərginlik və stressimiz bir az da artırdı. Bir çoxları gərginlikdən növbəti imtahana hazırlaşmaqda çətinlik çəkirdi. Bu semestr belə problemimiz olmadı. Sürətli və ədalətli qiymətləndirmə mexanizminin şahidi olduq”.

BDU-da da qızlar üstünlük təşkil edir

İctimai Nəzarət və Məsləhət Şurasının üzvləri bu dəfə təbiət fənləri üzrə imtahanların keçirildiyi auditoriyadadırlar. Burada iki ayrı-ayrı fənn üzrə imtahan təşkil edilib. Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə prorektor İradə Əliyeva məlumat verir ki, tələbələr imtahanlarda tək-tək oturur. Prosesə ayrı-ayrı fakültələrin müəllimləri nəzarət edir: “Bu zaldakı nəzarətçilər tarix, sosial elmlər, filologiya fakültəsinin müəllimləridir. İmtahana gələrkən tələbə biletini tələb edirik. Bu, tələbələrini yerinə başqasının imtahan verməsinin qarşısını almaq üçündür”.

Maraqlı bir fakt. Zalda imtahan verən tələbələr arasında oğlan yoxdur. Məlum olur ki, nəinki zalda, bütövlükdə universitetdə qız tələbələr oğlanlara nisbətə üstünlük təşkil edir.

Universitetin böyük əksəriyyətini təşkil edən həmin qızlardan biri - Zəmfira Kərimova Biologiya fakültəsinin IV kurs tələbəsidir: “Gözlədiyimdən yaxşı bitirəcəyəm universiteti. Bu gün də şanslıyam ki, biletimi hazırladığım mövzular əsasında suallar düşüb. Hazırda ikinci imtahanımı verirəm. Bugünkü imtahanımın nəticələrinin də uğurlu olacağı düşünürəm”.

Hər tələbəyə iki şans

Yazılı imtahanlarda 5 sual qoyulur və tələbələr həmin suallara ayrı-ayrı səhifələrdə cavab yazır. Bilet çəkildikdən və suallarla tanış olduqdan sonra tələbə sualı başa düşmədiyini bildirərsə, müvafiq kafedradan müəllim dəvət edilir və sual tələbəyə izah edilir. Hər fənn üzrə proqramlar da tələbələrə köməkçi vasitə olaraq verilir.

Bakı Dövlət Universitetində imtahanların nəticələri, tələbələrini müvəffəqiyyət göstəricilərinin dinamikası izlənilərək təhlil edilir. Bütün ixtisaslar və fənlər üzrə keyfiyyət göstəricilərinin illər və fakültələr üzrə dinamikası müzakirə olunur. Tələbə sessiya müddətində kəsilsə, sessiya bitdikdən sonra, fevralın 1-8-dək həmin fənn üzrə təkrar imtahan verir. Hər tələbəyə iki fənn üzrə bu şans yadılır.

Bu il müəllimlik ixtisası üzrə minimum 500 bal olub

Bir xüsusi fakt. Bu il müəllimlik ixtisası üzrə minimum bal 500 olub. BDU-da 8 ixtisas üzrə pedaqoji kadr hazırlığı həyata keçirilir. Bu tendensiya ixtisasların hamısında müşahidə olunur. Bu isə müəllim peşəsinin nüfuzunun artırılması, pedaqoji ixtisasları seçənlərə əlavə təqəüd ayrılması kimi tədbirlərə əlaqədardır. BDU-da müəllim ha-

zırlığı ixtisaslarına qəbul olunan və “Gələcəyin müəllimi” təqəüdü alan tələbələr ümumilikdə təqəüd alan tələbələrin 50 faizini təşkil edirlər.

Fizika, kimya, kimya mühəndisliyi üzrə təhsil alan tələbələr üçün müvafiq şərait yadılıb və BDU-da elmi-tədqiqat işlərinin aparılması üçün zəngin maddi-texniki baza, NANO Araşdırmaları Mərkəzi fəaliyyət göstərir. Bu da tələbələrini həmin ixtisaslara marağını artırır. Odur ki, bu istiqamətdə son illərin dinamikası müsbətdir.

BDU-nun elektron mərkəzində

BDU-nun qonaqları Tədris Departamenti nəzdindəki monitorinq otağında da olub. Burada onlara məlumat verilib ki, imtahanların keçirildiyi bütün otaqlara kamera nəzarəti həyata keçirilir. İstənilən auditoriyada keçirilən imtahanı həmin kameralar vasitəsi ilə buradan izləmək mümkündür.

İmtahan Qərgahında

BDU-da 23 mindən artıq bakalavr və magistrantın iştirak etdiyi imtahan sessiyasının gedişinə nəzarət etmək, tələbə və valideynlərin, həmçinin ictimaiyyətin müraciətlərinin qəbulu və araşdırılması məqsədilə İmtahan Qərgahı və onun nəzdində təbiət və humanitar fakültələr üzrə Apelyasiya komissiyaları yadılıb. Qiymətləndirmədən narazı qalan tələbələrin Qərgahı müraciəti üçün şərait təmin edilib. İmtahan Qərgahı imtahanlarda şəffaflıq və obyektivliyin təmin etmək məqsədi ilə 5 istiqamət üzrə fəaliyyət göstərir. Bu istiqamətlər həm müasir, həm də ənənəvi müraciət üsullarını əhatə edir. Necə deyirlər, istəyirsən, şikayətini möhürlənmiş qutuya at, istəyirsən də elektron göndər. Hər bir halda məktub ünvanına yetişəcək.

Möhürlü poçt qutusu

Beləliklə, hər gün İmtahan Qərgahında ənənəvi “poçt qutusu” korpusları üzrə möhürlənib quraşdırılır və yalnız axşam saat 16.00-da keçirilən iclasda açılıb müzakirə olunur. Möhürlü qutunun açılma prosesində Tələbə Gənclər və Tələbə Həmkarlar təşkilatlarının nümayəndələri, o cümlədən hər hansı tələbə iştirak edir.

10 imtahan günündə qutuya atılan 19 müraciətin hər biri müzakirə olunub və qərar qəbul edilib. Müraciətlərdə müəllim koordinatörə bağlı şikayətlər olub. Belə ki, tələbələr onların bərkənd danışıqları imtahan prosesinə mane olduqlarını yazıb. Müraciətlərin bir qismi isə imtahandan kənarlaşdırma prosesləri ilə bağlı olub.

Universitetin qərarı ilə bu semestrəndən tətbiq edilən qaydaya görə, imtahan zamanı qayda pozuntularına yol verən tələbələr imtahanı birbaşa çıxarılmır. Onlara əvvəlcə xəbərdarlıq edilir və bu barədə tələbəyə akt təqdim olunur. Bu, imtahandan kənarlaşdırma faktlarının sayının azalmasına səbəb olub.

Universitetin “Qaynar xətti”

İmtahan Qərgahına “Qaynar xətt” telefon xidməti vasitəsi ilə müraciət imkanı yadılıb. Bunun üçün 3 nəfər elan edilən zənglərə cavab verir, daxil olan müraciətləri “Qeydiyyat kitab”ına qeyd edir. Müraciətdən asılı olaraq, ya dərhal cavab verilir, ya da müraciət Apelyasiya komissiyalarında müzakirə olunur. Telefonla müraciətlər əsasən məlumat xarakterli daşılır. Tələbələr zəng edərək İmtahan Qərgahına müraciətin formaları, ərizələri necə yazacaqları ilə maraqlanıblar.

Gəl sözünü burda de

Tələbə İmtahan Qərgahına gələrkən müraciət edə, ərizəsini də burada yazıb. Bundan sonra müraciət müvafiq sahələr üz-

rə Apelyasiya komissiyalarına yönəldilir.

Elektron məktub

Tələbənin narazılığını İmtahan Qərgahına bildirməyinin dördüncü yolu müasir məktubdur. Belə ki, tələbə qeyd edilmiş elektron poçt ünvanına da məktub göndərə bilər. Bu yolla indiyədək 43 müraciət daxil olub. Elektron müraciətlərin hər biri müzakirə olunub. Müraciət edənlər əsasən imtahan nəticələrindən narazı qalanlardır.

Qrupun müraciəti

Tələbələrin qrup şəklində müraciəti İmtahan Qərgahının fəaliyyətinin 5-ci istiqamətini təşkil edir. İmtahanda qeyri-kafi qiymət alanların sayı 50 faizdən çox olarsa, bu məsələ İmtahan Qərgahında müzakirə olunur.

207 müraciət

Bəs, Apelyasiya komissiyalarının fəaliyyəti necə təşkil olunub? Onlar nəyə baxır?

Bakı Dövlət Universitetinin rektoru vəzifəsini icra edən, Azərbaycan Respublikası təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov ictimaiyyət nümayəndələrinə məlumat verib ki, 2 istiqamət üzrə Apelyasiya komissiyaları fəaliyyət göstərir. Təbiət elmləri və humanitar istiqamətlər üzrə komissiyalarda universitetin tanınmış müəllimləri təmsil olunurlar: “Tələbə qiymətdən narazıdırsa, bu məsələ Apelyasiya komissiyalarında müzakirə olunur”.

Məlumat verilib ki, Apelyasiya komissiyalarına indiyədək 207 fərdi müraciət olub. Həmin müraciətlərdə tələbələr əsasən balın aşağı salındığını iddia edib. 52 belə müraciətlə bağlı müsbət qərar verilib.

Tələbə o vaxt komissiyaya çağırılır ki...

Maraqlıdır ki, İmtahan Qərgahında problem ən çox tələbələrin yazı işlərinin

yoxlanılması zamanı yaranır. Tələbə imtahan zamanı sualı başa düşməyəndə müəllim imtahan zalına çağırıldığı kimi, müəllim də tələbənin yazı işini oxuya bilməyəndə tələbə İmtahan Komissiyasına dəvət edilir. İmtahan cavabları onların özünə oxutdurulur və cavablar müvafiq qaydada qiymətləndirilir. Bu sessiyada müəllimlərin oxuya bilmədiyi 4 yazı işi olub. Onlardan cavabları çox gözəl qiymətləndirilənlər də olub, əksinə, cavabı qəbul edilməyən də: “Apelyasiya Komissiyasına dəvət edilənlərdən biri Tarix fakültəsinin tələbəsi idi. Cavablarını oxudu və 8 bal aldı. Ancaq başqa bir fakt da müliki müdafiədən imtahan verən tələbənin bilərəkdən belə yazdığı müəyyən olundu. Tələbə etiraf etdi ki, imtahana hazır olmadığı üçün belə yazıb. Odur ki, verilən qiymətlə razıdır”.

İctimai Nəzarət və Məsləhət Şurasının üzvü Elşad Eyvazlı bildirib ki, universitetlərin əksəriyyətinin İctimai Şurasında təmsil olunur və müşahidə edib ki, Apelyasiya komissiyaları çox vaxt müəllimlərin tərəfini tutur. O, bunu nəzərə alaraq təklif edib ki, BDU-nun Apelyasiya Komissiyasında ictimai nəzarət şurasının üzvlərindən biri təmsil olunsun. Universitet rəhbərliyi təklifi məmnuniyyətlə qəbul edib və istənilən nümayəndənin iştirak edə biləcəyini bildirib.

Köhnə universitetdə yeni ənənələrin əsası qoyulur

Millət vəkilləri, jurnalistlər, təhsil ekspertlərindən ibarət heyət daha bir ünvanda imtahanların gedişini izlədilər. Ölkəmizin ən yaşlı universitetində ən müasir təhsil standartlarının tətbiqinin, köhnə universitetdə yeni ənənələrin əsasının qoyulduğunun şahidi oldular.

Dünyanın müxtəlif reyting cədvəllərində yer tutan, bununla da dünya universitetləri cərgəsinə qoşulan Bakı Dövlət Universitetinin şöhrətinə şöhrət qatacaq yeniliklər isə hələ qarşıdadır.

Pedaqoji təhsil və müəllim hazırlığı: dünya təcrübəsi

Etibar ƏLİYEV,
"XXI Əsr" Təhsil Mərkəzinin rəhbəri, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Pedaqogika xüsusi tədris fənnidir. Birincisi, bütün digər elm sahələrindən fərqli olaraq onun əbədi predmeti var - bu, təbiyyətdir. İkincisi, pedaqogika bütün elm sahələri içərisində ən mürəkkəbidir. Ona görə ki, o, insanı öyrənir. Böyük alman filosofu və maarifçisi İ.Kant haqlı olaraq iki insan ixtirasını ən çətin hesab edirdi: idarəetmə və təbiyyəti etmək sənəti. Üçüncüsü, bu elm birmənalı deyil, həm də ziddiyyətlidir. Hətta böyük mütəfəkkirlərdən tutmuş, müasir tədqiqatçılar da daxil olmaqla insanın təbiyyəti kimi mühüm keyfiyyəti haqqında yazılmış bir çox əsərlərin kəskin tənqidə məruz qalmasının şahidi oluruq. Dördüncüsü, pedaqogika ciddi elm sahəsi kimi belli sərhədlərə malik deyil. Onlarla elm sahəsinin pedaqogika ilə dolayısı və birbaşa bağlılığı var. Bu sahə haqqında yüzlərlə kitab yazılıb. Ancaq cəsarətlə söyləmək olar ki, təbiyyəti problemi hələ də həll olunmamış qalıb.

Bütün bunlarla yanaşı, pedaqogika həm də maraqlı elmdir. Bu, təkcə onun predmeti ilə bağlı deyil. Bu, həm də insan həyatının tərəddüdləri, səhvləri və insan taleyinin dramı ilə sıx surətdə bağlıdır.

Azərbaycanda orta təhsilin inkişafında məstəsna rolunu oynayan və uzun illər maarif naziri olmuş akademik Mehdi Mehdiyə yazırdı: "Amerika məktəblərində psixoloji xidmətin az qala bir əsrlik tarixi var. İngiltərə, Fransa, Almaniya, Yaponiya məktəbləri bir-birindən nə qədər özgün xüsusiyyətlərlə seçilsələr də, bir vəsiləyə bir-birləri-nə necə də oxşayırlar. Onların hamısı psixologiya və pedaqogika elminin uğurlarına məharətlə arxalanır. Bizim respublikamızda isə bu önəmli elmlərin imkanlarından səmərəli istifadə olunmur. Psixoloqlarımız və pedaqoqlarımız bu məsələ xüsusi narahat etməlidir. "Psixologiya və pedaqogika müəllimin qoşa qanadlarıdır. Müəllim bu bən-

"Tədris yeganə səmərəli metodu - bir halda ki, əksi mümkün deyil, nədən uzaq durmağın lazım olduğunu bariz şəkildə izah edə bilməkdir".

Albert Eynşteyn

zərsiz elmlərə yiyələndə əsl təbiyyətiyə çevrilir".

Pedaqoji təhsilin proqram və standartları

Pedaqoji hazırlığın proqramları pedaqogika sahəsində fundamental bilikləri formalaşdırmalı, hər bir müəllim üçün vacib olan pedaqoji bacarıq və vərdisləri aşılamalıdır.

Yaxşı proqramlar pedaqoji təfəkkürü formalaşdırmalı, pedaqoji mədəniyyət və dünyagörüşü zənginləşdirməlidir. Proqramların standartlaşdırılması pedaqoji təhsilin effektivliyini ölçməyə imkan verə bilər.

Dünyanın aparıcı ölkələrində pedaqoji təhsil proqramlarının standartları probleminə birmənalı yanaşma mövcud deyil.

Təhsil sistemi inkişaf etmiş ölkələrdə müəllim hazırlayan ali məktəblərdə "Pedaqogika" elminə hansı səviyyədə yer verilir?

Amerika Birləşmiş Ştatları

Albert Eynşteyn "Pedaqoqlar və pedaqogika" məktubunda yazırdı: "Onsuz da dünyada, xüsusilə də Amerika məktəblərində pedaqogika kifayət qədərdir". Kiçik araşdırmamız böyük fizikin sözlərini təsdiqləyir.

Bu ölkədə 4-5 illik müəllim hazırlığı proqramının 1-ci və 2-ci ilində ümumtəhsil təhsilində riyaziyyatla yanaşı, humanitar fənlərin, iqtisadiyyat, fəlsəfə, ədəbiyyat, tarix, politologiya, sosiologiya və s. tədrisinə üstünlük verilir. Yuxarı kurslarda ümumi pedaqoji psixologiya, uşağın inkişaf psixologiyası, təhsilin əsasları, təbiyyətin fəlsəfəsi, pedaqogikanın tarixi, pedaqoji sosiologiya, müqayisəli pedaqogika, öyrətmək metodları, pedaqoji etika tədris olunur. Bu fənlər təhsil müddətinin 30-35 faizini təşkil edir. Amerikada pedaqoji təcrübəyə 4-5 həftə vaxt ayrılır.

ABŞ-da pedaqoji təhsilin özəyini 6 standart təşkil edir. Standartlar bu məqamları ehtiva edirlər: bilik, gələcək müəllimin bacarıqları, diaqnostika sistemi, monitoring və qiymətləndirmə, pedaqoji təcrübə, təkmilləşmə, əməyin keyfiyyəti və müəllimlərin peşəkar inkişafı, idarəetmə və material resursları.

Bu ölkədə pedaqoji təhsilin zəif yeri nədən ibarətdir? Pedaqoji fakültələrin məzunları 2-3 il işlədikdən sonra məktəbi tərk edirlər. Onların peşələrinə maraqlarını artırmaq üçün layihələr həyata keçirilir. Tələbələr könüllülük əsasında praktik müəllim fəaliyyəti ilə məşğul olurlar.

"Amerika-2000" proqramında məktəb siyasətinin yeni strateji məqsədləri müəyyənləşdirildi. Yeni nəsil müəllim yetişdirmək qarşısına məqsəd qoyuldu. "Bir uşaq belə kənardə qalmamalıdır" prezident aktına görə, təkmilləşməni təsdiqləməyə bir müəllim belə məktəbdə yer olmalıdır. Bu səbəbdən ortaya çıxmasından 4 il sonra vəziyyət istənilən kimi dəyişmədi. "Pedaqoji trest" Tədqiqat Mərkəzi aşkarladı ki, 24 faizə yaxın məktəb müəllimi pedaqoji fakültələrdə onlara keçilən dərsləri öyrənməyib.

Rusiya

2013-cü ildən bu ölkədə "Təbiyyəti pedaqoji bakalavriat proqramı" təbii olunur. Proqrama yeni sosial reallığı əks etdirən kurs və mövzular daxil edilir. Müəllimlərin hazırlığı proqramına fəlsəfə, sosiologiya, antropologiya, etikadan kurslar daxil edilir. Müxtəlif tipli ali məktəblərdə pedaqoji təhsilin proqramlarında xüsusi özəllik mövcuddur. Universitetlərdə psixoloji-pedaqoji hazırlıqlarda əsas dayaq ümumi akademik biliklərin üzərinə düşür.

Rusiyada pedaqoji təhsilin faktiki olaraq 3 növ standartı mövcuddur: ali məktəbin fəaliyyətinin standartı (məsələn, elmlər namizədləri və elmlər doktorlarının faizi), bütün ixtisaslar üçün eyni olan ümumtəhsil standartları və tələbələrin hər bir ixtisas üzrə kompetensiyalarının standartı.

Pedaqoji praktika müəllim hazırlığının əhəmiyyətli komponentidir. Rusiyanın tanınmış Moskva Dövlət Pedaqoji Universitetinə diqqət edək: ibtidai təhsil fakültəsində fasiləsiz pedaqoji təcrübə bütün il boyu davam edir.

Böyük Britaniya

Britaniya ali məktəblərində tədris fənləri bloklarda birləşirlər:

peşəkar-pedaqoji, xüsusi, ümumtəhsil.

Peşəkar-pedaqoji hazırlığa tədris müddətinin 50 faizi həsr olunur. Bu da özündə 3 komponenti saxlayır: pedaqoji-psixoloji fənlər tsikli, peşəkar kurslar, məktəblərdə pedaqoji təcrübə. Peşəkar-pedaqoji təhsilin özəyini integrativ kurslar təşkil edir ki, bu da aşağıdakı bölmələrdən ibarətdir: təhsilin prinsipləri, pedaqoji- psixologiya, sosial pedaqogika.

Kurslara daxil olan mövzular bunlardır: pedaqogikanın fəlsəfəsi, psixologiya, pedaqoji sosiologiya, öyrətmə metodikası, pedaqogika tarixi, müqayisəli pedaqogika, məktəb gigiyenası, məktəbşünaslıq. Peşəkar kurslara həmçinin ümumi akademik fənlər daxil edilir: ingilis dili, riyaziyyat, coğrafiya, tarix və s. Onların sayı 8-i ötürür.

İngiltərə universitetlərinin pedaqoji şöbələrində təcrübə 18-19 həftə müddətindədir. Bu, əsasən pedaqoji prosesin müşahidəsinə, bir neçə fənnin təcrübəli müəllimlərin tərifindən tədrisinə sərf olunur.

Almaniya

Bu ölkədə gələcəyin müəlliminin əziz edəcəyi proqramın məzmunu hansı fənni tədris etməsindən və dərslər deyəcəyi ümumtəhsil müəssisəsinin tipindən asılıdır. Realni məktəbin müəllimi olacaq tələbə pedaqoji elmlər də daxil olmaqla 3 il ərzində dərinləşdirilmə formada 2 ixtisas predmetini və onların tədris metodikasını öyrənir.

Gimnaziya müəllimini hazırlayan tədris planına əhəmiyyətli fənlər daxildir: din, alman dili, tarix, riyaziyyat, təbiət elmləri, qədim və müasir dillər. Bu planı tamamlayan fənlər bunlardır: iqtisadiyyat, sosial elmlər, pedaqogika, psixologiya, təbiyyəti nəzəriyyəsi.

Almaniya pedaqoji ali məktəbləri üçün 80-dən çox standart işlənilib. Bunlar 12 tematik qrupda kompleksləşirlər: müəllim-şagird münasibətləri, ruhlandırıcı müşahidə, fənlərin və situasiyanın problemi, sosial davranış qaydalarının formalaşdırılması, tədris prosesini müşahidə etmək, tədris prosesi və öyrətmə metodlarının təşkili, nailiyyətlərin səviyyəsinin ölçülməsi və qiymətləndirilməsi, müxtəlif öyrətmə metodlarının tətbiqi, müəllimlərin arasında əməkdaşlıq, məktəb və ictimaiyyət, özünü-təşkilatlandırma və peşəkar inkişaf, fənnin öyrədilməsi metodikası.

Yaponiya

Yapon müəllimlərinin hazırlıq proqramları pedaqoji və xüsusi tsikllərdən ibarətdir. Lakin ümumi cəhətlər də var. Pedaqoji kurs icbari və elektiv (latınca-"seçilmiş") təlimlərdən ibarətdir. Pedaqoji kursun standartı bu fənlər və fəaliyyəti ehtiva edir: 1)pedaqogikanın əsasları (öyrətmənin psixologiyası və inkişaf, təhsilin idarə olunması, öyrətmənin metodları və texniki vasitələri), 2)təlimin məzmunu və metodikası, 3)əxلاق təbiyyətinin problemləri, 4)pedaqoji təhsilin icbari proqramlarından kenara çıxan maraqlı kursları (təbiyyətin fəlsəfəsi, pedaqogika tarixi, müqayisəli pedaqogika, sosial pedaqogika, məktəbşünaslıq), 5)məktəbin idarə olunması məsələləri, 6)pedaqoji təcrübə.

Müəllim hazırlayan bizim ali məktəblərdə də "Pedaqogika" fənninin tədrisinə yenidən baxılmalıdır. Bununla yanaşı, tələbələr "Psixologiya" elminin yeni paradigmalarını dərinləndirərək əziz etməlidirlər. Yalnız bundan sonra böyük pedaqoqumuz akademik Mehdi Mehdiyə demək olar ki, onlar həm də yaxşı təbiyyəti ola bilərlər.

Fənn kurikulumlarının tətbiqi mövzusunda müşavirə

Aydın Əhmədov: "Fənn kurikulumlarının tətbiqi ibtidai siniflərdə xüsusi önəm daşıyır"

Rəşad ZİYADOV

Yanvarın 12-də Abşeron rayonu Saray qəsbəsi 3 nömrəli tam orta məktəbdə "Fənn kurikulumlarının tətbiqi: reallıqlar və hədəflər" mövzusunda zona müşavirəsi keçirilib.

Zona müşavirəsində təhsil nazirinin müavini Məhəbbət Vəliyeva, Təhsil Nazirliyinin, Təhsil İnstitutu və Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin məsul əməkdaşları, Sumqayıt şəhərinin, Abşeron, Qubadlı, Lənkəran, Kəlbəcər, Zəngilan rayonlarının təhsil işçiləri - metodistlər, məktəb direktorları, müəllimlər və dərslük müəllifləri iştirak ediblər. Müşavirə iştirakçıları əvvəlcə Abşeron rayonu ümumtəhsil məktəbləri şagirdlərinin əl işlərindən ibarət sərği ilə tanış olublar. Şagirdlər müxtəlif mövzularda hazırladıqları təqdimatlarla çıxış ediblər.

Sonra tədbir iştirakçıları tərəfindən rayonun 33 müəlliminin nümunəvi dərsləri dinlənilib. Dərslərdə müəllimin müxtəlif innovativ üsul və vasitələrdən aktiv, məqsədyönlü istifadəsi və şagirdlərin dərslərin bütün mərhələlərində fəal iştirakı təmin edilib. Məktəblilər maraqlı təqdimatlarla çıxış edərək bilik və bacarıqlarını nümayiş etdiriblər. Dərslərdə öyrətmə və öyrənmə mühitinin səmərəli təşkili yolları, müəllimlərin həmkarları ilə təcrübə mübadiləsi, şagirdlərin tədqiqatçılıq bacarığının üzə çıxarılması məsələlərinə xüsusi yer verilib.

Təhsil Nazirliyinin Məktəbəqədər və ümumi təhsil şöbəsinin mü-

diri Aydın Əhmədov "Azərbaycan müəllimi" qəzetinə açıqlamasında tədbirin əhəmiyyətindən söz açıb. Bildirib ki, dərslərin dinlənilməsi prosesində müəllimlərin metodiki hazırlığı haqqında alınan məlumat əsasında onlara nə kimi kömək lazım olduğunu müəyyənləşdirmək mümkündür: "Burada müxtəlif fənlərə aid dərslər dinlənilirdi. İbtidai siniflərdə dərslər üstünlük təşkil edirdi. Bunun da mənası ondan ibarətdir ki, fənn kurikulumlarının tətbiqi ibtidai siniflərdə xüsusi önəm daşıyır. Ona görə ki, ibtidai məktəb bir bünövrə rolunu oynayır. Bu gün bu müşavirədə 6 dərslük müəllifi də iştirak edir. Onlar müəllimlərin dərsləklərlə bağlı suallarını cavablandıracaqlar. Eyni zamanda burada müəllimlər və məktəb rəhbərləri tərəfindən təkliflər və suallar səslənə bilər ki, onlar da cavablandırılmalıdır. Hesab edirəm ki, bugünkü müşavirəmiz praktik nöqteyi-nəzərdən xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Həm məktəb rəhbərləri, həm də müəllimlərimizin məlumat dairəsinin genişlənməsi üçün bu tədbir əhəmiyyətli olacaqdır".

Daha sonra müşavirədə dinlənilmiş dərslər akt zalında təşkil edilmiş "dəyirimi masa"da müzakirə olunub. Müşavirədə həmçinin, məzmun standartları və fənn kurikulumlarının, fənlərin tədrisi metodikasının təkmilləşdirilməsi, fənlər üzrə şagirdlərin təlim nailiyyətlərinin yaxşılaşdırılması, dərsləklər və təhsil texnologiyaları barədə rəy və təkliflər dinlənilib.

Yeni ilin ilk medalları

Və yaxud şagirdlərimizin qələbə əzmi

← Əvvəlki səh.1

Oruc MUSTAFAYEV

Əsasən Orta Asiya ölkələrinin məktəblilərinin qatıldığı olimpiadada ABŞ, Rusiya və Türkiyə məktəbliləri də iştirak edir. Bu kimi yarışlar şagirdlərimizin yeni tipli suallarla tanış olması, formada qalması və müxtəlif xalqlardan olan istedadlı yarıqları ilə dostluq münasibəti qurması, bilik mübadiləsi istiqamətində çox əhəmiyyətlidir. Bu olimpiada şagirdlərimizin qələbə əzminin çox yüksək olduğunu göstərdi".

Fuad Qarayevin sözlərinə görə, 2006-cı ildən etibarən iştirak etdiyimiz Jautikov olimpiadasında bu günə kimi məktəblilərimiz 3-ü qızıl, 18-i gümüş, 26-sı bürünc olmaqla 47 medal əldə ediblər: "Builk olimpiadanın nəticələrinə (4 gümüş, 1 bürünc medal) əsasən hesab edə bilərik ki, bu, kifayət qədər yaxşı nəticədir. Bu yarışma həm də beynəlxalq olimpiadalara hazırlıq prosesində hansı nüanslar üzərində daha diqqətlə dayanmalıyıq, güclü və zəif tərəflərimizi müəyyənləşdirməyimizə kömək edir və onu deməyə əsas verir ki, şagirdlərimizin potensialı yüksəkdir".

YUNESKO-nun “Qlobal məqsədlər” dərsləri

“Təhsil dünyanı dəyişə bilər”

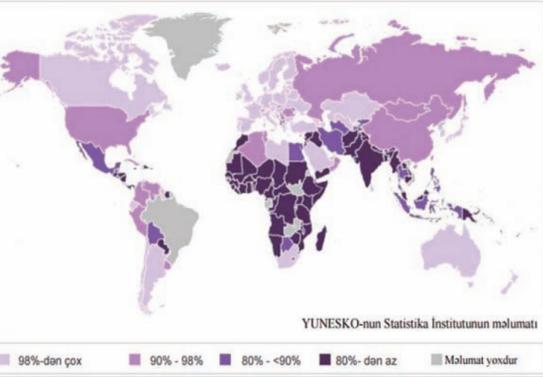
Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutu YUNESKO-nun Assosiativ məktəblər şəbəkəsinə üzv qurum kimi bu beynəlxalq təşkilatın qlobal məqsədlərinin təbliğinə həsr olunmuş dərsləri Azərbaycan dilinə tərcümə edərək öz rəsmi saytında yerləşdirib. Həmin icmallar əsasında öz siniflərinə dərs keçmək müəllimlərə təklif olunur. “Azərbaycan müəllimi” müəllimlərə kömək məqsədi ilə həmin icmalların bir neçəsini dərc edib. Bu sayımızdan başlayaraq icmalların dərcini davam etdiririk. Xatırladıq ki, müəllimlər bu dərsləri münasib bildikləri və ya imkanları olduqları vaxt keçə bilərlər. Təqdim olunan materiallar dərsləri keçməkdə müəllimlərə kömək edir. Onlar materialları tədris üsullarına və məktəb şəraitinə uyğunlaşdırıb istifadə etməkdə də müstəqildirlər. Materiallar 8-14 yaşlı uşaqlar üçün hazırlansa da onları istənilən yaş qrupuna uyğunlaşdırmaq olar.

“Təhsil üstünlük deyil, başlıca hüquqdur. Mən təhsilin gücünü və onun həyatı dəyişmək qabiliyyətini anlamaqda uşaqlara kömək etmək istəyirəm”.

Aişvarya Ganapatiraman
Braziliya

Orta təhsilə cəlb olunma əmsalı (2015)

4-cü mövzu: Təhsil dünyanı dəyişə bilər

Fənn: İctimai fənlər, vətəndaşlıq, coğrafiya, dil dərsləri

Təlim nəticələri:

- Həyatı dəyişmək üçün təhsilin gücünü anlamaq.
- Təhsilə hamının eyni çıxış imkanı olmadığını anlamaq.
- Onlayn görüntülərdən istifadə etməklə qlobal təhsil məlumatlarının şərhini.
- Dəlillə yazı texnikasının məşqi.
- Dünyada hamının təhsilə bərabər çıxış imkanı üçün təbliğat aparmaq.

Hazırlıq:

- II fəaliyyətdə istifadə olunan xəritəni göstərin və ya çap edin.
- Rəsm çəkmək üçün kağızlar hazırlayın.

Ümumi vaxt: 60 dəq.
Təlim fəaliyyəti: 20 dəq.

Şagirdləri 3-4 qrupa bölün. Hər bir qrupdan böyük bir insan sifəti konturu çəkməyi xahiş edin. Onlardan təhsilli insanın hansı keyfiyyətlərə və xüsusiyyətlərə malik ola biləcəyi barəsində fikirləşməyi xahiş edin. Şagirdlər bunları insan sifəti konturunun daxilində yazmalıdırlar.

Sonra onlardan insan sifətinin ətrafında dünyanı təmsil edəcək böyük bir dairə çəkməyi xahiş edin. İndi şagirdlər təhsilli insanlarla dolu olan dünyanın hansı keyfiyyət və xüsusiyyətlərinin olmasını müzakirə edə və bunları yazı bilərlər. Şagirdlər həmçinin öz rəsmlərinə şəkillər və simvollar əlavə edə bilərlər.

Qruplardan öz ideyalarını paylaşmağı xahiş edin.

Yaxşı təhsil əldə etməyin nəticəsi olaraq hansı imkanların açıla biləcəyi barədə cümlələrə sual verin. Bütün siniflə paylaşmaq üçün 5 imkan yazılmış bir siyahı fikirləşməyi xahiş edin.

Diferensiasiya və alternativlər

Əgər sizin kifayət qədər yeriniz və böyük kağızınız varsa, şagirdlər insan sifətinin konturunu çəkmək əvəzinə döşəmənin üzərində uzanmış bir şagirdin konturunu çəkə bilərlər.

Sinif bütün xüsusiyyətlər siyahısına qulaq asıb 10 ən əsasını seçə bilər.

Şagirdlərə yaxşı təhsil almağın inanılmaz nəticələri haqqında bir neçə faktlar göstərin.

Təlim fəaliyyəti: 20 dəq.

Əlavə 2-ni şagirdlərə göstərin. Bu xəritə dünyada təhsilə qeyri-bərabər çıxış imkanlarını nümayiş etdirir.

Şagirdlərdən aşağıdakı sualları müzakirə etməyi xahiş edin:

- Öz ölkələrinde və qitələrdəki təhsilə çıxış imkanları haqqında məlumat nə göstərir?
- Dünyadakı digər ölkə və qitələrlə müqayisə edin.
- Bu xəritə dünyada təhsilin səviyyələri və ya təhsilə çıxış imkanları barədə nə deyir?
- Şagirdlər hesab edirmi ki, bütün dünyada təhsilə ədalətli çıxış imkanı var?

Qeyd: Əgər sizə ölkə və qitələrin adlarını göstərən əlavə dünya xəritəsi lazımdırsa, Təhsil

İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutunun saytında verilmiş elektron variantlardakı əlavə 3-dən istifadə edə bilərsiniz.

Diferensiasiya və alternativlər

Daha gənc və hazırlıqsız şagirdlərə dəstək üçün məlumat haqqında spesifik suallar verin və ya məlumatlardan bir neçə sitat yazaraq onların düz və ya səhv olduğunu soruşun.

Təlim fəaliyyəti: 20 dəq.

Qlobal məqsədləri təqdim edin, izah edin ki, bu hədəflər kompleksi 2015-ci ilin sentyabrında qəbul edilmişdir, ifrat yoxsulluğa və iqlim dəyişikliyinə son qoymağı nəzərdə tutur. Qlobal məqsədlərdən biri hamının keyfiyyətli təhsilə çıxış imkanına malik olmasıdır. Şagirdlərə tapşırı ki, yerli və ya milli siyasətçilərə bu qlobal məqsədə dəstək olmağı xahiş edən məktub yazsınlar. Öz məktublarında şagirdlər əvvəlki fəaliyyətlərindən bəzi məlumatlara istinad edə bi-

Qlobal məqsədlərdən biri hamının keyfiyyətli təhsilə çıxış imkanına malik olmasıdır. Şagirdlərə tapşırı ki, yerli və ya milli siyasətçilərə bu qlobal məqsədə dəstək olmağı xahiş edən məktub yazsınlar. Öz məktublarında şagirdlər əvvəlki fəaliyyətlərindən bəzi məlumatlara istinad edə bilərlər. Şagirdlər nə üçün onların bu Qlobal məqsədin xüsusi əhəmiyyət daşıdığını düşündüklərini izah etməlidirlər və öz ideyalarını misallardan istifadə edərək genişləndirməlidirlər. Şagirdlər dəlillə yazı texnikası nümayiş etdirməlidir.

lərlər. Şagirdlər nə üçün onların bu Qlobal məqsədin xüsusi əhəmiyyət daşıdığını düşündüklərini izah etməlidirlər və öz ideyalarını misallardan istifadə edərək genişləndirməlidirlər. Şagirdlər dəlillə yazı texnikası nümayiş etdirməlidir.

Diferensiasiya və alternativlər

Daha azyaşlı və hazırlıqsız şagirdlərə başlanğıc üçün cümlələr və ya məktubun hər bir hissəsi üçün izah verin.

Qlobal məqsədlərə çatmaq üçün fəaliyyətə başlayın

Müəllim olaraq sizin şagirdlərin müsbət enerjisini düzgün istiqamətləndirmək və onları aciz etmədiklərinə, dəyişikliyin mümkün olduğuna inandırmaq imkanınız var. “Design for Change” hərəkatı tərəfindən keçirilən “Mən bacarıram” məktəb müsabiqəsi uşaqları əməkdaşlığa çağıraraq öz mühitlərində dəyişikliklər etməyə və öz təcrübələrini dünyadakı uşaqlarla bölüşməyə dəvət edir.

Başlamaq üçün www.dfcworld.com saytına daxil olun. “Design for Change”-in dərslər və ya şagirdlərə sərbəst fəaliyyətləri üçün www.globalgoals.org/worldslargestlesson sayta daxil olun.

Həyatı dəyişmək üçün təhsilin imkanları:

Davamlı inkişaf təhsillə başlayır.

Təhsil xroniki yoxsulluğun aradan qaldırılmasında əsasdır.

Təhsil valideynlərə onların uşaqlarının sağlamlığı və gigiyenası haqqında düzgün bilik verir.

Təhsil uşaqlara sağlam qalmağın ən yaxşı

yolları haqqında düzgün bilik verir.

Təhsil dayanıqlı kənd təsərrüfatının inkişafına kömək edə bilər.

Təhsil bu gün açığa son qoyulmasına kömək edə bilər.

Təhsil sabahın qidalanmasını təmin edə bilər.

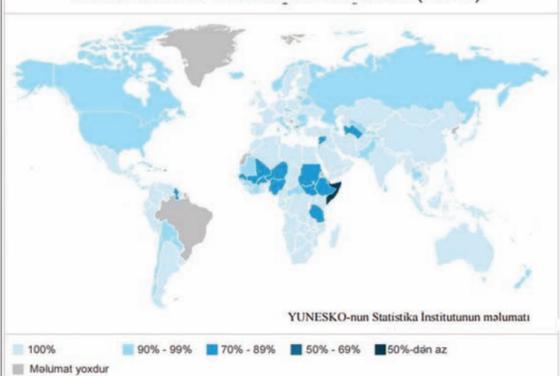
Təhsilli analar dünyada minlərlə uşaq həyatı xilas etmişlər.

Təhsil qadınlara əmək bazarına daxil olmağa imkan verən pasport kimidir.

Təhsil qadınlara səs hüququ verməyə kömək edir.

İbtidai təhsilə cəlb olunma əmsalı (2015)

Gənc yaşlarında uşaq dünyaya gətirənlər və evlənlər təhsilli qadınlar arasında daha azdır.

Təhsilli insanlar evdə su filtri və qaynadılmış su kimi təmizləyici metodlardan daha çox istifadə edirlər.

Keyfiyyətli təhsil iqtisadi və davamlı inkişaf üçün həyatı əhəmiyyət kəsb edir.

Dünyada orta təhsil (bax: şəkil 1)

Orta təhsilə cəlb olunma əmsalı (2015)

Xəritəyə əsasən aşağıdakı suallara cavab verin:

1. Hansı qitələrdə şagirdlərin orta təhsilə cəlb olma əmsalı ən yüksək və ən aşağı səviyyəyə malikdir?

2. Dünyanın hansı hissələri ən yüksək və ən aşağı səviyyəyə malikdir? Siz cavablarınızda kompas istiqamətlərindən (Ş, C, Q, Ş) və ya ekvator xəttindən istifadə edə bilərsiniz.

3. Ümumi mənzərəyə uyğun olmayan ölkələr varmı?

Dünyada ibtidai təhsil (bax: şəkil 4)

İbtidai təhsilə cəlb olunma əmsalı (2015)

Xəritəyə əsasən aşağıdakı suallara cavab verin:

1. Hansı qitələrdə ibtidai sinif şagirdlərinin sayı ən yüksək və ən aşağıdır?

2. Siz cavablarınızda kompas istiqamətlərindən (Ş, C, Q, Ş) və ya ekvator xəttindən istifadə edə bilərsiniz.

3. Ümumi mənzərəyə uyğun olmayan ölkələr varmı?

4. Fərqlər ola bilərmi? Nə üçün?

5. Təhsildə bu bərabərsizliyin nə kimi təsiri ola bilər?

“Bu işlə xüsusi müəllimlər məşğul olmalıdır”

Oruc MUSTAFAYEV

Elmin zirvələrinə aparan yol çətin, məsuliyyətlidir. Ən böyük uğurlar gərgin əməyin, zəhmətin məhsuludur. Yalnız bu yolu öz həyatının əməli hesab edən insanlar sonda öz hədəfinə çatmış olurlar. Bu gənclərdən biri də yüksək intellektli, heyrətamiz riyazi təfəkkür sahibi, dünyanın top universitetlərinin beynəlxalq sıralamasında da im ön cərgələrdə yerləşən ABŞ-ın Stanford Universitetinin PHD məzununu, Beynəlxalq Riyaziyyat Olimpiadasının qızıl mükafatçısı, Amerika vaxtı ilə gecə saat 4:06-da Bakıya canlı bağlanaraq Azərbaycanlı şagirdlərə “Skype” vasitəsilə beynəlxalq olimpiadalara hazırlıq dərsi keçən, bununla da əsl vətənpərvərlik nümunəsi sərgiləyərək təhsil ictimaiyyətimizin dərin etimadını qazanmış Cəfər Cəfərovdur. Azərbaycanlı iştirak etdiyi beynəlxalq olimpiadalardan 3 qızıl medal gətirmiş istedadlı gənclərlə söhbətə başlamazdan əvvəl onunla daha yaxından tanış olaq.

- Bilirsiniz ki, bütün dünyada gənc istedadların yetişdirilməsi məsələsinə xüsusi diqqət var. Bunun səbəbini nə ilə izah edərdiniz?

- Artıq bütün dünya elmin və onun gətirdiyi yeniliklərin öz ölkələri və gələcək nəsilləri üçün necə önəmli olduğunu daha yaxşı anlayır. Buna görə də gənc istedadların yetişdirilməsinə hər yerdə xüsusi diqqət yetirilir. Dövlətlərin gələcəkləri bu istedadlı nəsillərdən onları dünyaya verəcəyi töhfələrdən asılıdır.

- Ayırı-ayrı ölkələrdə nüfuzlu universitet məzunları orta məktəb şagirdlərinin elmə cəlb edilməsi proqramlarına cəlb olunur. Səhv etmərəmsə, 37 ölkədə bu cür proqramlar var. ABŞ-da universitetlərin orta məktəblərlə buna bənzər əməkdaşlıq proqramları və ya layihələri varmı?

- Amerikada universitet və başqa müstəqil təşkilatlar bu sahələrdə çox iş görürlər. Məsələn, orta məktəbi qurtarmağa yaxın olan məktəblilər universitetdə keçilən dərslərdə iştirak edə və yay tətillərində universitet laboratoriyalarında işləyə bilərlər. Bundan əlavə, kiçik yaş qrupları üçün də elmə və

Stanford Universitetinin doktorantı Cəfər Cəfərov: “Orta məktəb müəllimindən olimpiadaya hazırlıq dərsi keçməsinə istəmək doğru deyil”

incəsənətə maraq yaratmaq məqsədilə müxtəlif proqramlar təşkil olunur. Məsələn, mənim məzunumu olduğum Stanford Universiteti də daxil olmaqla bir neçə universitetdə “Math Circles” adlanan proqram var. Bu proqramda hər həftə orta məktəb şagirdlərinə pul-suz olaraq universitetin müəllimlərindən və ya orada oxuyan doktorantura tələbələrindən biri hər hansısa bir riyazi mövzunu əyləncəli şəkildə başa salmağa çalışır. Bu və bunun kimi təşkilatlar gəncləri müxtəlif elm sahələrinə yönləndirməyə çalışırlar.

“Riyaziyyat olimpiadalarına ən gec VII sinifdən başlamaq lazımdır”

- Ali məktəblər nəzdində xüsusi istedadlı siniflərinin yaradılması ideyasının olimpiadaların hazırlanmasında rolu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Ali məktəblərin istedadlı gənclərin yetişməsinə belə yaxından iştirak etməsi təqdirəlayiqdir. Düşünürəm ki, gələcəyin elm adamlarının belə elm mərkəzlərində yetişməyindən daha yaxşı heç nə ola bilməz.

- Sizcə, olimpiadaların hazırlanması işinə nə vaxtdan, hansı siniflərdən başlamaq lazımdır?

- Məncə, riyaziyyat olimpiadalarına ciddi şəkildə hazırlaşmağa ən gec yeddinci sinifdən başlamaq lazımdır. Səkkizinci sinif başlayan bir şagird bütün orta məktəb materialını bitirmiş olmalıdır ki, ilin sonunda keçirilən Junior Balkan kimi daha ciddi olimpiadalara hazırlaşmağa vaxtı qalsın. Amma yaxşı olardı ki, olimpiada ruhu və heyəcanı uşaqlara daha da gənc yaşlardan aşılsın. Amerikada bunu Mathcounts, Mathleagues və Math Circles kimi müxtəlif universitet və qeyri-hökumət təşkilatları edirlər. Bir neçə ildir Azərbaycanda da aşağı yaş qruplarının da iştirak etdiyi dünyaca məşhur Kenquru olimpiadası keçirilir. Ölkəmizdə bu və buna bənzər bilik yarışlarının, müsabiqələrin keçirilməsi olimpiada-

lara marağı təbii olaraq artırır. Bu da öz növbəsində gələcəkdə daha güclü şagirdlərin yetişməsinə kömək edir.

- Beynəlxalq olimpiadaların hansı müəllimlər məşğul olmalıdır?

- Olimpiada dərsləri üçün xüsusi müəllimlər heyəti olmalıdır. Bundan ötrü olimpiada proqramını yaxşı bilən, onları uşaqlara rahat başa sala bilən, olimpiada hərəkatındakı yeniliklərlə ayaqlaşmağa bilən müəllimlərə ehtiyac var. Çünki olimpiadaya hazırlıq qrupunda şagirdlər, adətən, dərslərində olmayan, ali məktəb səviyyəsində tapşırıqlar üzərində işləyir, çox çətin misal və məsələlərin həlli yollarını tapmağa çalışırlar.

Bu işlə xüsusi müəllimlər məşğul olmalıdır. Normal bir orta məktəb müəllimindən olimpiadaya hazırlıq dərsi keçməsinə istəmək doğru deyil. Olimpiada proqramı məktəb proqramlarından tamamilə fərqlidir. Orta məktəb müəllimlərindən sadəcə şagirdləri olimpiadalara həvəsləndirməyi xahiş edə bilərik.

- Beynəlxalq olimpiadalar üçün seçim hansı şərtlər əsasında aparılmalıdır? Şagirdlərin daha çox nəzəri və ya praktik bacarıqlarına diqqət yönəldilməlidir?

- Olimpiadalara seçimlər şəffaf, proqramlı və mümkün qədər çox şagirdin iştirak edə biləcəyi şəkildə aparılmalıdır. Ən yaxşı şagirdlərin seçilib yetişdirilməsi çox çətin və uzun illər tələb edən bir işdir. Bu sahədə Azərbaycanda son illərdə çox irəliləyiş olduğunu düşünürəm. Məsələn, mən orta məktəbdə oxuyarkən olimpiadalara dünya standartlarında hazırlıq aparan sadəcə bir neçə özəl məktəb var idi. İndi isə Təhsil Nazirliyi müxtəlif orta məktəblərdən seçilmiş şagirdləri xüsusi hazırlıqdan keçirdərək olimpiadalara hazırlayırdı. Seçimlərin daha çox şagird arasında aparılması rəqabətin və keyfiyyətin də artmasına şərait yaradır. Bunu indi dərs dediyim olimpiada sinfində də açıq şəkildə görmək mümkündür. Hazırlıqlar zamanı şagirdin həm nəzəri, həm

praktiki və həm də psixoloji bacarıqlarına diqqət yetirilməlidir. Şagirdlər olimpiadada dərin nəzəri bilik tələb edən sualları qısa vaxt ərzində həll etməyi bilməli, çətin suallarla qarşılaşdığı zaman həvədən düşməməli və ruh yüksəkliyini daim uca tutmalıdır.

- Siz artıq bir neçə ildir ki, riyaziyyat üzrə Azərbaycan komandasına olimpiada hazırlıqlarında dəstək verirsiniz. Şagirdlərimizin güclü və zəif cəhətlərini görə bilərsinizmi?

- On ildən çoxdur Azərbaycan, Türkiyə və Amerikada orta məktəb şagirdlərinə könüllü olaraq olimpiada dərsi deyirəm. Azərbaycan komandası ilə də bu il yenidən bərabər işləməyə başlamışıq. Şagirdlərimizin ümumi səviyyəsi əvvəlki illərlə müqayisədə çox yüksəkdir. Nəzəri bilikləri, olimpiada təcrübələri və çalışma istəklərindən öndüçə razıyam. Düşünürəm ki, psixoloji hazırlığa daha çox diqqət yetirmək və imtahanda inamı işləməyin yolları üzərində daha çox çalışmaq lazımdır.

“Valideynlərin olimpiada prosesindəki rolunu xüsusi qeyd etmək istədim”

- Siz olimpiada qızılı sahibsiniz. Sizcə, istedadlı şagirdləri Beynəlxalq Olimpa aparan müəllimlər necə seçilməli, onlar hansı keyfiyyətlərə malik olmalıdırlar?

- Yaxşı olardı ki, olimpiada müəllimləri daha əvvəllər özləri də olimpiadalarda iştirak etmiş müəllimlərimiz arasında seçilsin. Məncə, bu müəllimlər həm hazırlıq prosesinin necə aparılmalı olduğunu daha yaxşı bilirlər, həm də öz təcrübələrinə əsaslanaraq şagirdlərin olimpiadalarda nə hiss etdiklərini daha yaxşı anlayırlar. Amerika komandasının da həm indiki rəhbəri, həm rəhbər köməkçiləri, həm də olimpiada düşürgələrində dərs deyən, demək olar ki, bütün müəllimlər əvvəlki illərdə olimpiadalarda iştirak etmiş universitet müəllim və tələbələridir.

Tanıtm. Cəfər Cəfərov 1989-cu il avqust ayının 18-də Ağdaş rayonunun Ləki kəndində anadan olub. İlk təhsilini Mingəçevir şəhər 9 nömrəli tam orta məktəbdə alıb. 2004-2007-ci illərdə riyaziyyat üzrə respublika və beynəlxalq fənn olimpiadalarında iştirak edərək böyük uğurlar qazanıb. O, ayırı-ayrı ölkələrdə keçirilən bilik yarışlarında 3 qızıl, 1 gümüş və 1 bürünc, respublika fənn olimpiadalarında 2 qızıl, 1 gümüş və 1 bürünc mükafata layiq görülüb. 2007-ci ildə Türkiyə Respublikasının keçirdiyi YÖS (Türkiyədə qəbul imtahanı) imtahanında 80 sualın hamısına düzgün cavab yazaraq birinci olub və bakalavr təhsili almaq üçün Boğaziçi Universitetinin riyaziyyat fakültəsini seçib. İstedadlı gənc 2011-ci ildə Türkiyədə keçirilən Beynəlxalq Balkan Riyaziyyat Olimpiadasının Təşkilat Komitəsinə dəvət edilib, komitənin sualların seçilməsi və alternativ həllərin təqdim olunması komissiyasının üzvü olub. 2011-ci ildə tələbə mübadiləsi proqramı çərçivəsində təhsilini ABŞ-ın Miçiqan Dövlət Universitetində davam etdirib. Təhsil müddətində doktorantura təhsili almaq üçün bir neçə universitetə müraciət edib. 2012-ci ildə bakalavr təhsilini tamamlayıb. ABŞ-ın Stanford Universitetinin riyaziyyat fakültəsində doktorantura təhsili alıb.

- Beynəlxalq olimpiadada uğur kimdən daha çox asılıdır: hazırlıq şagirdindən, yoxsa hazırlıq müəllimindən?

- Məncə, olimpiadada uğur qazanmaq şagird və müəllimin hər ikisindən də asılıdır. Şagirdlər olimpiada həvəsini daim yüksək tutmalı və ciddi şəkildə çalışmalı, müəllimlər isə onları ən yaxşı şəkildə olimpiadalara hazırladırmalıdır. Mən bir də valideynlərin olimpiada prosesindəki rolunu xüsusi qeyd etmək istərdim. İddam olimpiadalarında medal qazanmış atletlərin valideynlərinin onların müvəffəqiyyətindəki yeri xüsusi ilə vurğulanır. Bu, fənn olimpiadalarında da belədir. Məncə, valideynlər şagirdə daim arxa duran, onu həvəsləndirən və psixoloji hazırlığına kömək edən ən önəmli amildir və olimpiadada uğurun üçdə biri də onlardan asılıdır.

“Özümü başqalarına baxaraq motivasiya edirəm”

- Siz bir neçə beynəlxalq olimpiadada iştirak etmiş və qızıl medal qazanmışınız, yaddaşıңызda daha çox hansı olimpiada qalıb? Çətinlik yarandıqda özünüzü necə motivasiya edirsiniz?

- Ən çox yadımda qalan olimpiadalar 2007-ci ildə Yunanıstanda keçirilən Balkan olimpiadası və 2011-ci ildə Hollandiyada keçirilən dünya olimpiadasıdır. Birinci Azərbaycanın qatıldığı ilk Balkan olimpiadası idi və mən vətəni bu olimpiadadan qızıl medalla qayıtmışdım. 2011-ci ildəki olimpiadaya isə müəllim olaraq qatılmışdım və biz o il, çox təəssüf ki, qızıl medalı bir bal ilə əldən qaçırdıq.

Çətinlik anında ən çox özümü başqalarına baxaraq motivasiya edirəm. Düşünürəm ki, başqaları bunu edə bilirsə, mən də edə bilərəm. Bir də mən çalışmağın bəhrəsini nə vaxtsa verəcəyini düşünən bir insanam və bunu da şagirdlərimə tez-tez vurğulayıram. İstənilən qədər, proqramlı və ciddi şəkildə çalışmışsansa, nəticənin gec, ya da tez vaxtda qabağına çıxacağına inanıram.

- Davamçılığınıza, Azərbaycanın gənc istedadlarına nə kimi tövsiyələriniz var?

- Azərbaycandakı gənclərə öz-lərini daim inkişaf etdirməyi və yeniliklərə açıq olmağı tövsiyə edərdim. Dünya çox sürətlə inkişaf edir və dəyişir. Buna görə də inamla və ruhdan düşmədən özünüznü ən yaxşı şəkildə gələcək üçün yetişdirməyə çalışsın.

Qəhrəmanlıq salnaməsi

Şakir CƏFƏROV

Bülbül adına Orta İxtisas Musiqi Məktəbində qanlı 20 Yanvar faciəsinə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Məktəbin müəllimi Rəna Ağayevanın təşkilatçılığı ilə “20 Yanvar Azərbaycan xalqının qan yaddaşına yazılan qəhrəmanlıq salnaməsidir” mövzusunda keçirilən tədbirdə 3 “1”, 6 “1”, 7 “1” və 5 “a” sinif şagirdləri iştirak ediblər.

Məktəbin direktoru Teymur Göyçayev bildirib ki, Azərbaycan xalqının tarixinə Qanlı Yanvar faciəsi kimi daxil olmuş 1990-cı il 20 Yanvar hadisələrindən artıq iyirmi doqquz il keçir. Keçmiş sovet dövlətinin həmin gün Azərbaycan xalqına qarşı həyata keçirdiyi hərbi təcavüz insanlığa qarşı törədilmiş ən ağır cinayətlərdən biri kimi qalacaqdır. Milli azadlıq və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizəyə qalxmış dinc əhaliyə silahlı təcavüz nəticəsində yüzlərlə günahsız insanın qətlə yetirilməsi və yaralanması totalitar sovet rejiminin süqutu arəfəsində onun cinayətkar mahiyyətini bütün dünyaya bir daha nümayiş etdirdi.

Müəllimlərdən Nigar Baxşıyeva

və Rəna Vəzirova Sovet Ordusunun böyük heyətinin, xüsusi təyinatlı bölmələrin və daxili qoşunların Bakıya yeridilməsinin xüsusi qəddarlıq və görünməmiş vəhşiliklə müşayiət edildiyini bildiriblər. Qeyd edilib ki, “20 Yanvar Azərbaycan xalqının qan yaddaşına yazılan qəhrəmanlıq salnaməsidir”.

Tədbirdə 3 “1” sinif şagirdi Xumar Novruzova, 5 “a” sinif şagirdi Yusif Kərimzadə, 6 “1” sinif şagirdi Zəhra Qurbanova, 7 “1” sinif şagirdi Vaqif Qurbanov və başqaları 20 Yanvar şəhidlərinə aid şeir söyləyib, mahnı oxuyub və ədəbi- bədii kompozisiya nümayiş etdiriblər.

“CanSat Azərbaycan 2019” müsabiqəsinə qeydiyyat başa çatıb

Təhsil Nazirliyinin “Azərkosmos” ASC ilə birgə keçirdiyi “CanSat Azərbaycan 2019” milli tələbə model peyk müsabiqəsinə qeydiyyat başa çatıb.

Müsabiqədə iştirak üçün Bakı şəhərində və regionlarda yerləşən 15 ali təhsil müəssisindən 38 komanda qeydiyyatdan keçib.

Komandaların tərkibi əsasən elektronika, mexanika, proqramlaşdırma və kommunikasiya üzrə bilik və bacarıqlara malik, bakalavr və magistr pillələrində təhsil alan tələbələrdən ibarətdir.

Müsabiqə çərçivəsində qeydiyyatdan keçən komandalar üçün təşkil olunan infosessiyada “CanSat Azərbaycan 2019” müsabiqəsinin mahiyyəti, ötən müsabiqədə iştirak edən

komandaların hazırladıqları peyk modellərinin xüsusiyyətləri və müsabiqənin şərtlərinə dair müzakirələr aparılıb.

Həmçinin, təlim müddətində komandalara peyk modellərinin hazırlanması üçün ümumi təlimat verilib və ortaya çıxan suallara cavablandırılıb.

Təlimlərdən sonra mart ayında komandalara qarşıya qoyulmuş tapşırıqların həlli yolları, hazırlanacaq peyk modelinin layihələndirmə işləri və eskizi üzrə hesabat təqdim edəcəklər.

“CanSat Azərbaycan” müsabiqəsi ali təhsil müəssisələrinin tələbələri arasında kosmik sahəyə marağın artırılması, bu sahədə fundamental bilik və bacarıqların formalaşdıraraq yer-

li kadrların yetişdirilməsi məqsədilə təşkil edilir. Müsabiqənin keçirilməsi tələbələrin radiotexnika, mexanika, elektronika sahələri üzrə baza biliklərinin inkişafına, onlara kosmik sənayeyə asan çıxış imkanının verilməsinə xidmət edir.

Müsabiqədə uğurla çıxış edən tələbələr “Azərkosmos” ASC-də təşkil olunan təcrübə proqramında iştirak etmək, dəyərli hədiyyələr qazanmaq imkanı əldə edəcəklər. Qaliblərə beynəlxalq “CanSat” müsabiqəsində iştirak edəcəkləri təqdirə “Azərkosmos” tərəfindən texniki dəstək də göstəriləcək.

Müsabiqə haqqında daha ətraflı məlumatı <http://cansat.az/> saytından əldə edə bilərsiniz.

Direktorların işə qəbulu üzrə müsahibələr davam edir

Dövlət ümumi təhsil müəssisələrinin direktoru vəzifəsinə işə qəbul üzrə müsabiqənin müsahibə mərhələsi davam edir.

Direktorların işə qəbulu üzrə müsahibələr dekabrın 5-dən başlanılıb. Bu günədək 575 nəfər namizədlə müsahibələr aparılıb.

Müsahibə zamanı namizədlərin peşəkar

kompetensiyaları, idarəetmə bacarıqları və ümumi dünyagörüşü 5 ballıq şkalə ilə qiymətləndirilir. Bu mərhələ üzrə keçid balı 3 bal müəyyən edilir.

Direktorların işə qəbulu üzrə müsahibə mərhələsi yanvarın sonunadək davam edəcək. Bu mərhələdə 730 namizəd iştirak edəcək.

Müsabiqədə pedaqoji və ya idarəetmə ixtisas sahələri üzrə ali təhsili 5 ildən az olmayaraq (təhsilin təşkili və idarə olunması ixtisası üzrə elmi dərəcəsi və elmi adı olduqda 3 il) pedaqoji staja malik və hazırda ümumi təhsil müəssisələrində pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olan şəxslər iştirak edirlər.

Şagirdlərin əl işləri nümayiş olundu

Məktəbimizin texnologiya və təsviri incəsənət müəllimlərinin təşəbbüsü ilə şagirdlər arasında həm yarışma, həm də sərgi şəklində tədbir keçirildi. Tədbirin əsas məqsədi şagirdlərin mənəvi, estetik və intellektual inkişafına zəmin yaratmaq, dövrümüə uyğun texnologiya bacarıqlar əldə etməkdir. V-VI sinif şagirdləri arasında keçirilən bu tədbirdə əl işlərinin, rəsm əsərlərinin təqdimatı ilə yanaşı qızlarımızın müxtəlif bacarıqlarını nümayiş etdirən yarışlar təşkil edildi. Öncə şagirdlərimizin əl işləri nümayiş olundu. Şagirdlər müxtəlif gül kompozisiyaları, yeni ilin atributları olan Şaxta baba, şam ağacı, müxtəlif heyvan fiqurları, bəzək üçün əşyalar düzəltdilər. Əl işlərinin nümayişindən sonra şagirdlərin müxtəlif mövzularda çəkdiqləri rəsm əsərlərindən ibarət sərgi təqdim edildi.

Tədbirin ikinci hissəsində milli xörəyimiz olan yarpaq dolmasının səliqəli və düzgün bükülməsi, salat növlərinin hazırlanması və dekoru, kartofun düzgün və səliqəli soyulması və doğranılması şagirdlərimiz tərəfindən canlı olaraq

aparıldı. Kartofun səliqəli və düzgün soyulub doğranılmasında V-VI sinif şagirdləri iştirak etdilər. Bu işi düzgün və səliqəli V "c" sinif şagirdləri yerinə yetirdilər. Növbəti yarışma isə milli xörəyimiz olan yarpaq dolmasının səliqəli və düzgün bükülməsi oldu. VIII "a" sinif şagirdlərinin bu yarışmada yaxşı işi qeyd edildi. Salat növlərinin hazırlanmasında isə VI "a" sinif şagirdləri öz bacarıqları ilə fərqləndilər. VI-X sinif şagirdləri tədbir müddətində sərbəst mövzuda rəsm əsərləri çəkərək münisiflər heyətinə təqdim etdilər. Onların arasında isə VI sinif şagirdi T.Kərimli, VIII sinif şagirdi A.İsmayılov və IX sinif şagirdi R.Əhmədovanın rəsmləri digərlərindən fərqləndilər.

Sonda münisiflər tərəfindən aparılan işlər qiymətləndirildi, qaliblər məktəbin direktoru Tünzalə Seidova tərəfindən qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırıldılar.

İntizar ŞİRİNOVA,

Mingəçevir şəhər N.Ahəngari adına 13 nömrəli tam orta məktəbin tərbiyə işləri üzrə direktor müavini

"Narkomaniyaya yox deyək!"

Göygöl rayon Üçtəpə kənd tam orta məktəbində "Narkomaniyaya yox deyək!" adlı tədbir keçirilib.

Tədbirin keçirilməsində məqsəd şagirdləri narkomaniya və psixotrop maddələrin yaratdığı problemlərin fəsadları mövzusunda maarifləndirmək və onlar arasında sağlam həyat tərzi təbliğ etmək olub.

Tədbirdə çıxış edənlər dövrümüzün ağır belasına çevrilən narkomaniyanın zərərindən, insan sağlamlığı üçün təhlükədən, eləcə də narkotik vasitələrə yaranan asılılıqdan və ölkəmizdə narkomanlığa qarşı aparılan mübarizədən danışdılar. Qeyd edilib ki, narkotik vasitələrdən istifadə edən hər bir

şəxs uğurlu gələcəyindən imtina etməklə, cəmiyyətdə həmişə geridə qalır və aludəçiliyin, zərərli təsirlərin fəsadlarından qurtula bilmir. Gəncləri daha düzgün və uğurlu yola yönləndirmək valideynlərdən və əsasən də müəllimlərdən asılıdır.

Sonda iştirakçıları maraqlandıran suallar dolğun şəkildə cavablandırılıb. Həmçinin tədbirdə iştirak edənlərə narkomaniyanın törətdiyi fəsadları özündə əks etdirən videoçarx nümayiş etdirilib.

Raminə MƏMMƏDOVA,

Göygöl Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Xanım Talibova

Salyan rayon Yenikənd kənd tam orta məktəbinin ingilis dili müəllimi

"Həyatını müəllimliyə həsr edən insanlar, həqiqətən, fədakar, xalqına, millətinə sədaqətli və eyni zamanda qəhrəmanlıq göstərən insanlardır".

Noutbuklar paylanılıb

Təhsil Nazirliyi tərəfindən məktəblərin İKT avadanlıqları ilə təmin olunması ilə bağlı İmişli rayonunun 12 ümumi təhsil məktəbinə noutbuk paylanılıb.

Təhsil müəssisələrinin informasiya-kommunikasiya texnologiyaları (İKT) avadanlığı ilə təmin edilməsi məqsədilə həmin məktəblərə 118 ədəd noutbuk və onlara aid müxtəlif aksesuarlar verilib.

Gələcəkdə də rayonun ümumi təhsil məktəblərinin informasiya-kommunikasiya texnologiyaları (İKT) avadanlığı ilə təmin edilməsi prosesi davam etdiriləcəkdir.

Vilayət ƏLİYEV,

İmişli Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Mikayıl Müşfiqin anadan olmasının 110 illiyi qeyd olunub

Ağstafa şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbdə Mikayıl Müşfiqin anadan olmasının 110 illiyinə həsr olunmuş tədbir keçirilib. Tədbirdə təhsil şöbəsinin əməkdaşları, yazıçılar və şairlər, məktəb rəhbərliyi, müəllimlər və şagirdlər iştirak ediblər.

Tədbirdə vurğulanı ki, nakam şair Azərbaycan xalqı üçün əsl sənət xəzinəsini yadigar qoyub, eyni

zamanda, böyük bir xəzinənin açarını da özü ilə əbədiyyətə aparıb. Tədbirdə şagirdlər tərəfindən ədəbi-bədii kompozisiya nümayiş etdirilib, şairin şeirlərindən parçalar söylənilib və mahnı ifa edilib.

Nəcibə VƏLİYEVA,

Ağstafa Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Abşeron məktəbliləri Odlar Yurdu Universitetinə ekskursiya ediblər

Abşeron rayonu Mehdiabad qəsəbə 4 nömrəli tam orta məktəbin XI sinif şagirdləri Odlar Yurdu Universitetində ekskursiyada olublar.

Şagirdlərin özlərini tələbə kimi hiss etmələri üçün öncə onların hər birinə xatirə olaraq "Tələbə bileti" təqdim edilib. Universitetin mətbuat katibi Günay İmanova şagirdləri fizika, kimya, biologiya laboratoriyaları, eləcə də universitetin kitabxanası ilə tanış edib. Kamera və kompüterlərlə təchiz edilmiş imtahan ota-

ğı şagirdlərdə böyük marağa səbəb olub. Daha sonra şagirdlər universitetin "Texnopark"ında olan elektron cihazlarla tanış olublar.

Şagirdlər həmçinin, tələbə auditoriyasında ali rəziyyətə mülhazirə dinləyiblər.

Aysel TAHIROVA,

Abşeron Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Uşaqlarla davranış həssaslıq tələb edir"

- Gülayə xanım, necə oldu ki, ilk pedaqoji fəaliyyətdə bu məktəbdə başlamaq qərarına gəldiniz?

- Universiteti bitirdikdən sonra müəllimlərin işə qəbulu üzrə müsabiqədə iştirak edərək işləmək üçün P.İdrisov adına Ağbaş kənd tam orta məktəbini seçdim. Əslində, yaşadığım ərəzədən kəndə işləmək nə mənim üçün, nə də ailəm üçün ürəkəçən deyildi. Lakin Şabranda qohumların olması (atam əslən Şabranın Zeyvə kəndindəndir) bu seçimi etməyə daha çox ürəkəçendirdi.

Xatırlayıram, ilk Ağbaş gəlməyimi, ilk dərs gününü... Olduqca həyəcanlı idim. Amma çox tez döğməlaşdıq. İstər müəllim kollektivi, şagirdlər, istərsə də kənd əhalisi ilə... İndi burada özümü heç də yad hiss etmərəm. Sanki bu kənddə bir evim var, hər evdə də bir dostum var.

Müəllimlik peşəsində ilk ürkək addımlarımı atmağa başlayan andan bu məktəb mənə qollarını açdı. Buradakı pedaqoji kollektiv mənə ailəm kimi oldu.

- İlk iş gününüzdən indiyə kimi nələri qazanmışınız, hansı fikirləriniz dəyişib?

- Bu müddətdə yadda qalan anlardan biri şagirdlərimin gözümün önündə böyüməsidir. Bir uşaq səninin qarşında böyüyür, tərbiyəsi, dünyaya, insanlara baxışı formala-

Gülayə Şamilova: "Sistemli təlim-tərbiyə işini valideynsiz qurmaq olmur"

şır. Və düzgün istiqamətləndirməkdə müəllim kimi sənən də üzərinə böyük yük düşür.

Əvvəllər hər şeyə nəzəri yanaşırdım, belə olmalıdır və ya belə olmalı deyil. İndi isə təcrübəmə əsaslanıram, müxtəlif situasiyaları müqayisə edirəm. Bəzən konkret qərara gələm də, fikirlərim nətamm qalır...

- Dərs dediyiniz şagirdlərlə münasibətləri necə qurursunuz? Müəllim olaraq özünüzdə hansı xüsusiyyətləri cəmləməyə çalışırsınız?

- Şagirdlərimlə dost olmağa çalışmışam. Bəzi adamlar deyirlər ki, şagirdlə dost olmaq lazımdır deyil, ciddi rejim qurmaq lazımdır və s. Mən belə düşünmürəm. Mənim şagirdlərim fənnini yaxşı oxumaya bilər, amma o, hər şeydən qabaq normal insan kimi yetişməlidir. Axı məktəblilərin zaman-zaman problemləri, elə fikirləri olur ki, onu müəllimləri ilə paylaşmaq onlar üçün daha faydalı olur.

Uşaqlarla tərbiyəvi söhbətə çox vaxt ayırıram və ixtisas seçimi ilə bağlı maraqlı söhbətlərimiz olur.

- İxtisas seçimi demişkən, bəzən necə oldu ki, müəllimlik peşəsini

seçdiniz? Kiminsə istiqamətləndirməsi, ya...

- Müəllim olmağa özüm qərar vermişəm. Həm də kifayət qədər şüurlu və qəti bir şəkildə... Ümumiyyətlə, məktəbdə bütün fənləri yaxşı oxumağa çalışırdım. O zaman belə bir düşüncəm var idi, "sınıfdə məndən yaxşı olmayacaq". İndi o vaxtki düşüncəmə gülürəm, amma o zaman belə idi. Kimsənin nailiyyətə mənə keçməsinə qəbul etmirdim, çox prinsipial idim. Kimya fənninə çatınca məndə artıq müəllimliyə sevgi yaranmışdı. Mən məktəbə başlayana qədər Rusiya Federasiyasında yaşadığım üçün rus dilini yaxşı bilirdim. Sınıf yoldaşlarım bunun üçün məndən tez-tez kömək istəyirdilər. Mən də onlara məmnuniyyətlə kömək edirdim.

- Sızcə, sevilməyən müəllimin çatışmamazlığı nədir? Nəyə görə hansısa bir müəllim sevilməyə bilər?

- Mənə görə müəllim birinci öyrətməyi sevməlidir və bacarmalıdır. Elə müəllim var ki, fənnini çox mükəmməl bilir, amma şagirdlərinə ixtisasını sevdirmə bilmir. Bu halda adamın şagirdə də, müəllimə

də heyfi gəlir və təəssüflənir.

Uşaqlarla davranış həssaslıq tələb edir. Xüsusən yetişkənlik dönməndə onların fikirlərinin dinlənilməsinə istəyirlər. Ona görə də onlarla elə həssas davranmaq lazımdır ki, eqolları zədə almasın.

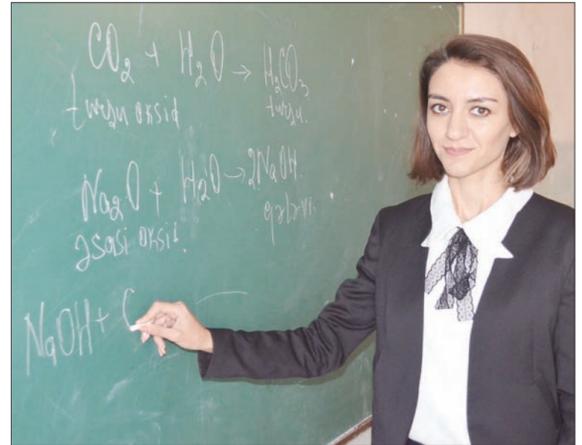
- Adətən kənd məktəblərinin əsas problemlərindən biri valideynlərin övladlarının təhsilinə laqeyd münasibətidir. Pedaqoji fəaliyyətinizdə belə bir problemlərlə qarşılaşıbmısınız?

- Çox sevincindir ki, işlədiyim kənd əhalisi təhsilə çox önəm verir, onlar övladlarının təhsili ilə ciddi maraqlanırlar.

Bir də "valideyn" mövzusu bütün müəllimlər üçün həssas mövzudur. Sistemli təlim-tərbiyə işini valideynsiz qurmaq olmur. Müəllim-şagird-valideyn münasibətini kimyadakı rabitələrə bənzətmək olar. Əgər hansısa bir tərəfdə rabitə zəif olarsa, istədiyimiz nəticəni almaq da mümkün olmayacaq.

- Məktəbi bitirmiş şagirdlərinizlə münasibət saxlayırsınız?

- Bəli. Bəziləri ilə həttə rəfiqəyəm. Dərs dediyim şagirdlərdən bu il universiteti qurtaranlar da var. Həm də tələbə adı qazanan mən-

Gülayə Şamilova 1992-ci ildə Sumqayıt şəhərində anadan olub. Orta təhsilini başa vurduqdan sonra 2009-cu ildə Sumqayıt Dövlət Universitetinin kimya-biologiya fakültəsinə qəbul olaraq kimya müəllimliyini ixtisası üzrə bakalavr təhsili alıb. 2013-cü ildə Müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsindən uğurla keçərək Şabran rayon P.İdrisov adına Ağbaş kənd tam orta məktəbinə kimya müəllimi təyin olunub. 6 ildir ki, bu məktəbdə müəllim işləyir.

zunlarımızın içində mənim ixtisasımı seçən ardıcılıq da...

- İşlədiyiniz rayonda getmək haqqında heç düşüncünüzü mü?

- Düzü, hələ getmək zamanı deyil. Məktəbdə davamçının öz şagirdim olmasını çox istəyirəm. O, hələ ki, III kursdadır. Gəldikdən sonra getmək mənim üçün daha xoş olacaq. Bu məktəbdən ayrılmağı isə düzü, heç istəmirəm, lakin yol problemim var. Hər həftə Sumqayıta gedib, gəlməli oluram. Ona görə də gələcəkdə yerdəyişmə etməli olacağam.

- Müəllim həmkarlarımız, va-

lideynlərə və şagirdlərə nəyi demək istərdiniz?

- Öncə vaxtlarını düzgün dəyərləndirsinlər, öz üzərlərində çox çalışsınlar və gənclik enerjilərindən lazımcına istifadə etsinlər. Çünki müəllimlik həqiqətən çox şərəfli bir peşədir. Onlara bu adı layiqincə daşımağı arzulayıram.

Valideynlərə isə övladlarının təhsili ilə daha çox yaxından maraqlanmağı tövsiyə edirəm.

Gülər HÜSEYNOVA,

Şabran Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

← Övvəlki səh.1

Rüstəm QARAXANLI

İndi bizim məsələmizin üstündə müxtəlif kompüterlər, planşetlər, noutbuklar və smartfonlar var. Ancaq nəyə lazımdır bütün bunlar? Onların hamısını bir qurğu əvəzləyəcək. Fərq sadəcə ekranın ölçüsündə olacaq. Özü də tək telefonlar deyil, tutaq ki, divar kağızları da "ağıllı" olacaqlar. Biz indi heyflənirik ki, divara yapışdırduğumuz gözəl kağızlar çirklənib, yaxud cırılib. Gələcəkdə belə olmayacaq, divar tək bəzək deyil, həm də süni intellekt üçün olacaq: "Məsələn, səhər saat 4-də sinəyinizdə ağrı hiss edəcəksiniz. Görəsən, mənə nə olub? İnfarkt oluram, yaxud dünən arzuolunmaz nəyə yemiyəm? Həkimə müraciət etmək lazım deyil, sizin "Robodoc"unuz divarda olacaq. Sadəcə, deyəcəksiniz "məni həkimimlə əlaqələndir".

Kaku düşünür ki, artıq 2020-ci ildə biz pilotsuz avtomobillərdən istifadə edəcəyik. Narahat olmayacağıq ki, maşını kim sürür, hara sürür. Park etmək lazımdır? Sadəcə, deyəcəyik ki, "park et!" Avtomobil özü harada lazımdır dayanacaq. Futuroloqa görə, ola bilsin, tezliklə insanların çoxu avtomobil almaqdan imtina edib, icarə şirkətlərinə üz tutacaq. Kaku istisna etmir ki, yaxın gələcəkdə robot sənayesi avtomobil sənayesini kölgədə qoyacaq: "Bizim avtomobilimiz də robot olacaq. Onunla söhbət edəcəyik, mübahisə edəcəyik, günnün planını birgə quracağıq. Bir də vacib bir məqam - avtomobillər tezliklə uçağı öyrənəcəklər". Başqa sözlə, "Transformerlər" filmində gördüklərimiz reallığa çevriləcək.

Robotlar və əmək bazarı

Bir sıra peşələr qeyb olacaq. Robotlar demək olar eyni hərəkətləri təkrarlayan peşə sahiblərini əvəzləyəcəklər. Vasitəçilərə - brokerlərə, xəzinədarlara, mühəsiblərə də ehtiyac olmayacaq. Vəkilin çoxsaylı köməkçilərinin gördükləri işləri kompüterlər edəcək. Amma vəkilin özünü əvəzləmək mümkün olmayacaq, onlar insanlarla, hakimlərlə ünsiyyətdədir. Bu işi robot insandan yaxşı görə bilməz.

Kakuya görə, robotların 3 məhdudluğu var. Birincisi, insanlarla ünsiyyətə aiddir. Kommunikasiya və etimada əsaslanan istənilən iş insanın iştirakını tələb edir. İkincisi, müxtəlif model və şablonların tanınmasıdır. Robot bu işi yaxşı bacarmır. Məsələn, onun qarşısında masa olanda, o, bu əşyanı sadəcə kvadrat, yaxud üçbucaq kimi qəbul edir. Ancaq masanın nə olduğunu anlamır. Üçüncüsü isə əql. Biz ana ilə qızını fərqləndirə bilirik. Yaxud bilirik ki, su yaşdır, quru deyil. Robotlar bunu anlamırlar.

Bir çoxları düşünür ki, robotlar işdə kütləvi istifadə olunmağa başlayanda işini ilk itirən təmizlikçi və tullantı toplayan olacaq. Əslində isə belə deyil. Robot nəyin yararlı, nəyinsə tullantı olduğunu fərqləndirə bilmir. Robot toplaya bilər.

İşi robot tərəfindən alınmayacaq peşələrdən biri də bağbandır. O, bitkilərlə işləyir. Bitkilər isə müxtəlif xarakterlidirlər. Gözəl gül və lazımsız əlaq var. Onların hər ikisi botlar üçün sadəcə bitkidir. Bütün bunlar göstərir ki, insan üçün gələcəkdə iki növ fəaliyyət sferası olacaq: robotların yerinə yetirə bilməyəcəkləri aşağı kvalifikasiyalı

işlər və intellektual kapitalın sərf olunacağı sahələr. İntellektual kapital nə deməkdir? Məntiq, liderlik bacarığı, innovasiyalar və kreativlik. Vaxtilə Böyük Britaniyanın baş naziri Toni Bleyer deyirdi: "Britaniya rok-n-rolldan daha çox pul qazanır, nəinki daş kömürdən. Çünki kömür xammaldır, qiyməti enir və qalxır. Rok musiqisi isə intellektual məhsuldu, qiyməti sabitdir".

Tezliklə biz yalnız öz adı həya-

Tezliklə biz yalnız öz adı həyatımızda deyil, həm də əlavə olunmuş reallıqda yaşayacağıq. Biz həmsəhəbatimizlə ünsiyyətdə olarkən onun barəsində bütün məlumatları görə biləcəyik. Elm, dizayn, mühəndis layihələndirməsi - bütün bunların hamısı gələcəkdə virtual və əlavə olunmuş reallıqla bağlı olacaq. Daha sadə izah: təsəvvür edin ki, getmişiniz Romaya. Müasir Romanı görürsünüz, ancaq qədim vaxtlarda şəhər necə olub, bilmirsiniz. Tez əlavə olunmuş reallıq eynəklərinizi işə salacaqsınız və keçmiş gözələrinizin önündə canlanacaq.

tımızda deyil, həm də əlavə olunmuş reallıqda yaşayacağıq. Biz həmsəhəbatimizlə ünsiyyətdə olarkən onun barəsində bütün məlumatları görə biləcəyik. Elm, dizayn, mühəndis layihələndirməsi - bütün bunların hamısı gələcəkdə virtual və əlavə olunmuş reallıqla bağlı olacaq. Daha sadə izah: təsəvvür edin ki, getmişiniz Romaya. Müasir Romanı görürsünüz, ancaq qədim vaxtlarda şəhər necə olub, bilmirsiniz. Tez əlavə olunmuş reallıq eynəklərinizi işə salacaqsınız və keçmiş gözələrinizin önündə canlanacaq.

Hazırda virtual və əlavə edilmiş reallıq sahəsində bir problem mövcuddur: bir var göz nələri görə bilirlər, bir də var beyin hansı informasiyanı həzm edir və nə qədar. Ancaq əgər xüsusi çip eynəyə deyil, kontakt linzalara yerləşdirilsə, bu problem də həllini tapa bilər. Məsələn, linzalardakı çiplər vasitəsilə siz dərhal internetə daxil ola-

Rəqəmsal insan və elm

Sadə faktları və rəqəmləri əzbərləməyə lüzum qalmayacaq

bilirsiniz, bunun üçün sadəcə gözləri açıb yummaq kifayət edəcək.

Bilirsiniz bu çiplər daha çox kimlərin marağına səbəb olacaq? Bəli, tələbələr. Təsəvvür edin, göz açıldı və yumuldu, imtahanın bütün suallarının cavabları sizdədir. Mehiz buna görə də Kaku hesab edir ki, təhsilə bütövlükdə münasibət və yanaşma dəyişməlidir. Biz artıq tələbəni məlumatları yadda saxlamağa məcbur edə bilmərik və etməməliyik də. Məsələn, Mendeleyevin cədvəlini. Çiplər olandan sonra əzbərləməyə nə ehtiyac var? Bu, o deməkdir ki, gələcəkdə təhsil elə konsepsiya və prinsiplər ətrafında formalaşacaq ki, sadə faktları və rəqəmləri əzbərləməyə lüzum qalmayacaq. İnsan hər yerdə və hər zaman hədsiz informasiya çıxışlarına malik olacaq. Bu texnoloji ixtira hesabına xarici dil bilgisi də lazımsız məşğuliyyətə çevril-

liyyat olunacaq. Gələcəkdə kompüterlər bədənimizə qoşulacaq və real vaxt rejimində qanımızın tərkibi öyrəniləcək. İnsan bədəninə xərçəng şişinin peyda olması üçün 10 min xərçəng toxumasına ehtiyac var. Ola bilsin ki, artıq o toxumadan biri kimdənsə mövcuddur. Ancaq nəticə 10, yaxud 20 ildən sonra ortaya çıxacaq. Bu ildən etibarən istifadə olunacaq yeni texnologiya imkan verəcək ki, həmin o bir toxumayı tapmaq mümkün olsun. Yenilik kommersiya məqsədilə istifadəyə verilir. Tezliklə insan müxtəlif orqanlarından tutmuş, dərisinə və sümüklərinədək hər şeyi dəyişməyə müvəffəq olacaq.

İnsan getdikcə qocalmanın da səbəb və sirlərinə yiyələnir. İndi məlum olur ki, bizim qocalmağımız genetik səhvlərin məcmusudur. İnsan elə texnologiyalar kəşf edəcək ki, həmin o genetik səhvləri düzəldə biləcək və insan ölüminün qarşısını tapacaq.

Kaku proqnozlaşdırır ki, gələcəkdə interneti breynnet əvəzləyəcək. İndi biz rəqəmsal informasiya mübadiləsi edirik. Gələcəkdə emosiyalar, hisslər, xatirələri bölüşəcəyik. İndi gənclər yazıarkən cümləyə müxtəlif smayllar yerləşdirirlər. Bir az sonra virtual həmsəhbətə emosiyaların özü göndəriləcək. 50 ildir insan kinoya baxır. Daha doğrusu, səslə kinoya. Səssizdən səsiyə keçid kino sahəsində böyük bir inqilab sayılır. Gələcəkdə isə film insana səs deyil, hisslər və emosiyalar ötürəcək.

Tezliklə insan rəqəmsallaşdırılacaq. Yəni onun haqqında bütün məlumatlar rəqəmsal patternlər şəklində daima qalacaq. Hazırda Amerikanın "Silikon vadisi"ndə bir şirkət insanın tam oxşar rəqəmsal versiyasının yaradılması ilə məşğuldur. Bu, nə deməkdir? Elə bir robot yaradılır ki, həm görünüşü, həm hərəkətləri ilə həmin insanın bənzəri olur. Təsəvvür edin ki, gedib kitabxanada Napoleon haqqında kitab oxumaq əvəzinə oturub onun özü ilə söhbət edirsiniz. Bu texnologiya yaxın gələcəkdə tam təkmilləşsə, bizim nəvə və nəticələrimiz

imiz baramızda qalan genetik rəqəmsal informasiya vasitəsilə bizi "canlandırma" biləcəklər. Bu artıq fəlsəfi sualdır ki, rəqəmsal oxşarımız bizik, ya yox. Kaku əmindir ki, bu texnologiyaya tələbat olduqca çox olacaq, çünki insanlar rəqəmsal formatda olsa da, daima yaşamaq istəyəcəklər.

Robotlar özlərini dərk etsələr, nələr olacaq?

Kakunun qənaətinə görə, süni intellektlə bağlı ən ciddi sual məhz budur. Yaxud sualı belə qoyaq: onlar nə vaxt bizim üçün təhlükəli olacaqlar?

"Gəlin robotlarla heyvanları müqayisə edək. Hazırda dünyanın ən ağıllı robotu Yaponiyada istehsal olunmuş Asimodur. Mən onunla bir çox verilmişlərdə olmuşam və yaradıcılarından soruşmuşam ki, o nə qədər ağıllıdır? Mənə cavab veriblər ki, Asimonun intellekti tarakanın intellektinə bərabərdir. Getdikcə onun intellekti gəmiricilər, pişik, it, ola bilsin, əsrin sonlarında meymun intellekti ilə eyniləşsin. Bax, bu halda robot təhlükəli olacaq. Meymunlarda özünüdərk mövcuddur. Onlar anlayırlar ki, meymundurlar və insanlarla fərqli maraqları var. İtlər bunu bilmirlər, onlar düşüncülər ki, biz də itik. Ona görə gəlib bizimlə oynayır, üz-gözümüzü yalayır. Meymunlarda isə illüziya yoxdur, onlar bilir ki, meymundurlar. Nə vaxt robot intellekti meymun intellektinə bərabər olacaq, bax, həmin anda biz onların beyninə elə bir çip yerləşdirməliyik ki, qətl barədə düşüncə bilməsinlər" - deyir M.Kaku deyir.

Bəs robotlar başa düşsələr ki, həmin çipləri çıxarmaq olar, insan onda nə etməlidir? Futuroloq deyir ki, robotlar bu qənaətə XXII əsrdən tez gələ bilməyəcəklər. Gəlsələr, çıxış yolu onlarla birləşməkdir: "Gəlin superinsanlar olaq. Biz oxşarımız olan avatarlardan yararlanı bilərik. Universal kompüterin içində oturub həmin avaturları idarə edirik. Bütün qalaktikani, planetləri gəzib dolaşırıq, araşdırmaq olar. Gəlin cəhd edək".

ABŞ-da kitabxanalar niyə məşhurdur?

Oxucular arasında sorğu keçirilib

Oruc MUSTAFAYEV

Amerikalılar deyirlər ki, kitabxanalar onlara saxta informasiyalar dənizində boğulmamağa və özünü inkişaf etdirməyə kömək edir. Onlar kitabxanalarda etibarlı və inandırıcı məlumatları daha asan tapırlar. Xüsusilə də bu, 18-35 yaşda olan gənclərə aiddir.

ABŞ-ın "Pew Research Centeri" Tədqiqat Mərkəzi ictimai kitabxanalardan istifadəyə dair illik sorğu keçirib. Sorğuda ölkənin bütün 50 ştatından olan 16 və daha yuxarı yaşlı 1601 amerikalı iştirak edib. Tədqiqatın nəticələri statistik əhəmiyyət daşıyır. Tədqiqatlara əsasən, yaşlı amerikalıların 78 faizi hesab edir ki, ictimai kitabxanalar onlara səhih və etibarlı informasiyanı axtarıb tapmağa kömək edir. 76% isə kitabxanalarda yeni ədəbiyyatlar oxuyur. 56% amerikalının fikrincə, səhih məlumatlar onlara qərarların qəbul olunmasında kömək edir. Sorğuya əsasən, amerikalılar hesab edirlər ki, ictimai kitabxanalar onlara digər sahələrdə - streslərlə mübarizədə və hətta şəxsi mə-

lumatların mühafizəsində kömək edir.

Kitabxanalara maraq 18 - 35 yaşlı insanlarda daha böyükdür. Bu yaşda insanların 53 faizi son il ərzində heç olmasa bir dəfə şəxsən kitabxanaya getdiyini, kitabxana sayından və ya əlavədən (proqramdan) istifadə etdiyini deyib. Kitabxanaları yaşlı amerikalılarla müqayisədə daha tez-tez ziyarət edən cavanlar qeyd edirlər ki, kitabxana onlara etibarlı informasiyanın axtarışında daha çox kömək edir.

Kağız kitablar hələ də kitabxanaya getmək üçün ən əsas səbəbdir. Rəyi soruşulan 16 yaşdan yuxarı kitabxana istifadəçilərinin 64 faizi kitablara, 29 faizi isə kompüter arxasında axtarışa üstünlük verir.

Amerikalılar kitabxanalardan nə gözləyirlər? Respondentlərin 80 faizi hesab edir ki, kitabxanalar rəqəmsal bacarıqları öyrənmək üçün proqramlar təklif etməlidir. Rəyi soruşulanların tam yarısı istəyir ki, kitabxanalar ziyarətçilərə yeni yaradıcı texnologiyalara (məsələn, 3D-printerlər) yiyələnməkdə kömək etsin. 57% amerikalı hesab edir ki, kitabxanaların oxuma, iş

və istirahət üçün daha rahat yerlər təklif etmələri lazımdır, 24% isə texniki mərkəzlər, mədəni tədbirlər, oxuma və ünsiyyət üçün yer yaratmaq məqsədilə kağız kitabların bir hissəsinin kitabxanadan çıxarılmasını arzu edir.

Qeyd edək ki, adıçəkilən tədqiqat mərkəzi məlumatlara əsaslanan ictimai rəy sorğuları, demografik tədqiqatlar, məzmun-analizi və başqa sosioloji tədqiqatlar keçirən informasiya mərkəzidir.

Obyektivliyə tam zəmanət

Ruhiyə DAŞSALAHLI

Bakı Slavyan Universitetində soyuq qış günləri ürəkli imtahan həyəcanı ilə qızır. Yanvar ayının ilk günlərindən 2018-2019-cu tədris ilinin payız semestrinin qış sessiyası start götürüb. Burada 357 fənn üzrə imtahanlar təşkil olunub.

İmtahan prosesini izləmək üçün ötən həftə media nümayəndələri universitetə dəvət edilib. Jurnalistlərə məlumat verilib ki, universitetin əsas və ikinci tədris binasında ümumilikdə 44 auditoriyada imtahan keçirilir. İmtahanlardan 33-ü əsas binada, 11-i ikinci tədris binasında aparılır.

Jurnalistlərlə görüşən BSU-nun rektoru, professor Nurlana Əliyeva imtahan sessiyası ilə bağlı məlumat verərək deyib ki, təhsil nazirinin imtahan sessiyasının təşkili və keçirilməsi barədə imzaladığı əmrinə əsasən, imtahanlar mövcud qaydalara uyğun təşkil edilir. Tələbələrə bilimin qiymətləndirilməsində şəffaflıq və obyektivlik təmin olunur.

Rektor imtahanlara hazırlıq üçün universitetdə hər cür şəraitin yaradıldığını, məsləhət saatlarının keçirildiyini qeyd edib. Hazırlıq sadəcə tələbələr üçün təşkil edilməyib. Elə universitet rəhbərliyi və kollektiv də imtahanlarda dəqiq, ədalətli və şəffaf olmaq üçün prosesə məsuliyyətlə yanaşır: "İmtahanda istifadə olunan tədris sənədləri - blanklar, cavab kartları, qiymət cədvəlləri rektorun möhürü ilə təsdiq edilən sayılı sənədlərdir. Onları dəyişdirmək mümkün deyil. Hər gün dekanlara sayla verilən bu sənədlər xüsusi qeydiyyat jurnalında qeydə alınır. Bütün bu prosesə kollektiv olaraq böyük məsuliyyətlə yanaşırıq".

Hər gün "Açıq qapı"

Nurlana Əliyeva ölkə ali təhsil müəssisələrində "Açıq qapı" günlərinin keçirildiyinə diqqət çəkib. Bunu təhsil müəssisələri arasında əsas qoyulan yaxşı ənənə kimi qiymətləndirib. Ancaq Bakı Slavyan Universitetini digər ali təhsil müəssisələrindən fərqləndirən bir məqam olduğunu vurğulayıb: "Bakı Slavyan Universitetində hər gün "Açıq qapı"dır".

Tələbələrə diqqətli, sadəcə, qapılarını onların üzünə bağlama-

Bakı Slavyan Universitetində imtahan prosesi izlənilib

maqla deyil, həm də tələbələrin imtahanlarına, imtahanlarda verdikləri cavablara həssas münasibəti ilə ortaya qoyduğunu deyən Nurlana Əliyeva bildirib ki, nəinki münəqişə komissiyasının fəaliyyətində, imtahan tapanda tələbələrə yazı işinin yoxlanılmasında da iştirak edir: "Onların səviyyəsi mənim özüm üçün maraqlıdır. Diqqətimi ən çox cəlb edən orfoqrafik cəhətdən səhvlərini tələbələrin qəbul etmələridir. Orfoqrafik səhvlə əlaqədar olaraq yazı işlərində qiymətlərinin salınması ilə heç cür razılaşmırlar. Aparduğumuz işlər arasında ən mühüm və ən sadəsi məhz bununla bağlıdır. Bütün kafedralara, müəllimlərə tapşırıq verilib ki, ixtisasından asılı olmayaraq, tələbələrə yazı savadına diqqət göstərməlidir. Bu məsələ üzərində çox işləyirik və əminəm ki, qısa müddət sonra bu işimizin nəticəsini görəəcəyik. Tələbələrə tezliklə anlayacaq ki, düzgün yazı hər peşəkarın, hər mütəxəssisin ilk göstəricisidir".

BSU seçilir

Universitet rektoru tələbələrə dünyagörüşünün, universitetdə verilən təhsilin keyfiyyətinin artırılması məqsədi ilə aparılan çoxşaxəli əməkdaşlıqlardan da söhbət açıb: "Universitetlərlə əlaqələrimiz çox sıxdır. Çoxlu sayda birgə tədbirlərimiz var. Bu il əməkdaşlığımızın xarici ölkə jurnallarında çap olunan məqalələrinin də sayı artıb".

Nurlana Əliyevanın sözlərinə görə, Bakı Slavyan Universiteti Slavyan ölkələri universitetlərinin arasında sayılıb-seçilir. Tələbə və müəllim mübadiləsi həyata keçirilir. Xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən 8 universitetdə Azərbaycan mədəniyyəti və tədrisi mərkəzi fəaliyyət göstərir. Həmin mərkəzlərdə Azərbaycan təbliğ olunur. Mərkəzlərin təşkil olunduğu universitetlərin tələbələri ölkəmizin mədəniyyəti, ədəbiyyatı, incəsənəti ilə yaxından tanış olurlar. Elə Bakı Slavyan Universitetində də 9 ölkənin mədəniyyət və tədrisi mərkəzi fəaliyyət göstərir.

BSU-da münəqişələr necə həll edilir?

BSU-da hər fakültələr üzrə münəqişə komissiyaları fəaliyyət göstərir. İmtahan prosesi ilə bağlı hər hansı etirazı olan tələbələr ilk növbədə fakültələr üzrə təşkil edilən komissiyalara müraciət edirlər. Onların tələb və şikayətləri təmin edilməyə, bu dəfə Mərkəzi Münəqişə Komissiyasına üz tuturlar. İmtahan sessiyası başlayandan Mərkəzi Komissiyaya artıq 40 nəfər müraciət edib. Müraciət edənlər qiymətləndirmədən narazı qalanlar olub. Onlardan 23 nəfərin şikayəti haqlı hesab edilərək qiyməti qaldırılıb. Nurlana Əliyevanın sözlərinə görə, burada 1-2 ballıq fərddən söhbət gedir: "Qərarımız belədir ki, bal daha çox qaldırılsa, o zaman dərəcə deyən və imtahan cavablarını yoxlayan müəllimlər dəvət edilir. Tələbənin qiymətində niyə bu qədər çox fərq yarandığı onlarla birgə araşdırılır. Az-az da olsa, belə faktların fərqi var, sonuna qədər araşdırırıq".

Yüksək balla universitetə qəbul olunanlar da Pedaqoji fakültənin tələbələridir

Jurnalistlər imtahan prosesini izləmək üçün auditoriyalara baş çəkiblər.

Zalda universitetin ən böyük fakültəsinin - Pedaqoji fakültənin tələbələri imtahan verir.

Məlumat üçün qeyd edək ki, bu fakültədə 1100 tələbə təhsil alır. 4 ixtisas üzrə müəllim hazırlığı həyata keçirilir. Xarici dil (Rus dili) müəllimliyi, İbtidai sinif müəllimliyi (rus və Azərbaycan bölməsi), Məktəbəqədər təlim və tərbiyə, Təhsildə sosial-psixoloji xidmət ixtisasları üzrə ali təhsilli kadrlar hazırlanır. Bu ixtisaslardan ikisi yenedir. Məktəbəqədər təlim və tərbiyə ixtisası üzrə iki ildir ki, tədrisə başlanılıb. Ali təhsilli tərbiyəçilər cəmi 3 qrupdan ibarətdir. Növbəti illərdə bu qrupların sayının ar-

Operativ qərarqah münəqişələri operativ həll edir

Beynəlxalq münasibətlər fakültəsində regionşünaslıq ixtisası üzrə təhsil alan III kurs tələbəsi İbrahim Miriyev də üçüncü imtahanı verir. Hər imtahanından uğurla keçib. Bu gün də nəticələrinin yaxşı olacağına ümidlidir.

Beynəlxalq münasibətlər fakültəsinin dekanı Şirinbəy Əliyevin sözlərinə görə, bu ixtisas üzrə təhsil alan fərqli qruplar imtahan verir. Auditoriyada 4 bolqarşünas, 3 yunanşünas, 11 nəfər Türkiyəşünas imtahan verir. Dekan qeyd edib ki, bu ixtisas üzrə təhsil alan tələbələr imtahanda və ümumi fənlərdə bir yerdə təhsil alsalar da, ixtisas fənlərində ayrılırlar.

Növbəti auditoriyada III kurs tələbələri Dünya siyasəti fənnindən imtahan verir. Zəhra Məmmədova xarici dillər kafedrasının müəllimidir. Burada imtahan prosesinə nəzarət edir. Bu ixtisas üzrə 20 tələbə imtahan verməli olsa da, 2 nəfər imtahanda iştirak etmir. 8 tələbə isə artıq suallara cavab verib və imtahandan çıxtı. Hər hansı münəqişəli vəziyyət yaranmayıb.

Bəs, münəqişəli vəziyyət yaranarsa, onu kim, necə həll edir? Bakı Slavyan Universitetində bu məqsədlə Operativ qərarqah fəaliyyət göstərir. Yanvarın 3-də payız semestrini üzrə imtahan sessiyası başlayandan bu qərarqah da işə başlayıb. 13 nəfərdən təşkil edilib. Qərarqahın rəhbəri, professor Habil Məmmədov tələbələrə şikayətlərinə onları özlərinin və valideynlərinin iştirakı ilə baxıldığını, buraxılmış səhvlərin bir-bir izah edildiyini, bir sözlə, ədalətə, obyektivliyə tam zəmanət verildiyini vurğulayıb.

taçağı sübhə doğurmur.

Təhsildə sosial-psixoloji xidmət ixtisası üzrə BSU bu il ilk məzunlarını məktəblərin ixtiyarına verəcək. Məktəb psixoloqları zərurət hiss edilən məktəblərdə növbəti tədris ilindən işə başlaya biləcəklər. Hələlik Pedaqoji fakültənin IV kurs tələbələri 3 aylıq təcürbəyə hazırlaşır. Fevral ayından 135 tələbə məktəblərdə dərəcə deyəcək.

Fakültənin dekanı Flora Naciyeva bildirib ki, universitetdə ən yaxşı oxuyan tələbələr də, yüksək balla universitetə qəbul olunanlar da Pedaqoji fakültənin tələbələridir: "Xüsusi ibtidai sinif müəllimliyi ixtisası üzrə məzunlarımız dərhal işə götürülür. Yüksək balla universitetə daxil olan tələbələr arasında bu fakültənin tələbələri çoxdur. Bu siyahının ilk sıralarında olan 545 balla Səkinə Nəcəfova ibtidai sinif müəllimliyi ixtisası üzrə Azərbaycan bölməsində, 539 balla Aysel Abbasova rus bölməsində təhsil alır.

Tərcüməçilər öz universitetindən razıdır

Fidan Hüseynova pedaqoji fakültənin ibtidai sinif müəllimliyi ixtisası üzrə rus bölməsində oxuyur: "İmtahan saat 9-da başlayıb. 11.30-dək davam edəcək. 5 suala cavab verməliyəm. Suallardan ikisi praktikdir. Artıq hər biri ilə bağlı fikrim var. Düşünürəm ki, hamısına düzgün cavab verəcəyəm. Bu imtahana yaxşı hazırlaşmışam. Suallar imtahandan əvvəl bizə təqdim edilmişdi. Elə həmin suallar əsasında hazırlaşmışıq. Bu, mənim üçüncü imtahanımdır".

Başqa bir imtahan zalında tərcüməçilik ixtisası üzrə imtahan başlayıb.

Firudin Məsimov Tərcümə fa-

kültəsinin Azərbaycan -rus dili tərcüməçiliyi ixtisası üzrə təhsil alır. Hazırda üçüncü imtahanıdır: "Əvvəlki imtahanların da nəticəsi yaxşıdır. Bu dəfə də uğurlu olacağıma ümid edirəm".

Semestr ərzində oxuduğu üçün imtahan prosesinin ona ağır gəlmədiyini deyən tələbə universitetindən razıdır: "Təhsilimiz keyfiyyətlidir. Təhsil mühiti yaxşıdır. Normal müəllim-tələbə münasibətləri var".

Röya Haqverdiyeva və Leyla Səfərovanı da universitet mühiti təmamilə qane edir. Bakı Slavyan Universitetinin məzunu olacaqlar. Bu, hər ikisi üçün qiymətlidir. İndiyədək imtahanlarında bir çətinlikləri olmayıb: "Bu imtahanımı da uğurla verəcəyəm. Sualların hər biri ilə bağlı cavabımız hazırdır".

Ayvan Arzumov Tərcümə fakültəsində ingilis dili üzrə I kurs tələbəsidir. Artıq üçüncü imtahanı verir. Hələlik kəsiri də yoxdur, narazılıq da. Təhsil mühitini də qənaətbəxş sayır.

"...hər tələbə əmin olur ki..."

BSU-nun auditoriyalarında sadəcə tələbələr imtahan vermir. Bu günlərdə magistrantlar da tədris ilinin ilk yarısında necə öyrəndiklərini, nə qazandıqlarının hesabını verirlər. Universitetdə 200 nəfərdən çox magistr təhsil alır. Tələbələrə heç də fərqlənməyən Toğrul Ələkbərlidən də magistrantdır. Azərbaycan dili ixtisası üzrə təhsil alır. 546 balla universitetə, 105 balla magistraturaya daxil olub: "Universiteti bitirəndə hər tələbə əmin olur ki, ölkəmizdə ən yaxşı universitetlərdən birində təhsil alır. İki imtahanımı uğurla vermişəm. Bu imtahanımın da nəticəsi yaxşı olacaq".

AzTU-da ictimaiyyət nümayəndələri və valideynlər imtahan prosesini izləyiblər

İmtahan sessiyasında 8519 tələbə iştirak edir

İstər yazılı, istərsə də test imtahanlarının nəticələri dərhal həmin sistemdə qeydə alınır. Tələbə test imtahanlarının nəticələrini cavabları təsdiq etdikdən sonra dərhal kompüterin ekranından görür. Yazılı imtahanlar da test imtahanları kimi ciddi nəzarətə götürülüb. Belə ki, yazılar şifrələnir, sonra yoxlanılır və həmin qiymətlər tələbələrə elan edilir. Hər günün sonunda isə istər yazılı, istərsə də test imtahanlarının nəticələri universitetin Elektron Portalında yerləşdirilir.

Xalq Yahudov daha sonra universitetdə imtahan sessiyasının gedişinə nəzarət etmək məqsədilə Qərarqah və Apelyasiya Komissiyasının təşkil olunduğunu da diqqətə çatdırıb. Qiymətləndirmədən narazı

qalan tələbələr Apelyasiya Komissiyasına ərizə ilə müraciət etməsi üçün şərait yaradıldığını söyləyib. Bildirilib ki, adıçəkilən komissiya bütün müraciətlərə baxır, araşdırır, qiymətləndirmədə şəffaflıq və obyektivliyi təmin edir.

Rektor əvəzi Xalq Yahudov İctimai Şura üzvlərinə və KİV nümayəndələrinə universitetdə imtahan prosesinin müşahidə olunması üçün hər həftə sonu valideynlərin iştirakının da təmin edildiyini, imtahan sessiyası dövründə hər həftənin şənbə günləri "Açıq qapı" keçirildiyini deyərək şikayət və təklifləri olan valideyn və tələbələrə sərbəst müraciət etmək imkanına malik olduqlarını qeyd edib.

Sonda universitetin Heydər Əli-

yev Mərkəzində ali təhsil müəssisəsinin rəhbərliyinin, təhsil ekspertlərinin, media nümayəndələrinin və valideynlərin iştirakı ilə imtahan prosesinin gedişini ilə bağlı müzakirə keçirilib, iştirakçılar öz fikirlərini bölüşüblər. Müşahidəçilər universitetdə imtahanların yüksək səviyyədə təşkil olunduğunu, lazımı şəraitin yaradıldığını, tələbələrə bilimin qiymətləndirilməsində obyektivliyin təmin edildiyini bildirdilər.

Məlumat üçün bildirik ki, AzTU-da qış imtahan sessiyasında 8519 tələbə iştirak edir. İmtahanların keçirilməsində şəffaflığın təmin olunması üçün universitetin tədris-köməkçi heyətindən təşkil olunmuş 105 nəzarətçi kordinator sessiyaya səfərbər edilib.

Samirə KƏRİMOVA

Yanvarın 15-də Azərbaycan Texniki Universitetində (AzTU) qış imtahan sessiyasının gedişini ilə tanış olmaq üçün mediatur təşkil edilib. Mediatorda universitetin İctimai Şurasının üzvləri, valideynlər və media təmsilçiləri iştirak edib.

Tur iştirakçıları universitetin bir neçə auditoriyasında imtahanların

gedişini izləyib və cavabların yoxlanılması prosesi haqqında məlumat əldə ediblər.

AzTU-nun rektor əvəzi, professor Xalq Yahudov imtahanların təşkili ilə bağlı bir sıra işlərin görüldüyünü diqqətə çatdıraraq universitetdə imtahanların həm test üsulu ilə, həm də yazılı formada keçirildiyini qeyd edib. Bildirilib ki, ali təhsil müəssisəsində övvəllər yalnız Xü-

susi texnika və texnologiya fakültəsinin, SABAH qruplarının tələbələri və magistr yazılı imtahan verir. Hazırda isə I, II və III kursda oxuyan bütün tələbələrdən də imtahanlar yazılı şəkildə götürülür. X. Yahudov qeyd edib ki, ali təhsil müəssisəsində tədris prosesi və imtahanların təşkili üzrə bütün məsələlər "Elektron Universitet Portalı" vasitəsilə nəzarətə götürülür. Bu zaman

Xülasə

Bu məqalənin məqsədi 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə Azərbaycanın paytaxtı Bakıda baş verən qətləmə haqqında məlumat verib, Heydər Əliyevin bu qətləmə haqqındakı fikirlərini oxuculara təqdim etməkdir. Tariximizdə çox kədrli bir hadisə olaraq yer alan 20 Yanvar qırğınının Sovet ordusu qadın, uşaq, qocaya fərq qoymadan müstəqillik istəyən azərbaycanlıları mərhəmətsizcəsinə qətl etmişdir. Azərbaycan xalqına qarşı tətbiq edilən bu vəhşilik əks-təsir yaratmış və müstəqil Azərbaycan Respublikasının qurulmasında dönüş nöqtələrindən biri olmuşdur. Bu faciədən sonra Azərbaycan xalqı səsinə daha da yüksəklərə çatdırmaq üçün səy göstərmiş, 18 oktyabr 1991-ci ildə müvəffəqiyyət qazanaraq, müstəqilliyini bütün dünyaya elan etmişdir.

Heydər Əliyev 1990-cı il yanvarın 20-də baş verən bu hadisənin Azərbaycan xalqına qarşı törədilmiş bir cinayət olduğunu dilə gətirərək, Azərbaycanlı idarəçilərin bu hadisə haqqında lazımı tədbirləri görmədiyini diqqətə çatdıraraq, qətləməni törədən və bu qırğında günahkar olan insanların ciddi şəkildə cəzalandırılmasının vacibliyini bildirmişdir.

20 yanvar qırğınının mahiyyəti

1980-ci illərdə SSRİ üçün həm iqtisadi, həm də siyasi çətinliklər başlamışdı. Mixail Qorbaçovun başçılığı ilə aparılan bir sıra islahat tədbirləri bu çətinliklərə çarə olmamış, yarımçıq qalmışdı. Bu şərait isə zəngin təbii sərvətləri olan Azərbaycanın talan edilməsinə yol açmışdı. Azərbaycan xalqına göz gör-ör ermənilər tərəfindən edilən haqsızlıqlara həm ümumittifaq, həm də Azərbaycan Kommunist Partiyasının səssiz qalması azərbaycanlıları hərəkətə keçirmişdir. Xalq uzun müddətdir davam edən təzyiqləndirilməyə meydanlarda “Azadlıq!” şüarlarını səsləndirməyə başlamışdı. Ermənilərin tarixi Azərbaycan torpaqlarında, Qarabağda və sərhəd bölgələrində Azərbaycan xalqına qarşı tətbiq etdiyi qəddarlıqlar nəticəsində məcburi köçlər olmuşdur. Belə bir şəraitdə Moskvanın da ermənilər lehəinə mövqeyi vəziyyəti daha da gərginləşdirmişdi.

SSRİ Ali Soveti Rəyasət Heyətinin 1990-cı il yanvarın 15-də DQMV və bəzi bölgələrdə fəvqəladə vəziyyətin elan edilməsi haqqında qərarının 7-ci maddəsində Azərbaycan SSR Ali Sovetinə bu vəziyyəti tətbiq etməyin çərçivəsini Bakı və Gəncə bölgələrinə qədər genişləndirməyi təklif etməsi Azərbaycan xalqı tərəfindən ədalətsiz bir qərar kimi qiymətləndirilmiş və narazılıqla qarşılanmışdır (*Nazim Cafersoy. “Azərbaycan da 20 Ocak 1990 Yanvar Katliamı” Türkiye Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Analiz Merkezi. 2012 <http://turksam.org/20-ocak-1990-yanvar-katliami>*). Əslində Bakıda və Gəncədə fəvqəladə vəziyyət elan edərək buraya qoşun yeritmək istəyən sovet rejimi Azərbaycanı yüksələn milli azadlıq hərəkatını boğacağı düşünürdü. Azərbaycan xalqı sovet hökuməti tərəfindən özünə göstərilən tamamilə haqsız münasibətə qarşı Bakı şəhərinin ətrafında barrikadalar qura-raq etiraz edəcəyini bildirmişdi. Yəni 18 yanvar 1990-cı il tarixində Bakı və digər bölgələrdə böyük yürüşlər təşkil edilmiş, artıq respublika miqyasında ümumi bir tətbiq elan olunmuşdu. Belə şəraitdə sovet rejimi 1990-cı ilin 19 yanvar günü Bakıda fəvqəladə vəziyyət elan etdi. Bu barədə əmrin gecə yarısı həyata keçirilməsi gözlənmədən, hələ saat 20:00 olmadan Azərbaycan Televiziyası SSRİ xüsusi təyinatlıları tərəfindən partladıldı. Məqsəd xalqa xəbər vermədən onlara silahlı hücum etmək, küçədəki insanları qətlə yetirmək idi. Sovet ordusunun yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə odlu silahlardan istifadə edərək Bakıya girişi nəticəsində 137 nəfər şəhid olmuş, təxminən, 700 adam yaralanmış, bir çox mülki insan isə həbs edilmişdir. Əksəriyyəti xalq hərəkatının iştirakçıları olan vətəndaşlar isə bu işğala qarşı əlindən gəldiyi qədər müqavimət göstərərək qarşı çıxmışdır.

Tibbi ekspertiza nümayəndələri cəsədlərə baxış keçirərək, əsgərlərin dinc əhaliyə qarşı xüsusi təyinatlı güllələrdən istifadə etdiyini müəyyənləşdirmişdir. Müvafiq dairələrdə aparılan araşdırmalara görə, əsgərlərin istifadə etdiyi MJV-13 tipli mərmilərin ağırlıq mərkəzi dəyişdirilmişdir. Bu isə güllənin maneəyə rast gəldiyi zaman gedib istiqamətini dəyişməsinə səbəb olur. Bu tip güllələrin insan bədəni ilə təması əsnasında mərmii üzərindəki qabığın parçalanması və nüvədən ayrılması nəticəsində zərər gücü xeyli artırır (*Yasin Aslan, Azərbaycan Tam Bağımsızlıq Yolu-nda, s.49*).

Rus ordusu Bakının ardınca Naxçıvana, Lənkərana və bəzi digər bölgələrə də girdi. Qorbaçov Azərbaycan ərazilərinə əsgər göndərərək Gəncə ətrafında və Xanlar rayonunda hücum keçən ermənilərə qarşı heç bir silahlı hərbi müdaxilə etməmişdir. Qorbaçovun bu siyasəti digər müsəlman dövlətlərə tətbiq olunan siyasətin də əsasını təşkil edirdi. Xristian Qərb dünyasının diqqətini çəkmək istəməyən Moskva ermənilərə müdaxilə etməmiş, lakin məsələyə ikili standartlardan yanaşaraq, eyni mövqeyi Azərbaycana qarşı göstərmiş-

20 Yanvar faciəsi və Heydər Əliyevin prinsipial mövqeyi

Rağıp KİRAZ,

Kastamonu Universiteti Fən-ədəbiyyat fakültəsi Tarix bölümünün 4-cü kurs tələbəsi

mişdir (*“Bakı'de Halk Rus Askerleri İle Çarpışıyor”, Türkiye Gazetesi, 20.01.1990; “Kızıl Ordu Bakı'de Kan Döküyor”, Tercüman Gazetesi, 20.01.1990*).

Azərbaycan SSR Ali Soveti qırğını araşdırmaq üçün komissiya təşkil etmiş, komissiyanın qərarı ilə azərbaycanlılara qarşı çox böyük bir cinayət işləndiyini, SSRİ prezidenti Qorbaçovun, Yazovun, Kryuçkovun məsul olduqları da bu hesabatda qeyd edilmişdir. Bu qətləmənin məqsədinin başlıca olaraq, Azərbaycan milli azadlıq hərəkatına zərbə vurmaq olduğu aşkar görünür. Qarabağ müharibəsi ilə birlikdə yurdlarından köçürülən azərbaycanlıların sovet hakimiyyətinə qarşı narazılığı gündən-günə artmışdır. Eyni zamanda təbii sərvətlər baxımından zəngin olan Azərbaycanın müstəqillik qazanması sovet hökuməti üçün son dərəcə arzuolunmaz bir hadisə idi. Bu səbəbdən sovet rejimi Azərbaycanda yüksələn müstəqillik hərəkatını nə yolla olursa-olsun yatırmaq, sovetlərə bağlı digər respublikaların heç vaxt müstəqillik hərəkatına can atmamaları üçün onlara da bir ibrət dersi vermək qərarına gəlmişdi. Bu fikir əsasında Qanlı Yanvar qırğını baş verdi. Ancaq bu vəziyyət əks-təsir göstərdi və bundan sonrakı prosesdə digər respublikalar da “növbə bizə də gələcək” qorxusu ilə hərəkatə keçdi. 1991-ci ildə onların hamısı müstəqilliklərini elan etdilər. Beləliklə, qanlı Bakı hadisələrini planlaşdıran və həyata keçirənlərlə yanaşı, totalitar kommunist sistemi və onu təmsil edən Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının oliqarxiya liderliyi, DTK, Daxili İşlər Nazirliyi və həmçinin partiya, dövlət təbliğat məşini əsas cinayətkarlar sayılırdı (*Yasin Aslan, Azərbaycan Tam Bağımsızlıq Yolu-nda, s.52*).

Hadisələrin inkişafı Azərbaycanda xalq hərəkatının daha da genişlənməsinə və güclənməsinə təmin etdiyi kimi, ölkədə müstəqillik istəyini daha güclü bir şəkildə gündəmə gətirdi. Bu proses Azərbaycanı müstəqilliyə aparacaq olan xalq hərəkatının da təşkilatlanmasını və güclənməsinə təmin etdi. Nəhayət, hadisələrin böyüməsi səbəbindən Azərbaycan Kommunist Partiyasının birinci katibi Ə.Vəzirov ölkəni tərk etmək məcburiyyətində qaldı.

Heydər Əliyevin faciəyə qarşı mövqeyi

1923-cü ildə Naxçıvanda dünyaya gələn Heydər Əliyev 1969-1982-ci illərdə Azərbaycana rəhbərlik etmiş, daha sonra isə beş il SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini olmuşdur. Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin başlaması ilə davam edən proseslərdə Heydər Əliyev SSRİ-nin siyasətini tənqid edən mövqedən çıxış etmişdir. 1991-ci ilin iyun ayında Sovet İttifaqı Kommunist Partiyasının üzvlüyündən istefa vermiş, 1991-1993-cü illər arasında Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Sovetinə sədrlik etmiş, həmçinin 1992-ci ildə Naxçıvanda keçirilən partiya qurultayında Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri seçilmişdir. 1993-2003-cü illərdə isə Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti olmuşdur.

Bəhs etdiyimiz gərgin və təlatümlü bir dövrdə Heydər Əliyev Azərbaycan tarixində çox mühüm rol oynayan, Azərbaycan xalqının qəlbində böyük ağırlıq hissə oyanan, eyni zamanda Azərbaycan xalqının imperiya siyasətinə qarşı haqq davasında çox əhəmiyyətli

yeri olan Qara Yanvar qırğını ilə bağlı Moskvada çıxış etmişdir.

Belə ki, 21 yanvar 1990-cı ildə Heydər Əliyev Moskvada Azərbaycanın Daimi nümayəndəliyində gələrkən, bu vəhşiliyi qətiyyətlə pisləməklə yanaşı, onun törədilməsi səbəblərini də açıqladı, təşkilatçıların, günahkarların adını bütün dünyaya bəyan etdi. Görkəmli dövlət xadiminin bəyanatında deyilirdi:

“Əziz həmvətənlərim, xanımlar və canblar!

Bildiyiniz kimi, uzun illər Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini vəzifələrində işləmiş, Sov. İKP MK Siyasi Bürosunun üzvü olmuşam. Geniş infarktı keçirmişəm. Xəstəliyimlə əlaqədar iki ildən artıqdır ki, pensiyadayam. Azərbaycanı tərk etdiyim 1982-ci ilin dekabrından keçən müddətdə bu gün ilk dəfədir ki, Azərbaycan SSR-in Moskvadakı Daimi nümayəndəliyinin astanasına qədim qoyuram. Mən baş vermiş hadisələr haqqında dünən xəbər tutmuşam və təbii ki, bu hadisəyə laqeyd qala bilməzdim. Buraya ən əvvəl ona görə gəlmişəm ki, Azərbaycanın Moskvada kiçik parçası olan Daimi nümayəndəliyində böyük itkilərə səbəb olmuş faciə ilə bağlı bütün Azərbaycan xalqına başsağlığı verim. İkinci tərəfdən, bu məsələyə öz münasibətimi bildirmək istəyirəm. Azərbaycanın Moskvadakı daimi nümayəndəsi Söhrab İbrahimovdan xahiş edirəm ki, mənim sözlərimi, kədərimi, başsağlığımı Azərbaycan xalqına çatdırsın. Hazırda başqa imkanım olmadığı üçün təəssüf hissi keçirirəm.

Azərbaycanda baş vermiş hadisələrə gəlinə, mən onları hüquqa, demokratiyaya yabançı, humanizmə və ölkəmizdə elan olunmuş hüquqi dövlət quruculuğu prinsiplərinə zidd hesab edirəm. Azərbaycanda yaranmış mürəkkəb vəziyyətin bir sıra səbəbləri vardır. Vaxtımızın məhdudluğundan bu məsələlərin üzərində ətraflı dayanmaq istəmirəm.

Artıq iki ildir ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında millətərarası münaqişə gedir. Həmin münaqişəni Dağlıq Qarabağ və onun ətrafında baş verən hadisələr törətməmişdir. Azərbaycan və Ermənistan, eləcə də ölkənin ali siyasi partiya rəhbərlərinə bu məsələni tənzimləmək, daxili müharibəyə, millətərarası münaqişəyə son qoymaq və milli mənsubiyyətindən asılı olmayaraq hər bir adamın ümumi federativ ittifaq olan SSRİ-də əzad yaşamasına şərait yaratmaq üçün iki illik müddət kifayət idi.

Hesab edirəm ki, ötən iki ildə bu istiqamətdə lazımi səviyyədə iş aparılmamışdır. Dağlıq Qarabağ hadisələrinin ilkin mərhələsində ölkənin ali partiya siyasi rəhbərliyi tərəfindən vaxtında zəruri tədbirlər görülsə idi, gərginlik indiki həddə çatmaz, tərəflər itkilərə məruz qalmaz, başlıcası isə, 1990-cı il yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə çoxlu insan qırğını ilə nəticələnən hərbi müdaxilə üçün də zəmin yaranmazdı.

Bunlar üçün, ilk növbədə, Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin artıq sabiq birinci katibi Vəzirov müqəssirdir. Bu yüksək vəzifədə olduğu müddətdə o, Azərbaycanı vaxtında sabitləşdirmək üçün heç nə etməmişdir. Əksinə, özünün səhv addımları, yaramaz iş üslubu, yanlış siyasi maneəvərləri ilə xalqla öz arasında uçurum yaratmışdır. Xalq isə hiddətlənmişdir. Elə buna görə də Bakıda və Azərbaycanın digər şəhər və rayonlarında aylarla davam edən mitinqlərdə dəfələrlə Azərbaycanın partiya rəhbərlərinin istefası tələbi irəli sürülmüşdür. Söhbət, əslində, Vəzirovun istefasından gəldir. Bəs bu məsələ indiyə kimi niyə həll

olunmamışdır? Yalnız dünən Bakı şəhərinə ordu yeridildikdən, qırğın və dağıntılar baş verdikdən sonra Vəzirov Azərbaycandan, əslində, qaçmışdır. Bu, böyük səhvdir. Ən böyük səhv isə, sözsüz ki, qeyri-ciddi, bu yüksək vəzifəyə asla yaramayan adamın bir vaxt Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinə birinci katib təyin edilməsi idi. Ancaq iş təkcə bununla bitmir.

İndi yanvarın 19-dan 20-nə keçən gecə baş vermiş və bu gün də davam edən faciənin üstündə dayanmaq istəyirəm. Hesab edirəm ki, Azərbaycandakı vəziyyəti öz axarına salmaq, siyasi həyatdakı qeyri-sabitliyi nizamlamaq üçün kifayət qədər imkan olmuşdur. Təəssüf ki, Azərbaycan rəhbərliyi, həmçinin ölkənin ali siyasi rəhbərliyi bu imkanlardan istifadə edə bilməmişdir. Sərhədlərə edilən təcavüzü vaxtında aradan qaldırmaq mümkün idi. Axı üç ay əvvəl sərhəd zolağı ilə bağlı camaat öz tələblərini irəli sürmüşdü. Fəqət heç kas onlarla görüşmək, izahat işi aparmaq və lazımi ölçü götürmək istəməmişdir.

Təkrar edirəm: camaatı sakitləşdirmək üçün də imkanlar tükənməmişdi. İki-üç ay əvvəl Azərbaycan partiyası rəhbərliyinin möhkəmləndirilməsi məsələsi həll edilsə idi, vəziyyət gərginləşməz, ordu yeridilməsinə zərurət yaranmazdı. Bütün vəziyyətlərdə, hesab edirəm ki, məsələni siyasi cəhətdən tənzimləmək, xalqla mükəliməyə girmək üçün əlverişli imkanlar olmuşdur. Lakin onlardan səmərəli istifadə edilməmişdir. Nəhayət, 19-dan 20-nə keçən gecə sovet ordusunun, SSRİ DİN-in böyük kontingenti Bakı şəhərinə yeridilmişdir. Nəticəsi isə göz qabağındadır. Bunun törətdiyi faciələr hamımıza məlumdur.

Belə qərar qəbul etmiş adamların hərəkətini siyasi qəbahət sayıram. Bəli, kobud siyasi səhv buraxılmışdır. Onlar, sadəcə olaraq, respublikadakı əsl vəziyyəti qiymətləndirə bilməmiş, Azərbaycan xalqının psixologiyasını anlamamış, əhalinin müxtəlif təbəqələri ilə əlaqələri zəiflətməmişlər. Onlar, görünür, bu işlərin belə ağır faciəyə çevriləcəyini əvvəlcədən düşünməmişlər.

Bütün bunlar qabaqcadan nəzərə alınmalı və vaxtında vacib, zəruri tədbirlər qəbul edilməli idi. Ordu yeridilmiş, günahsız adamlar həlak olmuşlar. Yeri gəlmişkən deyim ki, ölənlər arasında hərbi qulluqçuların olması haqqında da məlumatlar daxil olur. Sual olunur: ölkənin ali dövlət, partiya rəhbərliyinin səhv qərarı ucundan, olmayan qiyamı yatırtmaq adı ilə Azərbaycana göndərilmiş rus gənclərinin günahı nədir?

Azərbaycana kənardan böyük ordu kontingenti yeridilmişdir. Respublikada neçə ordu birləşməsinin olduğu mənə yaxşı bəllidir. Azərbaycanda kifayət qədər 4-cü ordu, Xəzər Hərbi Dəniz Donanması, desant qoşunlarının diviziyası, Hava Hücumundan Müdafiə Qoşunları, DİN-in daxili qoşun birləşmələri vardır. Oraya əlavə qoşun yeritmək nəyə lazım idi? Əgər belə zərurət var idisə, orada yerləşən hərbi hissələrdən də istifadə etmək olardı. Belə qərar qəbul edən Azərbaycan rəhbərliyi, hamudan əvvəl isə bərk ayaqda Azərbaycanı qoyub qaçmış Vəzirov öz xalqı qarşısında məsuliyyət daşımalıdır. Ölkənin ali siyasi rəhbərliyinə yanlış məlumat verənlər də məsuliyyət daşımalıdır.

Zənnimcə, ölkənin ali siyasi rəhbərliyinə vəziyyət barədə vaxtında kifayət qədər düzgün, dəqiq, obyektiv informasiyalar çatdırılmamışdır. Rəhbərlik çətinliyə salındığından belə qərar qəbul etmişdir. Qırğın törədənlərin hamısı layiqincə cəzalandırılmalıdır.

1. 21 yanvar 1990-cı il, Moskva” (*Heydər Əliyev: “Qırğın törədənlərinin hamısı layiqincə cəzalandırılmalıdır” (Moskva, 21 yanvar 1990-cı il), “Azərbaycan” qəzeti, 20.01.2010, s.2*).

Nəticə

Heç şübhə yoxdur ki, 20 yanvar 1990-cı il hadisələri Azərbaycan Respublikasının müstəqilliyə gedən yolunda ən böyük sınaqlardan biri olmuş və Azərbaycan xalqı bu sınaqdan üzəg, almaqçı çıxmamışdır. Hadisənin ertəsi günü Heydər Əliyevin imperiya mərkəzi olan Moskvada mətbuat konfransı keçirməsi, sovet rejimini ifşa etməsi və həqiqəti dünya ictimaiyyətinə çatdırması da bu yolda böyük bir cəsarət nümunəsi olmuşdur.

16 dekabr 1999-cu il tarixdə Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev 20 Yanvar faciəsinin 10-cu ildönümünü haqqında fərman imzalayaraq bu günün xatirəsinə dövlət səviyyəsində lazımi hazırlıq və mərasimlərin keçirilməsi barədə göstəriş vermişdir. 20 Yanvar qətləməni hər il Ümumxalq Hüzn Günü kimi qeyd edilir və dövlət səviyyəsində tədbirlər keçirilir. Şəhidlərin dəfn edildiyi Şəhidlər Xiyabanı dövlətin yüksək səviyyəli rəsmi şəxsləri və xalq tərəfindən ziyarət edilir.

Bu gün Rusiya Federasiyası özünü qətləmənin səbəbkarı olan SSRİ-nin varisi kimi görür. Uzun müddət 20 Yanvar faciəsinə lazımi diqqət göstərməyən Rusiya Federasiyası dövlət rəsmilərinin bu qətləmə dair mövqelərində V.V.Putin dövründə müsbət dəyişikliklər görünür. Rusiya Federasiyasının prezidenti Vladimir Putin 2001-ci ildə Azərbaycanda səfərdə olarkən Şəhidlər Xiyabanını ziyarət edərək əkil qoymuş, şəhidlərin xatirəsini sü-
kutla yad etmişdir.

“Əbədiyyətə qovuşan ömür”

Milli Qəhrəman oxuduğu məktəbdə anılıb

Yusif ƏLİYEV

İnsana məxsus ali keyfiyyətlərdən olan qəhrəmanlıq haqqında çox deyilib, çox yazılıb. Qəhrəmanlığı vəsf edən bəddii nümunələr də kifayət qədərdir. Lakin tanınmış türk şairi Nihal Atsızın aşağıdakı mısraları qəhrəmanlığı daha dəqiq və daha poetik ifadə edir:

*Qəhrəmanlıq nə yalnız
bir yüksəliş deməkdir.
Nə də ulduzlar kimi
parlayıb sönməkdir...
Qəhrəmanlıq-icrək
acı ölüm təsindən,
irəliyə atılmaq
və sonra dönməkdir...*

Bəli, məhz ölüm kasasından içib irəli atılan, bu atılışla qəhrəmanlıq nümunəsi göstərən və bir daha geri dönməyən qəhrəmandan söz açıları həmin gün. Daha dəqiq desək, yanvarın 11-də. Qəhrəman Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Kazım Məmmədov idi. Tədbiri keçirən isə onun vaxtilə təhsil aldığı, indi isə adını daşıyan təhsil ocağı-Cəbrayıl rayonu Böyük Mərcanlı kənd orta məktəbi. Məktəb növbəti dəfə öz qəhrəmanının onun adına layiq düzənlədiyi tədbirlə anırdı.

Qəhrəmanlığın meydanı genişdir. Onu döyüşdə də göstərmək olar, arxada da. Düşmənin çoxlu sayda canlı qüvvəsini, texnikasını məhv etmək də, yəralı əsgər yoldaşlarını qızğın atəş xəttindən sağ-salamat çıxarmaq da qəhrəmanlıq sayılır. Əslində qəhrəmanlıq elə nəyinsə, kiminsə naminə özünü təhlükənin qoyunma atmaq, belə məqamlarda ölümün gözüne cəsərlə, dik baxmaqdır. Qəhrəmanlığın zirvəsi isə Vətən, torpaq uğrunda savaflarda, Vətənin sərhədlərini qoruyarkən, millət yolunda şəhid olmaqdır. Kazım da Dağlıq Qarabağ uğrunda döyüşlərdə qəhrəmanlıq göstərmiş, “vətən sağ olsun” deyərək əbədiyyətə qovuşmuşdu.

“Əbədiyyətə qovuşan ömür” adlanan məktəb tədbirində müəllim və şagirdlərlə yanaşı K.Məmmədovun anası Dursun Məmmədova, qardaşı, Cəbrayıl Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşı Bəşir Məmmədov, rayon icra hakimiyyətindən Vilayət Cəbrayıl, rayon təhsil şöbəsinin müdiri Zamiq Qurbanov, Bakı şəhər 116 nömrəli tam orta məktəbin direktoru Gülnaz Kərimova və b. da iştirak edirdilər. Və bir də şəhid igidinin ruhu gəlmişdi o tədbirə. Gəlmişdi ki, görsün onun adını daşıyan məktəbdə qəhrəmanlığın təkrar edo, sabah Ali Baş Komandan əmr verərsə düşmənin üzünə atılıb işğal etdiyi torpaqlarımızı onun əlindən ala biləcək gənclər yetişirmi? Bəri başdan deyək ki, məktəbin istedadlı şagirdlərinin tədbirdəki çıxışları, ifaları zamanı sərgilədikləri vətənpərvərlik ruhundan görünürdü ki, bəli, yetişir.

Tədbir açıq elan edilib Dövlət himni ifa olunduqdan sonra məktəbin direktoru Nuriyyə Ağayeva qəhrəmanın həyat və döyüş yolundan danışdı...

Qəhrəmanlıq bəzən bir anda baş versə də ona gedən yol uzun olur. Qəhrəmanlıq üçün anadangəlmə və sonralar əldə olunmuş bir çox mənəvi-iradi keyfiyyətlər gərəkdir: igidlik, vətənpərvərlik, insanlara sevgi, Vətənə məhəbbət, iman, ədalətlik və əlbəttə ki, cəsərlət. Bu keyfiyyətlər isə Kazımda vardı. O bunları ailəsindən almışdı, məktəbdə inkişaf etdirmişdi.

Kazım 1969-cu ildə Cəbrayıl rayonunun Böyük Mərcanlı kəndində anadan olmuşdu. 1986-cı ildə bu kənddəki 1 nömrəli tam orta məktəbi bitirmişdi. Həmin il sənədlərini Gəncə İnşaat Texnikumuna verib qəbul olunmuşdu. 1988-ci ildə ordu sıralarına çağırılmış, ordundan tərxis olunduqdan sonra təhsilini davam etdirmişdi. 90-cı illərin əvvəllərində vətənin başı üstünü qara buludlar alanda, erməni yaraqlıları tez-tez bölgələrimizə hücum edəndə yüzlərlə vətən oğlu kimi o da könüllü cəbhəyə yollanmışdı.

15 noyabr 1991-ci il... Gecədən xeyli keçib. Ermənilər böyük qüvvə ilə Xocavənd rayonunun Zəmzur kəndinə hücum keçir. Sayca üstün olan düşmən döyüşçülərini geri çəkilməyə məcbur edir. Mühasirə həlqəsi getdikcə daralır. Kazım boş evlərdən birində özünə mövqə seçir. Daha bir neçə düşmən yaraqlısını məhv edir. Düşmən isə geri çəkilmək bilmir. Onlar Kazımın olduğu evə od vururlar. Kiçik çavuş K.Məmmədov düşməne təslim olmayaraq qəhrəmancasına həlak olur.

N.Ağayeva belə bir qəhrəman yetişdirdikləri üçün fəxr etdiklərini deyib. Bildirib ki, Kazımın qəhrəmanlığı şagirdlərimiz üçün bir nümunədir. Pedaqoji kollektivimiz çalışır ki, məktəblilər məhz bu ruhda tərbiyə olunsun. Məktəbin foyesində Kazıma aid güşə düzəldilib. Güşədə onun həyat yolu, qəhrəmanlığına həsr edilmiş materiallar, həyatının müxtəlif anlarını əbədiləşdirən fotolar yer alıb. Elə şagird yoxdur ki, məktəbdə gələndə bu güşə önündə ayaq saxlamasın, qəhrəmana öz ehtiramını hansısa formada ifadə etməsin. Şəhid qəhrəmanın xatirəsi məktəbdə vaxtaşırı keçirilən tədbirlərlə yad olunur. Bu tədbirlərdə şagirdlər müəllimlərinin rəhbərliyi altında K.Məmmədovun həyat və döyüş yoluna dair materiallar, ona həsr olunan bəddii nümunələri toplayır və tədbirin ssenarisini bunlara əsasən hazırlayırlar. “Əbədiyyətə qovuşan ömür” tədbirini də onlar müəllimləri Seidə Quliyevanın təşkilatçılığı ilə hazırlayıblar.

Qəhrəmanın xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edildikdən sonra şagird-aparıcılar doğma vətənimiz Azərbaycanı, onun ecəzkar təbiətini, bərəkətli torpaqlarını, xalqımızın azadlıq mücahidəsini tərənnüm edən şeirlərlə tədbirə bədii ton veriblər. Öncə onlar “Hardan başlanırs vətən?” pritorik sualını cavablandıraraq vətənin üçrəngli bayrağımdan, mədəniyyətin bütün sahələrində Azərbaycanı adını dünyaya tanıtmış sənətkarlardan, Xəzərin qoynundakı Bakımdan, ucalıq, möhtəşəmlik simvolu olan Şah dağıdan, Kəpəzədən, Qoşqardan, Savalından, düşmən tapdağında qalmış torpaqlarımızdan... başladığını deyiblər. Sonra xatirəsini andıqları qəhrəmanın həyat və döyüş yolunu səhifələyiblər. Daha sonra “Ağ atlı oğlan” filmindən səhnəcik nümayiş olunub, şeirlər səsləndirilib, mahnılar ifa edilib. Şagirdlərin təqdim etdikləri ata və anasının Kazımın məzarı üstünə gəlməsi səhnəsi isə tədbirin ən kövrək anları olub. Tədbir torpaqlarımızın qaydacağına, şəhidlərimizin intiqamının düşməndən alınacağına inam notları ilə başa çatıb.

Tədbirdən sonra çıxışlar olub. Milli Qəhrəman Kazım Məmmədovun anası Dursun Məmmədova oğlunun xatirəsinə göstərilən ehtirama görə məktəbin rəhbərliyinə, müəllim və şagird kollektivinə minnətdarlığını bildirib. Deyib ki, heç bir anaya oğul dağı arzu eləmirəm: “Amma siz ki, onu belə yad edirsiniz, mən elə bilirəm ki, Kazımı itirməmişəm, o elə sizin yanınızda, aranızdadır...”.

Təhsil şöbəsinin müdiri Zamiq Qurbanov Milli Qəhrəman Kazım Məmmədovun həyat yolunun rayonun məktəblərində təhsil alan bütün şagirdlər üçün təsirli nümunə olduğunu deyib və belə bir oğul tərbiyə etdiyi üçün D.Məmmədovaya minnətdarlıq edib. Bəşir Məmmədov da qardaşının xatirəsinin məktəbdə anılmasını yüksək qiymətləndirib, tədbiri hazırlayanlara təşəkkür edib.

“100 saat Astronomiya”

Təhsil Nazirliyi Respublika Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının N.Tusi adına Şamaxı Astrofizika Rəsədxanası və Tusi-Bohm Planetariumun birgə əməkdaşlığı ilə “100 saat Astronomiya” adlı tədbir keçirilib.

2019-cu ildə Beynəlxalq Astronomiya İttifaqı (BAİ) özünün 100 illiyini və ötən dövr ərzində elm, texnika və mədəniyyəti formalaşdıran astronomik kəşfləri bayram edir. İl boyu qeyd olunacaq tədbirlər astronomiyanın elm, təhsil, davamlı inkişaf və diplomatiyadakı mühüm rolunu göstərəcəkdir.

Yubiley tədbirləri çərçivəsində yanvarın 10-dan 13-dək bütün dünyada 50 ölkədən 250-dən çox tədbir qeydiyyata keçib.

Tusi-Bohm Planetariumda dörd gün ərzində məktəblilər üçün “açıq qapı” saatları, “Kosmik kostyum” müsabiqəsi keçirilib və gecə müşahidələri aparılıb. Tədbirdə 700 nəfərdən artıq məktəbli və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaq iştirak edib.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor
Nurəddin Heydərov 538-21-66

Mühasibatlıq 539-67-74

Reklam və elanlar 539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbuat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə gününə çıxır

Bank hesabımız
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı “Mətbuat şöbəsi”
Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881
M/h: AZ 03 NABZ 013501000000002944
S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831

Lisensiyə № 022327, **İndeks:** 0003, **Tiraj** 4028, **Sifariş** 193

Məsul növbəti: Y.Əliyev

Etibarsız sayılır

“Zəngi” liseyini 2015-ci ildə bitirmiş Hüseyinzadə Tamerlan Məhəmməd oğluna verilmiş A-421558 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 1 nömrəli internat məktəbin IX sinfini 1997-ci ildə bitirmiş Musayev Elmuraz Muxtar oğluna verilmiş B-062597 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

8 nömrəli Bakı Peşə Məktəbi tərəfindən 1999-cu ildə Musayev Elmuraz Muxtar oğluna verilmiş AB-007479 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Oğuz şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbi 1996-cı ildə bitirmiş Məmmədov Zaur Kamal oğluna verilmiş A-093351 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 42 nömrəli tam orta məktəbi 2000-ci ildə bitirmiş Misirxanov Cavid Misirxan oğluna verilmiş A-409581 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2011-ci ildə Baxşıyeva (Vahabzadə) Gülay Xanlar qızına verilmiş B-224939 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şamaxı Aqrar Sənaye İqtisadiyyat Texnikumu tərəfindən 2001-ci ildə Abdullazəqov Ağasəf Ağaməhəmməd oğluna verilmiş AB-II-067335 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Milli Aviasiya Akademiyası tərəfindən 2017-ci ildə Vəliyev Fuad Qaib oğluna verilmiş “EM marın” kartı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 42 nömrəli tam orta məktəbi 2015-ci ildə bitirmiş Aslanova Fidan Adil qızına verilmiş A-399302 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qərbi Kəsp Universiteti tərəfindən 2002-ci ildə Kərimov Azər Qüdrət oğluna verilmiş MNB-006391 nömrəli magistr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

7 nömrəli Bakı Peşə Liseyi tərəfindən 2007-ci ildə Bəyəröv Elsevər Məmməd oğluna verilmiş BB-022997 nömrəli diplom və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan Universiteti tərəfindən 2009-cu ildə İbrahimov Araz İsmayıl oğluna verilmiş B-153298 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şaki Dövlət Regional Kolleci tərəfindən 2017-ci ildə Hüseynova Aminə Mələb qızına verilmiş AA-094159 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti nəzdində Azərbaycan Maliyyə İqtisad Kolleci tərəfindən 2018-ci ildə Şahbazova Səma Hüseyin qızına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 284 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş Şirnova Gülnarə Yaqub qızına verilmiş B-029509 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2010-cu ildə Mustafayev Rəşad Mehralı oğluna verilmiş B-182486 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 47 nömrəli tam orta məktəbi 2004-cü ildə bitirmiş İvanova Sabina Edvinovna verilmiş B-006608 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 284 nömrəli tam orta məktəbi 2017-ci ildə bitirmiş Sadıqzadə Medinə Əvəz qızına verilmiş C-023342 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Kooperasiya Universiteti tərəfindən 2009-cu ildə Həbibov Mirbaba Gülbaba oğluna verilmiş B-155037 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt Dövlət Universiteti tərəfindən 2005-ci ildə Məmmədova Kəmalə Çingiz qızına verilmiş B-044646 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə şəhər 32 nömrəli tam orta məktəbi 2014-cü ildə bitirmiş Əsgərov Xaləddin Fəxrəddin oğluna verilmiş A-364558 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gəncə şəhər 19 nömrəli tam orta məktəbin IX sinfini 2002-ci ildə bitirmiş İmamquliyev Elvin Qafar oğluna verilmiş 526645 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Kooperasiya Universiteti tərəfindən 2013-cü ildə Məlikzadə Rəsul Kamil oğluna verilmiş B-262338 nömrəli bakalavr diplomu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabad rayon Şəhriyar kənd tam orta məktəbini 1995-ci ildə bitirmiş Adıyev Suldüz Ədalət oğluna verilmiş A-048082 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabad rayon Qaratəpə kənd tam orta məktəbini 1991-ci ildə bitirmiş Cahangirova Dilarə Ağaməhd qızına verilmiş A-044313 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sabirabad rayon Nərimankənd kənd tam orta məktəbini 2016-cı ildə bitirmiş Məmmədova Məmmədəğa Qafar oğluna verilmiş A-570852 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qazax rayon Aşağı Əskipara kənd tam orta məktəbini 2007-ci ildə bitirmiş Məmmədov Nurlan Lənduş oğluna verilmiş A-409767 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şəmkir şəhər Morul tam orta məktəbini 1995-ci ildə bitirmiş Əhmədova Afaq Əhməd qızına verilmiş 587 nömrəli attestat əvəsi arayıb itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Lənkəran rayon Parakənd kənd tam orta məktəbini 2004-cü ildə bitirmiş Məmmədov Nəcəf Şahvələd oğluna verilmiş B-065725 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Ağstafa rayon Poylu kənd tam orta məktəbini 1991-ci ildə bitirmiş Hüseyinov Aqil Kamil oğluna verilmiş A-110251 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2018-ci ildə Ağakışızadə Seyfət Yaşar oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

A.S.Makarenko adına Humanitar Fənlər Təmayüllü Gimmnaziyasının IX sinfini 2009-cu ildə bitirmiş Molayev Orxan Sahib oğluna verilmiş 784107 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 56 nömrəli tam orta məktəbi 2018-ci ildə bitirmiş Nəsirli Fərid Müşviq oğluna verilmiş C-157782 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2003-cü ildə Qasımov Nihad Bəxtiyar oğluna verilmiş A-147866 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Təhsil Nazirliyi tərəfindən 2014-cü ildə Qasımov Ramil Rasim oğluna verilmiş N-007616, N-008493 nömrəli şəhadətnamələr itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Füzuli rayon Böyük Bəhmənlı kənd 1 nömrəli tam orta məktəbi 2007-ci ildə bitirmiş Məmmədova Sona Balakışi qızına verilmiş B-470102 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şuşa Musiqi Texnikumu tərəfindən 1998-ci ildə Heydərova Səvinc İbrahim qızına verilmiş AB-II-024948 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 254 nömrəli tam orta məktəbi 2000-ci ildə bitirmiş Rzayeva (Ağayeva) Günay Gülmirzə qızına verilmiş A-438296 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Balakən rayon Tülü kənd tam orta məktəbini 2012-ci ildə bitirmiş Papayev Həsən İncilab oğluna verilmiş A-374325 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Balakən rayonu Qullar kənd 1 nömrəli tam orta məktəbi 2005-ci ildə bitirmiş Doldolova Ramilə Kamil qızına verilmiş B-199662 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti tərəfindən 2016-cı ildə Safarova Səmirayə verilmiş B-01722016 nömrəli tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bərdə rayon Mirzəxan kənd tam orta məktəbini 2005-ci ildə bitirmiş Qurbanova (Səfərova) Nuranə Məzahir qızına verilmiş B-230002 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bərdə rayon Yeni Daşkənd kənd tam orta məktəbini 2011-ci ildə bitirmiş Şairov Elturan Forman oğluna verilmiş A-041501 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2013-cü ildə Quliyeva Günel Vüqar qızına verilmiş A-135798 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ADA Universiteti tərəfindən 2017-ci ildə Əsədov Teymur Ağaalı oğluna verilmiş A-116704 nömrəli bakalavr diplomu və əlavəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

2 nömrəli Bakı Baza Tibb Məktəbi tərəfindən 2002-ci ildə Mahmudova Rəmziyyə Əfqan qızına verilmiş AB-II-089803 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

2 nömrəli Bakı Baza Tibb Məktəbi tərəfindən 2005-ci ildə İbrahimova İlahə Əvəz qızına verilmiş BB-II-016642 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Masallı rayon Güllütəpə kənd tam orta məktəbini 1988-ci ildə bitirmiş Ağayev Vəli Bayramlı oğluna verilmiş AK-423638 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ADNSU nəzdində Bakı Neft Energetika Kolleci tərəfindən 2016-cı ildə Əmənova Rəvanə İdris qızına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

15 nömrəli Bakı Peşə Liseyi tərəfindən 1999-cu ildə Ənsərova Leyli Vəzir qızına verilmiş 033003 nömrəli attestat və diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Calilabad rayon Göytəpə şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbinin Həmkarlar Təşkilatının möhürü və ştamplı itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Abşeron rayon Xırdalan şəhər 1 nömrəli tam orta məktəbi 1996-cı ildə bitirmiş Cəbrayilov Zaur Müteəllim oğluna verilmiş A-077829 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Xalq Təhsili Muzeyinin kollektivi muzeyin direktoru Lələ Bayramovaya yaxın qohumu

FƏRIDƏ XANIMIN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Bakı şəhər 129 nömrəli tam orta məktəbin pedaqoji kollektivi məktəbin direktoru Esmira Quliyevaya atası

MAHMUD QULİYEVİN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

12 nömrəli Bakı Peşə Liseyinin kollektivi liseyin direktor əvəzi Şahin Bəylərova anası

FİRUZƏ XANIMIN

vəfatından kədərliyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Dünyanın ən ağıllı ölkələrinin reytingi açıqlanıb

Oruc MUSTAFAYEV

Mələndür ki, müasir dünya düzənində ölkələrin rəqəbat qabiliyyətini müəyyən edən əsas faktorlardan biri yüksək intellektli insan kapitalıdır. Məhz cəmiyyətin əsas hərəkətverici qüvvəsi olan yüksək bilik və sənətlərə, bacarıqlara malik insanın yetişdirilməsi milli təhsil sistemləri və ölkələr qarşısında duran mühüm vəzifələrə çevrilib. Son vaxtlar ayrı-ayrı qurumlar tərəfindən aparılan tədqiqatlar müxtəlif ölkələrin inkişafında məktəb təhsilinin və intellektual səviyyənin keyfiyyətini üzə çıxarmağa imkan verir.

Böyük Britaniyanın "Vouchercloud" portalı dünyanın ən ağıllı ölkələrinin reyting cədvəlini tərtib edib. Reytingdə dominantlıq Avropa və Asiya ölkələrinə məxsusdur. Reytingin nəticələrinə əsaslanan "Forbes" jurnalının məlumatına görə, planetin gələcəyi Asiya ölkələrindədir. Jurnal yazır ki, insanın Yer üzərində məskunlaşdığı qısa müddət ərzində bir çox dəyişikliklərə nail olunub: insanlar atomu parçalamağı, kosmosa uçmağı öyrənə, heyvanlar üçün zond icad edə biliblər. Bütün bunlar insanların ən ağıllı varlıq olduğu barədə fikir yaradır. Lakin bunlar bir insanın deyil, əksər hallarda kollektiv səylərin nəticəsidir.

"Vouchercloud"un reytingində dünya-

"Forbes": "Planetin gələcəyi Asiya ölkələrindədir"

nın ən ağıllı əhalisi olan 25 ölkəsi yer alıb. Reyting hər bir ölkədə Nobel mükafatı laureatlarının sayına, əhalinin təhsil sahəsində uğurları və orta intellektual (İQ) səviyyəsinə əsaslanıb. 3 faktor ölkənin intellektual keçmişini, bu gününü və gələcəyi barədə təsvir yaradır.

Əsasən Asiya və Avropa ölkələrinin yer aldığı reytingə Yaponiya başlıq edir. Yaponiyanın siyahının zirvəsində olmasına üç yüksək qiymətləndirmə meyarı imkan verib. Belə ki, Yaponiya məktəblərdə təhsilin nəticələrinə görə beşinci, Nobel mükafatı laureatlarının sayına və İQ əmsalına görə 6-cı sıranı tutub.

ABŞ reytingdə dördüncü yeri tutub, belə bir nəticəyə bu ölkə, ilk növbədə, Nobel mükafatı laureatlarının sayına görə layiq görülüb. ABŞ-ın bütün tarixi ərzində onların sayı 368 nəfər olub. Böyük Britaniya bu göstərici üzrə dünyada ikinci yeri tutur, bu ölkədə Nobel laureatlarının sayı ABŞ-da olduğundan 3 dəfə azdır. Lakin İQ səviyyəsinə görə ABŞ dünyada 28-ci, təhsil uğurlarına görə isə 13-cü yeri tutur. Çin əhalisinin yüksək intellekt səviyyəsinə görə 3-cü yeri tutub.

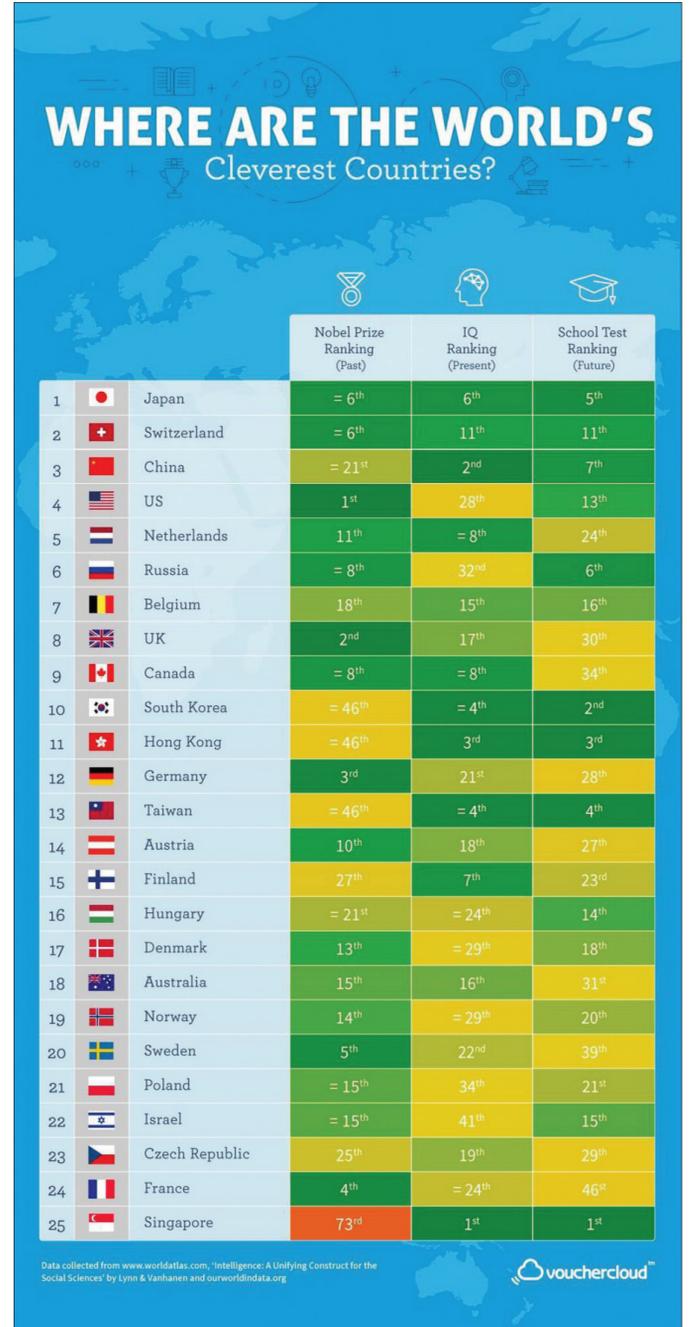
İlk onluqda beş Avropa ölkəsi yer alıb: İsveçrə 2-ci, Niderland 5-ci, Rusiya 6-cı,

Belçika 7-ci, Böyük Britaniya isə 8-ci yerdədir. Siyahıda 25 -ci yerdə olmasına baxmayaraq, Sinqapur IQ səviyyəsinə və əhalinin təhsil müvəffəqiyyətləri üzrə birinci olub. Lakin Nobel laureatları olmadığına görə Sinqapur ən ağıllı ölkələrin siyahısında 25 yeri tutur. Baxmayaraq ki, məhz bu ölkənin vətəndaşları dünyada ən ağıllıdır və məhz onların məktəb müvəffəqiyyətləri dünyada birincidir.

Reytingdə ən nüfuzlu beynəlxalq mükafatların sayına görə Qərbi ölkələri üstünlük təşkil etsə də balans tezliklə Asiya ölkələrinin xeyrinə dəyişəcək. IQ səviyyəsi üzrə ölkələrin siyahısında liderlik məhz Asiya dövlətlərinə məxsusdur. Qərbi ölkələrindən yalnız Finlandiya səkkizinci mövqeni tuta bilib.

"Vouchercloud" Şərqi Asiya ölkələrinin göstəricilərinə xüsusi diqqət yetirir. Cənubi Koreya, Tayvan və Sinqapur yüksək intellektli sakinlərin və təhsilli gənclərin sayına görə liderlik edir, ümumi reytingdə isə onlar yalnız Nobel laureatlarının sayının az olmasına görə geri qalırlar.

Daha ətraflı www.vouchercloud.com/resources/worlds-smartest-countries sahifəsindən məlumat almaq olar.

Nobel laureatları

Bu kriteriya üzrə, bir qayda olaraq, Qərbi ölkələri reytingdə üstünlük təşkil edirlər. Yalnız Yaponiya (6), İsrail (15), Hindistan (18), Cənubi Afrika (18) və Çin (21) bu kateqoriyada fərqlənə biliblər. Gələcək illərdə isə radikal sıçrayışlar nəticəsində Asiya ölkələrinin Avropaya qabaqlayacağı gözlənilir.

Reyting	Ölkə	Nobel laureatlarının sayı
1	ABŞ	368
2	Böyük Britaniya	132
3	Almaniya	107
4	Fransa	62
5	İsveç	30
6	Yaponiya	26
6	İsveçrə	26
8	Rusiya	23
8	Kanada	23
10	Avstriya	21
11	Niderland	20
11	İtaliya	20
13	Danimarka	14
14	Norveç	13
15	Avstraliya	12
15	Polşa	12
15	İsrail	12
18	Belçika	10
18	Hindistan	10
18	Cənubi Afrika Respublikası	10
21	Çin	9
21	Macarıstan	9
23	İspaniya	8
24	İrlandiya	7
25	Çex Respublikası	5
25	Argentina	5

Milli IQ

6 ən yaxşı ölkəyə baxın! Hamısı Asiya ölkələridir. Qeyri Asiya ölkəsi olan Finlandiya onlardan 3 xal geridədir.

Bu kateqoriyada Lixtenşteyn və Monqolustanın yer alması gözlənilməz məqamlardandır.

Reyting	Ölkə	Orta IQ əmsalı
1	Sinqapur	107.1
2	Çin	105.8
3	Honkonq	105.7
4	Cənubi Koreya	104.6
4	Tayvan	104.6
6	Yaponiya	104.2
7	Finlandiya	100.9
8	Kanada	100.4
8	Niderland	100.4
10	Lixtenşteyn	100.3
11	İsveçrə	100.2
12	Monqolustan	100
13	Makao	99.9
14	Estoniya	99.4
15	Belçika	99.3
16	Avstraliya	99.2
17	Böyük Britaniya	99.1
18	Avstriya	99
19	Çex Respublikası	98.9
19	Yeni Zelandiya	98.9
21	Almaniya	98.8
22	İsveç	98.6
22	İslandiya	98.6
24	Fransa	98.1
24	Macarıstan	98.1

Məktəbin nailiyyətləri

Uşaqlar gələcəkdir və bu gələcək 5 hərfdən ibarət olan qitəyə - Asiyaya aiddir, reytingin ilk 5 ölkəsi məhz Asiyanın payına düşür. Rusiya Avropaya altıncı yerdə təmsil edir, ABŞ 13-cü yerdədir, Böyük Britaniya siyahıda görünmür. Daha bir sürpriz isə Qazaxıstanla bağlıdır, bu ölkə gözlənilmədən istedadlı məktəblərinin reytingində 9-cu yeri tutub.

Reyting	Ölkə	Yüksək bal toplayan şagirdlərin sayı, faizlə
1	Sinqapur	71.37
2	Cənubi Koreya	66.85
3	Honkonq	66.66
4	Tayvan	63.21
5	Yaponiya	58.01
6	Rusiya	38.46
7	Çin	38.27
8	Makao	37.02
9	Qazaxıstan	32.64
10	Lixtenşteyn	32.06
11	İsveçrə	31.93
12	İrlandiya	30.03
13	ABŞ	29.84
14	Macarıstan	29.40
15	İsrail	29.19
16	Belçika	28.76
17	Estoniya	27.97
18	Danimarka	27.51
18	Portuqaliya	27.51
20	Norveç	27.49
21	Polşa	26.83
22	Litva	25.47
23	Finlandiya	25.29
24	Niderland	25.15
25	Kipr	25.02